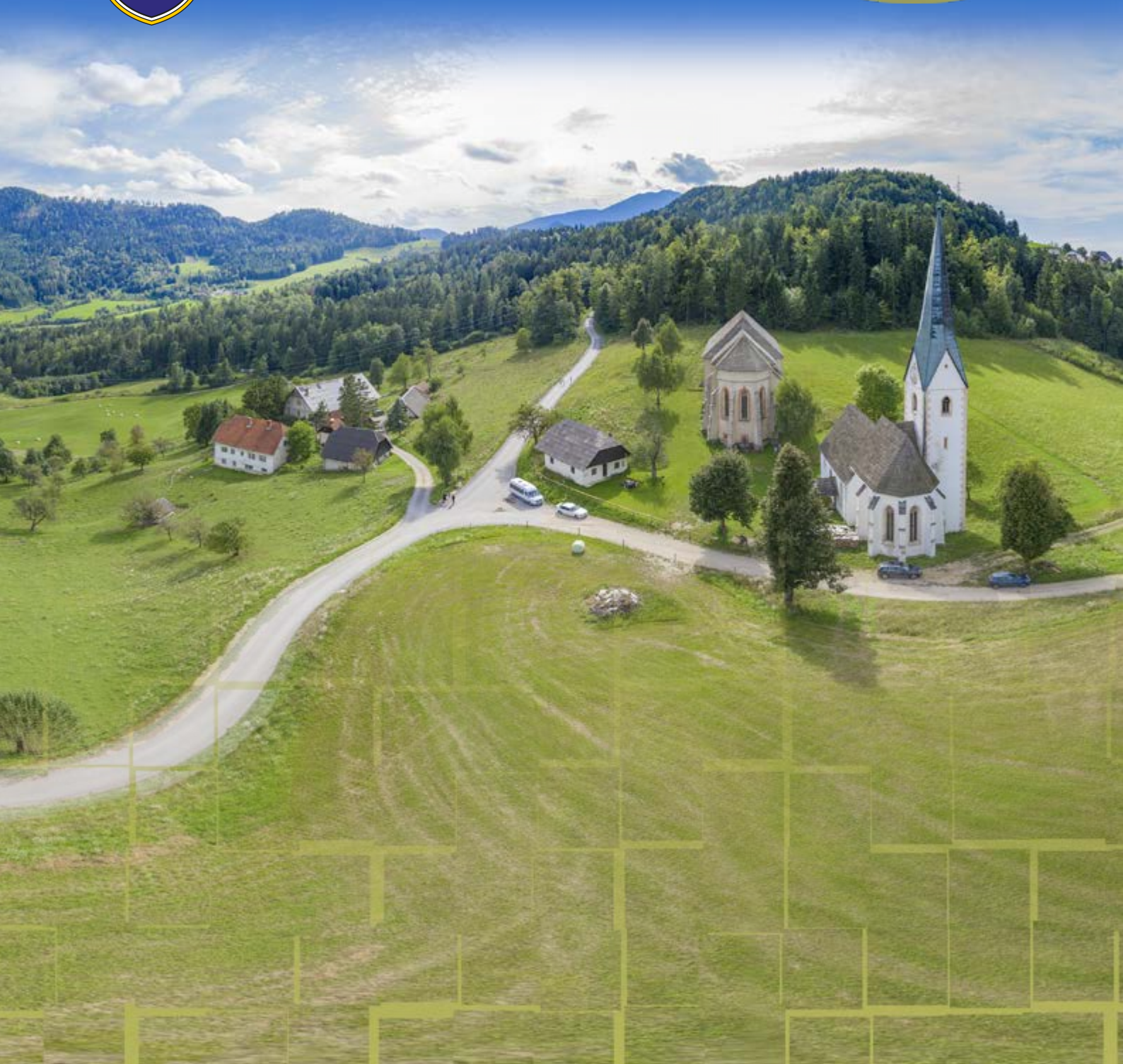

PREVALJSKE NOVICE

GLASILO OBČINE PREVALJE

DECEMBER 2020

OBISK VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Vlada Republike Slovenije 7. oktobra obiskala Koroško	4
--	---

PROJEKTI IN UREDITVE V OBČINI PREVALJE

Projekti in ureditve v občini Prevalje	6
Starejšim prijazna občina brezplačni prevozi za starejše občane na Prevaljah	17
Projekt občina Prevalje – zdravo mesto	17

JESENSKA SREČANJA

34. jesenska srečanja na Prevaljah	18
------------------------------------	----

KRAJEVNE SKUPNOSTI

KS Leše v letu 2020	20
Novosti v KS Šentanel v letu 2020	21
90 let Ivana Kumpreja	22
Športno društvo Šentanel v letu 2020	22
Delovanje sveta KS Holmec v letu 2020	23

JUBILEJI

200 let začetka kopanja premoğa na Lešah	24
Rudnik ali premogovnik – ob 200-letnici izkopa rjavega premoğa na Lešah	25
100 let planinskega društva Prevalje	26
Bralna značka in njenih šestdeset let	27

ŠOLSTVO

Diamantna maturanta	29
Dr. Andreja Tinta nova ravnateljica OŠ Franja Goloba Prevalje	30
Likovni natečaj Narodne galerije	32
Utrip vrtca Prevalje	32
»Ko črke spregovorijo, se v besede spremenijo«	33

KULTURA

Kultura z malo začetnico	34
Koronačas pri vresu	35
Urška šalej, gledališka	

Igralka pri devetdesetih	36
Ohranjajo živost kulturnega prostora	36
In memoriam	37

KNJIŽNE NOVOSTI

Joško Jurač: Kraj umira	38
Ivan Penec: Vnuke so mi povedali	38
Ob izidu »Leških knapov« in pravljic	39
Obnova in blagoslov kapelice sv. Rozalije	39
Odkritje na farovškem podstrešju	40

DRUŠTVA

72 let zvestobe gasilskemu društvu Prevalje	40
Organizacija rdečega križa Prevalje	42
SKRB za zdravo srce – prednostne naloge koronarnega kluba mežiške doline	42
Altra se predstavi	43
Dan za spremembe v občini Prevalje	44

ZDRAVJE

Programi za krepitev zdravja	45
Društvo projekt človek – regijski sprejemni center koroške	46
Kupujmo slovensko in pojdimo po dobrote na slovenske kmetije!	48

DOGODKI

Europe Direct v občini Prevalje	50
Turistična kmetija gradišnik je prejela zlato sončnico v akciji s kmetije za vas	50

ŠPORT

NK Korotan z ugaslih peči za domačo peč	51
Košarkarska šola jezerniki	52
Odbojka	53

ZABAVA

BQL	53
Decembrski gumbki sreče na Prevaljah	55

PREVALJSKE NOVICE | Glasilo Občine Prevalje | Leto 2020, letnik 20, številka 27 | Izdajateljica: Občina Prevalje | Uredniški odbor: Aleksandra Saša Horvat, Hedvika Gorenšek, Barbara Žvirč
Odgovorni urednik: Boštjan Gorenšek | Uredila: Barbara Žvirč | Za verodostojnost posameznih člankov odgovarjajo avtorji. | Jezikovni pregled: Andreja Čibron Kodrin
Gradivo s fotografijami so pripravili: strokovne službe Občine Prevalje, zavodi, društva in posamezniki. | Oblikovanje: Andrej Knez, Sans | Tisk: Malex d.o.o. | Naklada: 2.500 izvodov
Fotografije so prispevali: arhiv Občine Prevalje, arhiv OŠ Franja Goloba Prevalje, arhiv Vrtca Krojaček Hlaček, Miro Urnaut, Saša Oder, Štefan Peršak, Franc Štrekelj, Andreja Čibron
Kodrin, Alojz Ovnič, Neo Visuals (BQL foto), Emilija Ivančič, Nace Zavrl, Klemen Gorenšek, Srednja šola Ravne, GSK Ruše in arhiv Košarkarske šole Jezerniki Prevalje.
Prevalje, december 2020

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Ob zaključku leta se ozremo nazaj. Smo naredili veliko, dovolj ali premalo? Smo se spomnili tistih, ki jim življenje ne prizanaša? Smo z dejanji ali vsaj s toplimi besedami ogreli tiste, ki so osamljeni? Cilje smo si zastavili zelo visoko. Postati in ostati vsem občanom prijazna občina je proces in ne dejanje. Seveda nam včasih tudi kaj spodleti, a najpomembneje je, da smo na pravi poti. Nova otroška igrišča, novi asfaltirani odseki cest, nova parkirišča, gradnja čistilne naprave ..., kljub koroni pa se je našlo nekaj tudi za kulturne sladokusce in športnike po duši. Več utrinkov o dogajanju v občini predvsem v jesenskem času smo strnili v časopisu, ki je pred vami.

In po čem bomo pomnili leto 2020? Žal ne po dobrem. To leto nam ostaja v spominu po pandemiji nove koronavirusne bolezni covid-19 ter po osebnih stiskah in skrbeh, ki nam jih še vedno povzroča. Saj so bili vmes tudi veseli trenutki ..., ampak v teh nenormalnih časih nas je vseeno zaznamoval virus, ki nam je življenje obrnil na glavo.

Zaprte so šole in vrtci. Še posebno prizadeti so starejši, ki bolj od vsega drugega potrebujejo bližino svojcev in njihovo toplo besedo. Delo na domu je postalo privilegij, saj je veliko delavcev na čakanju ali pa so ostali brez službe. Prihodnost zanje in za njihove družine je zavita v tančico negotovosti in strahu.

V stiski spoznamo prave prijatelje, ki nas ne bodo nikoli pustili na cedilu. Veseli smo, da imamo veliko takšnih prijateljev, ki so tudi pravi junaki. To so predvsem naši zdravstveni delavci in drugo osebje, ki skrbijo za obolele. To so ljudje obeh spolov in različne starosti, zdravniki, medicinske sestre, negovalke, strežnice, kuharji, čistilke, hišniki, šoferji in še koga sem nenamerno izpustil, ki imajo doma prav tako družine, a se vsakodnevno izpostavljajo nevarnostim, da bi reševali življenja.

Ne smemo pa pozabiti tudi na druge službe, ki so večkrat po krivici zapostavljene, da je njihovo delo opravljeno, pa se nam zdi samoumevno. To so delavci, ki skrbijo za odvoz odpadkov, za vzdrževanje cest ter druge infrastrukture in ne čisto nazadnje – tudi za dostojno zadnje slovo naših bližnjih.

Kaj lahko storimo kot posamezniki? Spoštujmo ukrepe in omejitve. Le tako lahko upravičeno pričakujemo in upamo, da bodo že božični dnevi bolj praznični in prijaznejši od današnjih.

Dobre misli, optimizem, prijazen nasmeh in topla beseda, solidarnost in pomoč tistim, ki jo potrebujejo. Vse naštetto nas nič ne stane, a bo nekomu veliko pomenilo.

V slogi je moč. Skupaj smo sposobni premikati gore, posameznik sam tega ne more. Pokažimo in dokažimo, da zmoremo s skupnimi močmi v naši občini bistveno izboljšati zdravstvene razmere ter da znamo omejiti in tudi zatreti to zahrbtno bolezen, ki nam jemlje naše bližnje, prijatelje in znance.

Želim vam lepe božične praznike. Preživite jih mirno in doživeto v krogu svojih dragih. V letu, ki prihaja, vam želim veliko zdravja, sreče in veselja. Naj vas v letu 2021 spremlja zvrhan koš pozitivne energije. Delite to dobro energijo naprej. Več je boste razdelili, hitreje bo življenje spet steklo po starih tirnicah.

Srečno!

DR. MATIČ TASIČ, župan Občine Prevalje

Vlada Republike Slovenije je 7. oktobra obiskala Koroško

Foto utrinki: predsednik Vlade RS Janez Janša, Janez Cigler Kralj – minister za delo, družino in socialne zadeve, mag. Andrej Vizjak – minister za okolje in prostor ter Jernej Vrtovec – minister za infrastrukturo, Zvonko Črnač – minister brez resorja, pristojen za razvoj in EU kohezijsko politiko, in Aleksandra Pivec – ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Na delovnih srečanjih so bile izpostavljene teme, pomembne za celotno regijo: aktivnosti pri izvedbi 3. razvojne osi, izgradnja širokopasovnega omrežja na območju belih lis in dokončanje projekta Poplavna varnost porečja Drave – območje Meže z Mislinjo.

Na lokalni ravni je župan dr. Matic Tasič izpostavil tri prioritete občine: projekt Uravnoteženje vodovodnega sistema v Mežiški dolini II. faza (Prevalje), projekt Športni kompleks Koroški plezalni center in park Jezero ter dokončanje izgradnje čistilne naprave s kolektorskim sistemom. Izvedba naštetih projektov je pogojena s sofinancerskimi sredstvi države in skladov EU, vsa potrebna dokumentacija za prijavo na razpise pa je že izdelana.

PROJEKTI IN UREDITVE V OBČINI PREVALJE

Projekt Ureditev ceste JP 851 621, cesta Prevalje–Klemen–Rožič na odseku od gasilskega doma do odcepa Dobernik, in ureditev parkirišča

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

V poletnem času je Občina Prevalje izvedla projekt Ureditev ceste JP 851 621, cesta Prevalje–Klemen–Rožič na odseku od gasilskega doma do odcepa Dobernik. Asfaltirali smo 224 m ceste širine od 3,6 do 4,4 m in uredili odvodnjavanje. V okviru projekta smo zgradili tudi dve parkirišči, saj parkirnih mest tudi v naši občini kronično primanjkuje. Na parkirišču ob garažah je 14 novih asfaltiranih parkirnih mest, eno parkirno mesto je prilagojeno parkiranju invalidov. Drugo parkirišče je ob cesti med gasilskim domom in pošto, kjer smo parkirna mesta za bočno parkiranje preuredili v parkirna mesta za pravokotno parkiranje. Izvedenih je 12 tlakovanih parkirnih mest, od tega sta dve parkirni mesti prilagojeni

parkiranju invalidov. Na omenjeni lokaciji smo uredili tudi prostor za ekološki otok. Izvajalec del je bilo podjetje VOC Celje d.o.o., podizvajalec pa podjetje Avtoprevoznništvo in gradbena dela, Davorin Temnikar s.p., iz Slovenj Gradca. Gradbeni nadzor je izvajalo podjetje NIG d.o.o. iz Slovenj Gradca. Vrednost projekta je bila približno 79.000 EUR z DDV. Sredstva za izvedbo projekta je občina pridobila od Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo. Gre za povratna sredstva, ki jih država po zelo ugodnih pogojih namenja občinam za spodbujanje naložb v infrastrukturo.

Občina je iz proračuna zagotovila še približno 15.000 EUR za asfaltiranje dovozne poti do parkirišča ob garažah in celotnega platoja pred njimi. Šele izvedba omenjenih del, ki sicer niso bila vključena v osnovni projekt, je dala piko na i celotni investiciji in urejenosti tega dela Prevalj.

Med gradnjo nam vreme ni prizanašalo.

Meteorno vodo smo usmerili v jaške in cevi.

Če voda še za čevelj ni dobra, tudi za cesto ni.

Potrebno in koristno ter lepo urejeno

Več parkirišč in urejen ekološki otok

Projekt Ureditev cestnih povezav na območju Jamnice II. del, LC 350 381, cesta Zvonikov mlin–Mikl–Šentanel, odsek od profila P36+13 do profila P73

REPUBLIKA SLOVENIA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Maja smo začeli izvajati projekt Ureditev cestnih povezav na območju Jamnice II. del, in sicer na cesti Zvonikov mlin–Mikl–Šentanel. Od konca že obstoječega asfalta smo dodali še 730 m novega. Izvajalec, podjetje TOP-KOP d.o.o. iz Slovenj Gradca, je še pred asfaltiranjem utrdil gramozni tampon in izvedel dela za učinkovito odvodnjavanje (drenaža, mulda

in rekonstrukcija prečnih prepustov). Izvedeni sta bili stabilizacija terena z lesenimi macesnovimi piloti v skupni dolžini 79 m in kamnita zložba dolžine 28 m in višine 4 m. Gradbeni nadzor je izvajalo podjetje NIG d.o.o. iz Slovenj Gradca. Vrednost projekta je bila približno 170.000 EUR z DDV. Nepovratna sredstva je Občina Prevalje pridobila od Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, in sicer na podlagi 23. člena Zakona o financiranju občin.

Med gradnjo je bilo treba malce potrpeti, ...

... ampak bilo je vredno!

Asfaltna cesta proti Jamnici se hitro daljša.

Projekt Plazovi na JP 851541, cesta na pokopališče Sv. Barbara, ID iz Ajde: 1168798

REPUBLIKA SLOVENIA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Občina Prevalje je od Ministrstva za okolje in prostor pridobila sofinancerska sredstva za projekt sanacije plazov ob cesti na pokopališče Sv. Barbara, in sicer v okviru odprave posledic neposredne škode na stvareh zaradi poplav med 14. in 20. novembrom 2019. Dela so potekala septembra in oktobra. V strmo brežino nad cesto oziroma pod parkiriščem so vgrajeni macesnovi piloti in tirnice, ki preprečujejo nadalj-

nji zdrs zemljine. Dela je izvajalo podjetje Avtoprevoznništvo in gradbena dela, Davorin Temnikar s.p., iz Slovenj Gradca, gradbeni nadzor pa podjetje I.S.B. d.o.o. iz Maribora. Vrednost projekta je bila približno 38.000 EUR z DDV. Projekt je v vrednosti 30.000 EUR sofinanciralo Ministrstvo za okolje in prostor, preostala sredstva pa sta zagotovili občini Prevalje in Ravne na Koroškem.

Projekt Plazovi na JP 851 806, cesta v naselju Črnc št. 6, ID iz Ajde: 1168786

Občina Prevalje je od Ministrstva za okolje in prostor pridobila sofinancerska sredstva za sanacijo plazov na cesti v naselju Črnc. Investicija sodi med ukrepe za odpravo posledic škode, ki so jo povzročile poplave novembra 2019. Sredstva so namenjena za izvedbo kamnite zložbe dolžine 70 m in višine 4 m ter za celotno ureditev ceste, vključno z

REPUBLIKA SLOVENIA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

odvodnjavanjem in asfaltiranjem v dolžini 97 m. Izvajalec del je podjetje Avtoprevozništvo in gradbena dela, Davorin Temnikar s.p., iz Slovenj Gradca, nadzor opravlja podjetje NIG d.o.o. iz Slovenj Gradca. Vrednost projekta je približno 130.000 EUR z DDV.

Projekt Plazovi na cesti LC 350271, cesta Prevalje–Leše, ID iz Ajde: 115695

Občina Prevalje je v okviru odprave posledic škode zaradi neurja s poplavami in točo 22. in 23. junija 2019 od Ministrstva za okolje in prostor pridobila nepovratna sredstva v višini približno 175.000 EUR. Vrednost izvedbe celotnega projekta Plazovi na LC 350271, cesta Prevalje–Leše je približno 216.000 EUR z vključenim DDV. Izvajalec del, podjetje RGP d.o.o. iz Velenja, je oktobra 2020 začel sanacijska dela na

REPUBLIKA SLOVENIA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

cesti Prevalje–Leše. Gre za odsek, ki ga je v preteklosti že večkrat zasul plaz, brežina na tem delu pa je izjemno strma in nestabilna. V okviru projekta je predvidena izvedba podpornih konstrukcij ob cesti proti Lešam in drugih zaščitnih ukrepov na cesti proti vodohranu. Podjetje ISB d.o.o. iz Maribora je pripravilo projektno dokumentacijo in opravlja tudi nadzor nad gradbenimi deli.

Pridobitev opreme v športni dvorani in ureditev zunanjih igrišč v središču Prevalj

Občina Prevalje je uspešno kandidirala na razpisu za pridobitev nepovratnih sredstev pri Fundaciji za šport. S sredstvi je športno dvorano Osnovne šole Franja Goloba Prevalje opremila z notranjimi rokometnimi goli, omarami za športno opremo in rekviziti ter kompletom za odbojko. V Športnem parku Ugasle peči so nameščeni novi rokometni goli. Športno opremo je dobavilo podjetje Jurles d.o.o. iz Slovenske Bistrice. Podjetje Fit šport d.o.o. iz Doba je zamenjalo umetno travo

na igrišču za mini odbojko in na malem nogometnem igrišču v Športnem parku Ugasle peči. Podjetje Ekogrid d.o.o. iz Maribora pa je namestilo fitnes naprave (eliptično kolo, tekač, potisk s prsmi in poteg na prsi ter napravo za krepitev trupa) in primerno uredilo talno podlago. Vrednost celotnega projekta je bila približno 55.000 EUR z DDV, Fundacija za šport pa je projekt sofinancirala s 14.191 EUR.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu (SPVCP) je prve dneve začetka novega šolskega leta v sodelovanju s Policijsko postajo Ravne na Koroškem in Združenjem šoferjev in avtomehaničnikov Ravne na Koroškem izvajal preventivno akcijo Prvi šolski dan. Izvajalo se je varovanje prehodov za pešce v jutranjem in opoldanskem času, ko so šolarji šli k pouku oziroma odhajali iz šole. Na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje je bil

izveden program Jumicar: šolarji so prevzeli vlogo voznika in dogajanje doživljali z voznikovimi očmi. Učili so se vesti v prometnem okolju, in sicer z vožnjo z mini avtomobilčki s pravimi bencinskimi motorji. V Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje pa je bil izveden program Kolesarčki.

Člani SPVCP so aktivno sodelovali na sejah sveta, reševali vloge in pobude občanov, opravljali terenske ogleda in podajali predloge za izboljšanje prometne varnosti v Občini Prevalje. Zaradi omejitev gibanja in priporočil NIJZ letos ni bilo izvedeno tradicionalno tekmovanje v spretnostni vožnji.

Novo otroško igrišče Zg. kraj

Na lokaciji nekdanjega vrtca Zg. kraj so jeseni potekala dela za ureditev novega otroškega igrišča. Podjetje Kvitro d.o.o. iz Dravograda je uredilo teren in okoli igrišča namestilo novo panelno ograjo. Gradbena dela so potekala pod nadzorom Ivana Mačiča s.p. iz Kotelj. Samostojni podjetnik Gregor Pustovrh – Svet igral je namestil sedem novih igral (most, sestavljeno

plezalo, igralo konj na vzmet, igralni stolp s hiško, dvojno gugalnico, gugalnico s košaro in žičnico), varnostno podlago in tri klopi. Ker je prostora za igro otrok še dovolj, načrtujemo v prihodnjem letu dodati še kakšno novo igralo. Skupna vrednost vseh gradbenih del, dobave in namestitve igral je bila približno 28.000 EUR z DDV, financiranje je iz lastnih sredstev Občine Prevalje.

Projekt Odvajanje in čiščenje odpadne vode – DD.GR.kanal – komunalna kanalizacija naselja Leše, 3. faza

Za izvedbo projekta Komunalna kanalizacija Leše – 3. faza je Občina Prevalje po postopku evidenčnega naročila izbrala ponudnika Kvitro d.o.o. iz Dravograda. V okviru projekta so

bili na obstoječo komunalno kanalizacijo priključeni štirje objekti. Vrednost investicije je bila približno 30.000 EUR z DDV. Projektno dokumentacijo in gradbeni nadzor nad izvedbo del je zagotovilo podjetje Štraser d.o.o. iz Radelj ob Dravi.

Ureditev Parka spomina

Izbrani izvajalec gradbenih del, podjetje Kvitro d.o.o. iz Dravograda, je z granitnimi ploščami tlakoval območje okoli fontane in uredil odvodnjavanje. Ob obstoječih pohodnih površinah skozi Park spomina pa je izvajalec Elins – ele-

ktroinštalacije Renato Žager s.p. z Leš namestil dekorativno osvetlitev. V park bomo namestili še klopi. Nadzor nad izvedbo del je prevzel Janez Mačič s.p. iz Kotelj. Vrednost celotne investicije je bila približno 24.000 EUR z DDV.

Novogradnja parkirišča pri POŠ Šentanel

Konec oktobra se je pri Podružnični osnovni šoli (POŠ) Šentanel začela novogradnja parkirišča z devetimi bočnimi parkirnimi mesti in enim parkirnim mestom za invalide ter z urejenim odvodnjavanjem. Zaradi izvedbe projek-

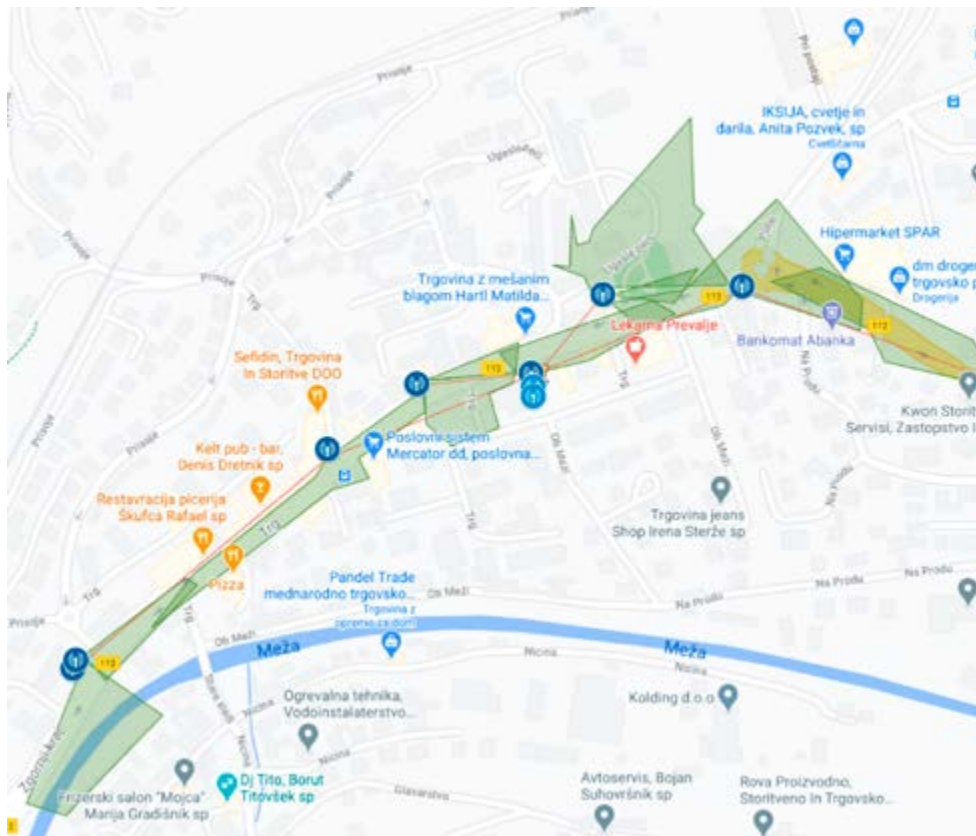
ta je bilo treba prestaviti elektro vode in elektro omarice. Izvajalec del je podjetje Prevozi, gradbene storitve MKB Robert Brezovnik s.p., iz Slovenj Gradca, gradbeni nadzor opravlja podjetje BOM-MOČKA d.o.o. s Prevalj. Vrednost projekta znaša približno 29.000 EUR z DDV in je financiran iz občinskega proračuna.

WiFi4EU

Občina Prevalje je od Evropske unije v sklopu projekta WiFi4EU pridobila nepovratna finančna sredstva v višini 15.000 EUR za vzpostavitev brezplačnega dostopa do interneta na javnih mestih. Projekt WiFi4EU je izvedla septembra 2020. Območja, kjer lahko dostopate do brezplačnega interneta, imajo oznako WiFi4EU. Skupno je na Prevaljah postavljenih 11 točk, ki omogočajo dostop do interneta:

- na območju pred Družbenim domom,
- na območju avtobusne postaje,
- na območju gasilskega doma,
- na območju stadiona in na območjih, ki so na zemljevidu označena z zeleno barvo.

Manjša investicijska dela

CESTNE OGRAJE

Za zagotavljanje čim boljše prometne varnosti je občina namestila dodatne jeklene varnostne ograje na cestah proti Zagrađu in Jamnici.

ZAŠČITNA MREŽA

Zaradi kamenja, ki je pogosto padalo na cesto proti Jamnici, je bila na brežino na zgornji strani ceste nameščena zaščitna mreža. V prvem delu je bilo aprila nameščenih 2.200 m² po-

cinkane viseče zaščitne mreže. V drugem delu, pred kmetijo Zvonik, pa je bilo julija nameščene 364 m². Skupna vrednost dobave in namestitve zaščitne mreže je bila približno 20.000 EUR z DDV.

ZALIVANJE RAZPOK NA ASFALTNIH CESTAH

Oktobra je bila na določenih odsekih javnih in lokalnih cest na območju občine izvedena sanacija reg in linijskih razpok na asfaltnih površinah. Skupno je bilo saniranih približno 2.500 m razpok. Vrednost izvedenih del je bila približno 8.200 EUR z DDV.

IZDELAVA PODPORNH ZIDOV NA CESTI OB BARBARKEM POTOKU

Zaradi posedanja ceste in nevarnosti zdrsa brežine sta bila maja na cesti ob Barbarskem potoku izdelana dva betonska podporna zidova v skupni dolžini 18 m. Vrednost del je bila približno 11.000 EUR z DDV.

SANACIJA USADA NA CESTI ZA ZAGRAD

Zaradi obilnih padavin in velike količine zaledne vode se je na cesti na Zagrad zgodil 20 m dolg zemeljski usad, ki je povzročil odlom roba neposredno ob asfaltiranem cestišču.

Pred izvedbo

Sanacija je obsegala zabijanje jeklenih pilotov, katerih glave so se povezale v AB-gredo, ta pa se je sidrala v že obstoječo kamnito zložbo. Na AB-gredo smo namestili jekleno varnostno ograjo. Vrednost sanacije je znašala približno 13.000 EUR z DDV.

Po izvedbi

Ureditev Farnega potoka v naselju Pod gonjami

V naselju Pod gonjami je bila urejena struga Farnega potoka. Izvedla se je kamnito-betonska kineta s širino dna 2,5 m, pri čemer je osrednji del kinete ponižan. Brežine so se zavarovale

do višine 0,6 m nad dnom struge. Po zaključku del so bile brežine protierozijsko zaščitene s folijo in rastjem. Dela sta izvajali podjetji Rafael d.o.o. in Drava, vodnogospodarsko podjetje Ptuj, d.o.o. Občina Prevalje je projekt sofinancirala s 45.000 EUR z DDV, preostalo je bil strošek Ministrstva za okolje in prostor, Direkcije RS za vode.

Projekt INTERREG SI-AT NaKult: Geološko pohodno doživetje v Geoparku Karavanke

Občina Prevalje je v letu 2020 zaključila izvedbo načrtovanih aktivnosti v okviru projekta INTERREG SI-AT z akronimom NaKult. V kozolcu na Poljani, ki je stavbna dediščina ter izhodišče za daljinsko pohodno pot okoli čezmejnega Karavanke UNESCO Globalnega Geoparka, je bila urejena fotogalerija s prikazom geološke, naravne, sakralne, kulturne in tehniške dediščine območja. Z novo tehnično opremo se je vzpostavila oziroma še utrdila infrastruktura za razvoj turizma. Kot dodana vrednost so se nabavila VR-očala, s katerimi lahko obiskovalci virtualno prehodijo pohodne poti na območju celotnega Geoparka in se tako, preden se

odpravijo na pot, najprej prepričajo o privlačnosti geološke in naravne dediščine. S tem je Občina Prevalje, kot partner v projektu, prispevala k infrastrukturi za turistični razvoj in promocijo Karavanke UNESCO Globalnega Geoparka ter izpostavila njegovo bogato geo- in biodiverziteti. S predstavitvijo pohodnih doživetij na Koroškem so se geološko, arheološko, zgodovinsko, botanično, zoološko, kulturno ter tehnično zanimive točke približale javnosti, in sicer v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku. Kozolec je urejen kot ena izmed točk ob pohodni poti, združeni v skupnem

projektu Geoparka Karavanke. Projekt se v okviru Programa sodelovanja Interreg V-A Slovenija-Avstrija sofinancira s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj in sredstvi Dežele Koroške. Občina Prevalje je za omenjene investicije

odštela približno 87.000 EUR z DDV, glede na pogodbo o sofinanciranju pa se pričakuje sofinanciranje v višini približno 81.000 EUR.

Državne kolesarske povezave v Občini Prevalje

Že od leta 2015 poteka sodelovanje med Ministrstvom za infrastrukturo, Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo (DRSI), sodelujočimi koroškimi občinami ter RRA Koroška z namenom umestitve in izgradnje celovitega omrežja kolesarskih povezav v Koroški regiji. S tem projektom bodo vzpostavljeni pogoji za zagotavljanje trajnostne mobilnosti, ki bo omogočala dnevno mobilnost, razvoj zelenega, kolesarskega turizma, čistejše okolje ter številne druge sinergijske učinke.

Na območju Občine Prevalje je predvidena izgradnja oziroma ureditev sklenjene kolesarske povezave med Prevaljami in Mežico v dolžini približno 7,4 km, ki bo hkrati tudi del državne kolesarske povezave. V grobem je razdeljena na tri dele: odsek skozi naselje Prevalje, odsek med Prevaljami in Poljano ter odsek med Poljano in Mežico. Nosilec projektov je DRSI, na predlog katerega so se letos vsi regijski projekti kolesarskih povezav zaradi učinkovitejšega črpanja evropskih sredstev združili v en skupni projekt z nazivom Izgradnja regionalne kolesarske povezave Koroške regije (Izgradnja mreže državnih kolesarskih povezav Koroške regije).

Kolesarska povezava skozi naselje Prevalje od krožišča pri TC Spar do bencinskega servisa Petrol je v zaključni fazi načrtovanja. Če s pridobivanjem potrebnih zemljišč ne bo večjih težav, bo predvidoma že v prihodnjem letu sledil razpis za izbor izvajalca gradbenih del.

Odsek med bencinskim servisom in Poljano je del mehanizma DRR (Dogovor za razvoj Koroške razvojne regije), zato je na DRSI v pristojnosti Službe za evropske zadeve in tehnično regulativo, kjer razvijajo projekte, sofinancirane iz EU. Občina je poskrbela za izvedbo projektiranja in pravočasno pridobitev zemljišč fizičnih oseb, zato je bil ta odsek prvi v omenjenem mehanizmu, kjer je bila formalno

že oddana tudi vloga za neposredno potrditev na posredniškem organu MZI, v postopku pa je izbor nadzornika. Gre za 2,9 km dolg odsek, ki bo zaradi varnosti in atraktivnosti potekal zunaj območja državne ceste ob desnem bregu reke Meže. Obnovljeni bosta tudi obe obstoječi brvi na trasi, ker sta preveč dotrajani. Pričetek gradnje je predviden v začetku druge polovice leta 2021, zaključek pa konec prve polovice leta 2023. Načrtovano je, da se kolesarska povezava preda v uporabo v tretjem četrtletju 2023. Ocenjena vrednost odseka znaša 679.245 EUR z DDV.

Poleg odseka Prevalje–Poljana se v Občini Prevalje izdeluje še projektna dokumentacija za odsek Poljana–Mežica. Zanj je bila izdelana dokumentacija na nivoju idejne zasnove ter poslana v pridobitev projektnih pogojev. Idejna zasnova je izdelana v treh variantah, saj po trasi, ki je bila predvidena v potrjeni projektni nalogi, izvedba državne kolesarske poti verjetno ne bo izvedljiva zaradi predvidenega zadrževalnika na Poljani. V sklopu ureditve državne ceste je v naselju Poljana sprojektiran tudi prehod kolesarske povezave preko državne ceste.

Izgradnja kolesarskih povezav v Občini Prevalje je pomemben del načrtov za njen razvoj. Z izgradnjo neprekinjenih, atraktivnih in udobnih kolesarskih poti bo omogočeno hitro, varno in trajnostno potovanje s kolesom med Prevaljami in sosednjimi naselji, ki je lahko namenjeno prevozu na delo, prehajanju iz kraja v kraj brez uporabe motornih vozil in rekreaciji, dolgoročneje pa tudi daljinskim kolesarjem, ko bo omrežje dokončano.

Pripravil: Aleš Ruprecht, mag. inž. arh., RRA Koroška

Glavna cesta skozi Prevalje (Spar–Petrol)

Ministrstvo za infrastrukturo, Direkcija RS za infrastrukturo, namerava v letu 2021 začeti rekonstrukcijo glavne ceste, ki predvideva celostno ureditev ceste skozi Prevalje, in sicer na odseku od krožišča Spar do Petrola, v dolžini 1.540 m. Gradbena dela bodo zajemala gradnjo ceste, površine

za pešce in kolesarje, parapetne zidove, oporne zidove, rekonstrukcijo avtobusnih postajališč, izvedbo meteorne kanalizacije, cestno razsvetljavo ter novogradnjo ali zaščito komunalnih vodov. Ocenjena vrednost investicije po projektantskem predračunu je približno 4.676.000 EUR z DDV, delno jo bo financirala Občina Prevalje.

Projekt Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Meže: sklop 2 (Občina Prevalje) – izgradnja kanalizacijskega sistema in čistilne naprave

Občina Prevalje je na podlagi izdanega sklepa o sofinanciranju projekta s strani Ministrstva za okolje in prostor lani začela izgradnjo kanalizacijskega sistema in čistilne naprave.

Izvajalec kanalizacijskega sistema je podjetje HIS d.o.o., Ljubljana, ki nastopa s partnerjema Gorenjska gradbena družba d.d., Kranj, in KOSTE d.o.o., Slovenj Gradec.

POTEK GRADBENIH DEL

Izvedba gradbenih del poteka pospešeno, saj so zaradi razglašene epidemije covid-19 nastale zamude, predvsem pri dobavi materiala. Cilj je ujeti rok izgradnje, kar pa je odvisno predvsem od gradnje kolektorja prihodnjo pomlad. Kolektor bo potekal v centru mesta Prevalje, od krožišča pri Sparu proti tovarni TRO. Na kanalu BB Stražišče – Hvali in nad železniško progo so se dela zaključila, prav tako so se zaključila dela na kanalu D Nicina pri Brančurniku – Trobas mimo vrtnarije Pori. V tem delu se izvajata še črpališče in preboj čez reko Mežo do čistilne naprave.

Na kanalu C in CR – cesta Pod gonjami so gradbena dela zaključena in položen je grobi asfalt. Dela se nadaljujejo na kanalu K3 – cesta Ob Meži, v delu od Telcerja do Tratnika so se dela zaključila, nadaljujejo se v delu od TC Meža proti Telcerju. V spomladanskem času se bo na vseh odsekih položil še fini asfalt.

Zaključek del na kanalu BA

Asfaltiranje na kanalu C, september 2020

V sklopu izgradnje čistilne naprave, ki jo izvaja vodilni partner ESOT-INVEST d.o.o., Celje, v skupnem nastopu z GIC gradnje d.o.o., Rogaška Slatina, in podizvajalcem Hausler d.o.o., so bile pri objektu 1 – Upravna stavba zabetonirane temeljna plošča, stene vhodnega črpališča in temeljna plošča bazena greznic, izvajata se opaženje sten bazenov ter zasipavanje bazenov.

Pri objektih 2 in 3 – Bazenski del se je izvajalo opaženje, polaganje armature za stene in betoniranje sten bazenov, izveden je izkop za merilnik pretoka, zabetonirani so temeljna plošča, podporni stebri in vstopni jašek, objekt se bo začel zasipavati s strojnim izkopom. Dela potekajo po predvidenem terminskem planu.

Gradbeni nadzor nad izvedbo gradnje kanalizacijskega sistema in čistilne naprave opravlja podjetje Proplus d.o.o. iz Maribora. Za obveščanje javnosti je bilo izbrano podjetje Altius d.o.o. s Ptuja.

Vodja projekta pri naročniku je Bernarda GRADIŠNIK, koordinatorka je Marjetica TASIČ BUKOVEC.

Občane pozivamo, da vsa vprašanja v zvezi z izvedbo projekta naslovijo na elektronski naslov info@cistilnana-pravaprevalje.si ali preko kontaktnega obrazca na spletni strani projekta www.cistilnana-pravaprevalje.si, kjer so objavljene tudi aktualne informacije o poteku projekta.

V spodnji tabeli je prikazano, kaj ne sodi v kanalizacijski sistem in kakšne težave se lahko povzročijo na sistemu, zato ponovno obveščamo občane, naj začnejo ravnanje okolju prijazno, se ozaveščajo in upoštevajo obvestila.

V kanalizaciji se pojavljajo snovi, ki vanjo ne sodijo in povzročajo motnje v delovanju kanalizacijskega sistema in čistilnih naprav.	TRDNI ODPADKI	KAJ POVZROČIJO?	KAM JIH ODLOŽIMO?
	Razni robčki (za nego otroka, vlažen toaletni papir, krpe od čiščenja v gospodinjstvu)	Mehanske poškodbe črpalk, zamašene cevi in odtoke	MED MEŠANE ODPADKE
	Plenice, brisače, higienski vložki in tamponi, kondomi, zobne nitke, nogavice, čistilne krpe, kosi tekstila	Mehanske poškodbe črpalk, zamašene cevi in odtoke	MED MEŠANE ODPADKE
	Ostanki hrane	Zamašene cevi in odtoke, privabljajo glodalce (podgane, miši, ...)	MED BIO ODPADKE
	Vatirane palčke, cigaretni ogorki, žvečilni gumi, plutovinasti zamaški	Onesnažujejo vodotoke in jezera, čistilne naprave jih ne morejo izločiti	MED MEŠANE ODPADKE
	Razna zdravila in tablete	Zastrupljajo vode in živa bitja	NEVARNI ODPADKI (NA ZBIRNEM CENTRU)
	Perje, dlaka, lasje, kosti, mačji pesek	Zamašene cevi in odtoke, privabljajo glodalce (podgane, miši, ...)	MED MEŠANE ODPADKE
	TEKOČI ODPADKI	KAJ POVZROČIJO?	KAM JIH ODLOŽIMO?
	Barve, laki, odstranjevalci lakov in barv, razredčila, insekticidi, herbicidi, pesticidi	Zastrupljajo vode in živa bitja	NEVARNI ODPADKI (NA ZBIRNEM CENTRU)
	Razna čistila, kemikalije	Zastrupljajo vode in živa bitja, razjedajo cevi	NEVARNI ODPADKI (NA ZBIRNEM CENTRU)
	Odpadna olja, maščoba za kuhanje, naftni derivati	Se nalagajo v ceveh in povzročajo zamašitve	NEVARNI ODPADKI (NA ZBIRNEM CENTRU)

STAREJŠIM PRIJAZNA OBČINA

Brezplačni prevozi za starejše občane na Prevaljah

Občina Prevalje je v sodelovanju z Združenjem šoferjev in avtomekanikov v letu 2020 omogočila brezplačne prevoze za starejše občane, ki zaradi zdravstvenih razlogov potrebujejo prevoz do zdravstvenih ustanov v koroški regiji.

Koordinator projekta je Ernest Blatnik, prevoze pa zagotavljajo šoferji prostovoljci Marjan Lesjak, Ivan Mlačnik, Slavko Pšeničnik, Rajko Šušelj in Kristi Štifter. S svojo nesebičnostjo in prijaznostjo so svetel in vzorčen primer, kako lahko vsakdo po svojih močeh s svojimi dejanji prispeva, da polepšamo življenje tistih, ki pomoč potrebujejo. Varna vožnja do zdravstvenih ustanov je samo del njihovega poslanstva, prav tako je zelo pomemben tudi njihov topel in oseben odnos do uporabnikov.

Občani, ki so dopolnili 65 let ali več in imajo stalno ali začasno prebivališče v Občini Prevalje ter si sami ali s pomočjo svojcev in drugih bližnjih oseb (prijateljev, sosedov ...) ne morejo zagotoviti prevoza za potrebe opravljanja zdravstvenih storitev, lahko od ponedeljka do petka od 8.00 do 10.00 pokličejo na DEŽURNO ŠTEVILKO 070 299 062. Prevoz morajo naročiti vsaj dva delovna dneva pred želeno storitvijo.

Pohvale zadovoljnih uporabnikov potrjujejo in dokazujejo, da smo skupaj z Združenjem šoferjev in avtomekanikov naredili korak v pravo smer.

Projekt Občina Prevalje – zdravo mesto

Projekt Zdrave občine temelji na priporočilih Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), ki si prizadeva za udejanjanje ustrezne razvojne politike za ohranjanje in varovanje zdravja ljudi v lokalnih skupnostih po vsem svetu.

S podpisom pisma o nameri in z imenovanjem lokalne akcijske skupine za projekt Občina Prevalje – zdravo mesto je občina s pristopom k projektu Slovenska mreža zdravih mest uresničila dano politično zavezo ter ukoreninila prve aktivnosti trajnostnega prizadevanja za spodbujanje ohranjanja in varovanja zdravja občanov. Projekt temelji na povezanosti in konstruktivnem sodelovanju vseh, ki delajo z ljudmi ali za ljudi v lokalnem okolju.

Člani projektne skupine so se sestali na prvem skupnem delovnem sestanku z nacionalnim koordinatorjem projekta zdravih mest Republike Slovenije in se seznanili z vsebinami potekajoče VII. faze programa Zdrava mesta. Na osnovi kazalnikov zdravja v občini, ki jih spremlja Nacionalni inštitut za javno zdravje ter odstopajo od slovenskega in regionalnega povprečja, a jih je mogoče izboljšati, je že v pripravi akcijski načrt. V okviru projekta bodo tako načrtovano in koordinirano skozi vse leto potekali številni brezplačni programi, namenjeni občanom vseh starostnih skupin, prioriteta bosta nenehno spodbujanje zdravja in blagostanja ter

zmanjšanje neenakosti na področju zdravja. Trenutni ukrepi zaradi epidemije koronavirusa in bolezni covid-19 so delo projektne skupine začasno nekoliko odložili.

Po ugotovitvah SZO je v svetu veliko ljudi, ki zaradi ne-zdrave in nezadostne telesne aktivnosti resno ogrožajo svoje zdravje. Podobne so ugotovitve raziskovalcev tega področja tudi pri nas. Ni torej naključje, da je med cilji projekta Občina Prevalje – zdrava občina tudi spodbujanje zdrave gibalne aktivnosti v vsakdanjem življenjskem slogu naših občanov in občank.

Septembra smo odraslo populacijo povabili na brezplačno delavnico Ali sem fit?, ki je vključevala testiranje telesne pripravljenosti ali trenutne fizične sposobnosti. Testiranje je potekalo pod budnim očesom fizioterapevtke Eve iz zdravstvenovzgojnega centra za krepitev zdravja. Dogodek je bil izveden v skladu s predpisanimi zaščitnimi ukrepi za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom. Delavnice so se udeležile pretežno ženske v starosti nad 50 let. Veselile so se spodbudnih rezultatov, saj so pokazali

njihovo dobro telesno pripravljenost in zadostno gibalno aktivnost. Udeležencem testiranja je stroka priporočila vsaj polurno vsakodnevno gibanje oziroma 150 minut gibanja na teden. Osebam nad 65 let so bile priporočene dodatne, vsaj dvakrat na teden izvajane vaje za mišično moč ter vaje za ravnotežje in koordinacijo.

Velja poudariti, da telesna dejavnost, ki poteka skladno s splošnimi priporočili in zagotavlja dobro »fit« oziroma telesno pripravljenost, pomembno zmanjša tveganje za virusne okužbe in druge bolezni. V Občini Prevalje so možnosti za

športno vadbo in rekreacijo prepoznane kot dobre, obilo priložnosti za gibanje ponuja že narava, zato jih velja izkoristiti.

Občina vabi, da se pridružite aktivnim v prizadevanjih za izboljšanje lastnega zdravja in uživajte v rednem, vsakodnevnom gibanju. Dokazano za zdravje zadostuje že pol ure zmerno intenzivnega gibanja, na primer hoje. Izvajanje gibalne aktivnosti je povsem varno, če upoštevamo priporočila NIJZ za preprečevanje širjenja okužb s koronavirusom.

Aleksandra Saša Horvat, članica projektne sveta

JESENSKA SREČANJA

34. JESENSKA SREČANJA NA PREVALJAH

Jesenska srečanja, preplet zabavno-kulturnih, športnih in zdravstvenih vsebin, so vse od leta 1987 ena najbolj množičnih prireditev na Koroškem. Letošnja 34. srečanja na Prevaljah pa so zaradi preventivnih protikoronskih ukrepov potekala v zelo okrnjeni obliki, brez šotorskega dogajanja in množičnih prireditev, ki so vedno privabljala res veliko število ljudi. Programska zgibanka, ki je izšla konec meseca avgusta v lepih jesenskih podobah, je kljub razmeram zelo razveselila vse občane, saj je prinašala okrog 50 dogodkov, ki so jih načrtovala in oblikovala različna domača društva in organizacije.

Dogodki so bili načrtovani od 5. do 13. septembra, a se žal vsi niso smeli izvesti, saj so se ukrepi v septembru zelo spreminjali. Izpeljali pa smo vse prireditve, ki so potekale na prostem, v naravi: Dan zdravja; Dan športa; Srečanje Prevalčanov na Uršlji gori; Dober dan, sosed; 200-letnica premogovništva na Lešah; koncert kvinteta Ajda; odbojkar-

ski turnir ŠD Šentanel v telovadnici OŠ Prevalje; avtokino na Poljani; boljši sejem na Poljani; kar tri tekme NK Korotan; druženje pri gostišču Rifel in gostišču Škufca in več.

Zahvaljujemo se vsem, ki ste s programi obogatili in popestrili življenje ljudi v Občini Prevalje.

Nekaj foto utrinkov z letošnjih Jesenskih srečanj.

KS Leše v letu 2020

Krajevna skupnost (KS) Leše in vsa društva, ki delujejo v kraju, so si v začetku leta zastavila bogat in pester program dejavnosti, ki bi bogatile življenje krajanov. Žal je bilo to leto v znamenju epidemije in skrb za zdravje vseh posameznikov je bila na prvem mestu. Vsako društvo je izpeljalo le drobec dejavnosti v času, ko je bilo to še mogoče.

Naša želja, da bi bilo vse leto 2020 na Lešah v znamenju 200. obletnice začetka kopanja premoga, se ni uresničila. Vrata šole in našega večnamenskega prostora so bila namreč zaprta za zunanje obiskovalce. Spomin na najpomembnejši del naše zgodovine, na odkritje premoga in razvoj kraja v pravo delavsko središče, ki je Leše razvilo in oblikovalo, pa smo delno le počastili. Krajevni praznik, ki je na Lešah vezan na dan rudarjev (3. julij), smo letos proslavili v zelo okrnjeni obliki, in sicer šele konec septembra. V vaškem jedru smo odkrili umetniški pomnik, simbol rudarjeve zveste spremljevalke na poti na delo in v temnih rovih, svetilko karbidovko. Idejo za postavitev pomnika je dal Boštjan Gorenšek, avtorja karbidovke sta člana Kulturnega društva Karinta Alojz Krevh in Tine Dihpol. Jeklena karbidovka simbolično visi na železniških tirnicah, saj je bil leški premogovnik energetska osnova prevaljski železarni, kjer so tirnice izdelovali (nekaj tirnic je še iz leškega premogovnika). Ob tej priložnosti smo člani sveta KS Leše uredili in očistili tudi okolico ob spominskem obeležju, kjer novi pomnik tudi stoji. Na svetu KS Leše smo sprejeli sklep, da bomo v tem delu starega vaškega jedra uredili zeleni spominski park, ki ga bomo estetsko dopolnili še z galerijo na prostem in bralnim kotičkom s hiško branja, ter postavili dodatne klopce. Letos smo že posejali travo in zasadili ciprese, prihodnje leto bomo dodali še lipo, ki ima simbolni pomen za Slovence oziroma velja za središče družbenega življenja. Ob prazniku je izšel tudi filatelistični komplet ob 200-letnici premogovnika Leše. Obiskovalci slovesnosti odkritja pomnika so ga prejeli za spomin poleg spominka, ki je vseboval koščke leškega premoga, izdelale pa smo ga članice študijskega krožka pri LURA. Visokemu jubileju premogovništva bomo posvetili tudi razširjeno številko Leškega lista. Izšel bo decembra in ga bo brezplačno prejela vsaka družina. Na Lešah je v središču vasi v pozivalnici, poslopju tehniške in rudarske dediščine, urejena rudarska muzejska soba, v kateri so zbrani eksponati iz rudarske zapuščine zbiratelj in Koroškega pokrajinskega muzeja. Po osmih letih od postavitve zbirke sta se v prostoru in na stenah pojavili vlaga in plesen. Skupaj z Občino Prevalje smo se zato hitro lotili obnove, namestili rekuperator in dodali razvlažilnik prostora. Predel pred sobo smo na novo asfaltirali.

Skozi leto smo skrbeli za urejenost javnih površin in poskušali reševati razne pobude v zvezi z infrastrukturo in različnimi problemi v kraju, tako da smo jih posredovali na Občino Prevalje in v druge zavode, da so urejevali problematiko. Seveda je še veliko nerešenih zadev, predvsem dolgoletna problematika kalne vode in slabo vzdrževanje ceste Prevalje–Leše, povezano s številnimi zemeljskimi plazovi, ki zelo slabšajo prometno varnost. Z veseljem lahko povemo, da so se dela ob cesti novembra že začela. Med pomembnejšimi realiziranimi deli pa so vsekakor ureditev prostora ob osnovni šoli, namestitev zaščitne ograje in postavitev pitnika,

Avtorja rudarskega pomnika v obliki karbidovke sta Tine Dihpol in Alojz Krevh.

obnovljene so električna postaja, toaleta v prostorih KS in knjižnice ter zunanja keramika. Na našo pobudo je podjetje VGP Drava letos končno očistilo Leški potok.

Zelo smo bili veseli novice, da se bo na Lešah aktivirala ekipa Prvi posredovalci. To je ekipa nudenja prve pomoči, ki bo usposobljena za posredovanje ob nesrečah, oživljanju in drugi nujni pomoči. Zaradi koronavirusa se je usposabljanje ustavilo, a smo prepričani, da bodo v boljših časih nadaljevali izobraževanje in da bomo tudi na Lešah imeli skupino, ki bo strokovno usposobljena za prvo pomoč in reševanje življenj.

Letos žal nismo mogli izpeljati tradicionalnega Festivala Pravljica vasi Leše, devetega po vrsti. Smo pa skupaj s Kulturnim društvom Leše organizirali poslikavo škarpe. Prikazuje vsa mitološka bitja pravljice vasi Leše in je res lep okras pravljice vasi, ki vabi in razvija domišljjski svet vsakemu obiskovalcu Leš, vsak dan, ne samo v času festivala. Poslikave so delo profesorice likovne umetnosti Saše Oder. V imenu KS Leše se ji za izjemno lepo likovno delo najlepše zahvaljujemo. Moramo pa reči, da je leški pravljica svet letos, čeprav ni bilo festivala, obiskalo veliko ljudi, ki so unovčili turistične vavčerje na Koroškem in si ogledali tudi Leše.

Tudi ponovitve izjemno obiskanega lanskega prvega Festivala kolin in tovtih grumpov letos ne bo, ampak obljubljamo, da se bomo prihodnje leto za oba festivala še bolj

potrudili in vas navdušili. Je pa Športnemu društvu Leše uspelo izpeljati drugi Memorial Benjamina Kumpreja z gorskim kolesarjenjem, tekom, likovnimi delavnicami za otroke in drugimi vsebinami.

Etno skupina Zimski kosci letos praznuje petnajstletni jubilej. Zelo uspešni promotorji ljudske glasbe na Koroškem so v vseh letih delovanja imeli več kot 400 nastopov. Jubilejnega samostojnega koncerta jim letos ni uspelo izpeljati, so pa nastopili na srečanju Dober dan, sosed na Volinjaku. Etno skupini čestitamo za dolgoletno uspešno in ustvarjalno glasbeno pot.

Smo v času preizkušenj, kakršnih še ni bilo v naših življenjih. Hvala civilni zaščiti, prostovoljcem in podjetju G-team tapetništvo za zaščitne maske, ki so nam jih dostavili spomladi in smo jih člani sveta KS razdelili med krajanke.

Naj zaključim z zahvalo vsem krajanom, ki skrbite za urejenost kraja, za odgovorno obnašanje v času epidemije ter za pozitivno sodelovanje, in vsem, ki ste nam letos pomagali pri katerem koli delu ali projektu za boljši vsakdan, lepše in vsebinsko bogatejše življenje na Lešah. Hvala Občini Prevalje in JKP Log za dobro sodelovanje in izvedbo številnih del v našem kraju.

Vesele božične praznike, leto 2021 pa naj bo predvsem zdravo, da bomo lahko skupaj družno ter družabno izpeljali vse tisto, kar nam je bilo letos onemogočeno, in še mnogo več.

Hedvika Gorenšek, predsednica KS Leše

Pomnik je odkril župan dr. Matic Tasič.

Pravljica vas Leše, slika na zidu, avtorica Saša Oder, 2020

Novosti v KS Šentanel v letu 2020

Kljub epidemiološki koronakrizi smo v naši krajevni skupnosti (KS) letos postorili in uredili kar nekaj zadev.

Ti naši realizirani mali projekti na zunaj niso zelo vidni in oglaševani, vendar krajanom in krajkankam precej izboljšujejo kakovost življenja. Največja pridobitev je vsekakor nadaljevanje asfaltiranja proti Jamnici. Vsi pa že nestrpnost čakamo, da se bo izboljševanje cestne infrastrukture nadaljevalo še z večjo hitrostjo na območju celotne krajevne skupnosti.

Druga nekoliko večja investicija, ki smo jo letos s skupnimi močmi uspešno izvedli KS Šentanel, Komunalno podjetje Log in Občina Prevalje, je ureditev javnega WC pri pokopališču. Zahvaljujemo se tudi Svetu invalidov, ker nam je finančno pomagal, da smo lahko uredili dostop tudi za gibalno ovirane osebe. Uredili smo tudi odlagališče odpadkov za potrebe pokopališča. Žalostni pa smo, ker nekateri krajan redno dovajajo odpadke v te zabojnike in »skrbijo« za neurejenost tega prostora in našega kraja.

Pri Podružnični osnovni šoli Šentanel smo zaključili urejanje zunanega športnega igrišča in okolice. Objekt je lepo urejen in ga že uporabljajo otroci za šolski šport, v popoldanskem času in med vikendi pa so športno aktivni mladi krajanke. Sedaj ima še WC z umivalnikom z možnostjo zunanega dostopa.

Skupaj z Občino Prevalje smo začeli izgradnjo devetih parkirnih mest ob cesti proti šoli Šentanel, saj v centru vasi zelo

primanjkuje parkirišč. Načrtujemo tudi obnovo stopnišča in poti pri spominskem parku v središču vasi. Sedanje ureditve je dodobra načel zob časa.

Ob tej priložnosti izrekamo zahvalo županu Maticu Tasiču, tajniku Danilu Vuteju, strokovnim službam Občine Prevalje, gradbenemu podjetju Kvitro in nadzornikom del za pomoč pri realizaciji naših projektov.

Največ težav smo imeli krajanke zaradi slabega vzdrževanja cestne infrastrukture in vsega, kar je s tem povezano (peskanje, udarne jame, zamašeni prepusti, košnja trave, urejanje bankin in nabrežin ...). Precej nevšečnosti je nastalo zaradi orkanskih naličev in deročih hudournikov. Problematiko smo reševali, kolikor je bilo v naši moči. Pri tem pa so nam kot po navadi prvi priskočili na pomoč člani Gasilskega društva Prevalje in Civilne zaštite Prevalje s svojimi podizvajalci. Skupno vsem letošnjim pridobitvam v kraju pa je, da zaradi koronaepidemije nobenega od omenjenih objektov še nismo uradno odprli. Želimo si, da ta situacija čim prej mine in da to storimo, kot se za »te reči šika«.

Štefan Peršak, predsednik KS Šentanel

90 let Ivana Kumpreja

V času, ko nas je zapustila najstarejša krajanka, smo v Šentanelu obeležili tudi veseli dogodek. Pri Plodru je Ivan Kumprej - Plodrov Anzi praznoval 90 let. Obiskali smo ga člani sveta Krajevne skupnosti (KS) Šentanel in mu čestitali za življenjski jubilej. Izročili smo mu simbolično darilo in se mu v imenu krajanov zahvalili za njegovo dolgoletno vsestransko delo na področju turizma, kmetovanja in glasbe.

V prijetni družbi domačih in ob Zdravljici je stekel pogovor o njegovih življenjskih dogodivščinah. Ivan nam je pripovedoval, kako je preživel otroštvo, vojne in povojne čase. Imel je smolo ali srečo, saj je bil kar v treh vojskah (nemški, ruski in jugoslovanski), in je še vedno med nami. Zaupal nam je, da poleg žene najbolj pogreša svoje glasbene prijatelje, ki so že vsi pomrli. Pa smo se pošalili, da sploh ni čudno, saj on praznuje devetdesetletnico. Poprašali smo ga tudi, kaj je ključ do tako dolgega življenja. Odgovor je bil preprost: delo in še enkrat delo, pošteno življenje in molitev. Nismo se mogli načuditi njegovi kreposti, mladostnemu videzu in še vedno bistremu umu. Anzi nam je izdal še dve skrivnosti. Zelo vesel je vseh obiskov, še posebno hčerke Irene. Pa še ena kuharska, da nikoli ni kuhal. Prej je za te reči skrbela žena, sedaj pa pravi, da mu je tudi fajn, ko za kuharijo in postrežbo skrbijo Marina, Lucija in vnukinje. Tudi tega prazničnega dne je bila miza polno obložena z domačimi dobrotami, za katere poskrbita tudi sin Rajko in vnuk Boštjan. Naše druženje je hitro minilo v prijetni družbi, ki jo krasi harmonija med generacijami.

Najlepša hvala za vse in še na mnoga leta.

Štefan Peršak, predsednik KS Šentanel

Športno društvo Šentanel v letu 2020

Letos je delo našega društva krojila epidemija covid-19, saj smo morali aktivnosti prilagajati navodilom NIJZ.

Kot vsako leto smo tudi letošnje začeli s tradicionalno skupščino društva. Na srečanju smo pregledali delo društva v letu 2019, sprejeli poročila odborov in načrt dela društva za leto 2020. Ker je bila ta skupščina volilna, smo za novega predsednika izbrali Štefana Peršaka. Dosedanji predsednici Ajdi Hrastnik smo se zahvalili za vodenje društva in jo imenovali za tajnico v naslednjem mandatu. Po tradicionalni

večerji je sledilo prijetno druženje med člani društva. V neformalnih pogovorih smo si izmenjali izkušnje o dosedanjem delu in uskladjali zamisli o delu društva v prihajajočem letu.

Po tem dogodku je delo društva zaradi koronakrize zamrlo. Tako nam ni uspelo izpeljati nekaj naših tradicionalnih prireditev, kot so rekreativna košarka, čistilna akcija, postavitve mlaja, kresovanje, S kolesom po Šentanelu ... S krajšo datumsko zamudo nam je 20. junija uspelo pripraviti tradicionalni, tokrat že 13. Pohod po Mlinarski poti. Izvedli smo ga po priporočilih NIJZ. Prireditve se je udeležilo okrog petdeset pohodnikov, uživali so v prelepem vremenu in odlični organizaciji. V okviru okrnjenih Jesenskih srečanj smo organizirali tradicionalni rekreativni odbojarski turnir mešanih ekip. Izvedli smo ga v športni dvorani na Prevaljah. Tekmovanja se je udeležilo pet rekreativnih odbojarskih ekip.

Podrobnejše informacije in fotografije o vseh prireditvah si lahko ogledate na spletni strani Športnega društva Šentanel.

Štefan Peršak, predsednik društva

Delovanje sveta KS Holmec v letu 2020

Izteka se leto, ki se bo vtisnilo v spomin vseh ljudi, in ga ne bomo nikoli pozabili. Zdravje je naše največje bogastvo, zato ga moramo čuvati in vzdrževati. Žal so dogodki v iztekajočem se letu mnogim našim krajanom kot tudi meni zagrenili življenje z okužbami in virusom, omejevanjem gibanja, socialno stisko in psihičnimi pritiski.

Vse to je vplivalo na delo v krajevni skupnosti (KS) in še vedno vpliva. Svet KS Holmec je imel v tem letu dve redni seji v začetku leta in eno korespondenčno sejo ob koncu leta. Ob razglasitvi epidemije koronavirusa sva z ženo kljub zdravstvenim težavam razdelila komplete zaščitnih mask vsem gospodinjstvom v KS. Maske je zagotovila Civilna zaščita Občine Prevalje, in sicer en komplet na družino, en komplet na družino pa je sponzoriralo podjetje G-team z Dolgih Brd.

Ne moremo pa biti zadovoljni z uresničevanjem drugih želja in ciljev v KS, ki so odvisni od finančnega sodelovanja Občine Prevalje. Izvedeno je bilo asfaltiranje odseka ceste mimo kmetije Kauh v dolžini 150 m. Enako bi bilo izvedeno mimo kmetije Šart in mimo kmetije Rutnik, vendar sta lastnika želela spremembo trase ceste, za kar pa občina nima sredstev.

Uresničili smo tudi načrtovano postavitev ograje pri Podružnični osnovni šoli Holmec in ureditev kozolca na Poljani. Nismo zadovoljni z vzdrževanjem in sanacijo cest. Ob vsakem deževju je treba več tednov opozarjati in prositi za vsak kamion peska. Pri vsakoletnem vzdrževanju občinskih in gozdnih cest smo zmeraj zadnji na vrsti – po navadi je takrat že jesen. Vzdrževanje in sanacija vodotokov s strani vodne skupnosti sta tudi prepočasna in posledično ogrožata naselje. Plaz, ki se je sprožil na cesti Dolga brda–Šentanel pred dvema letoma, je še vedno brez rešitve. Najbolj pa nas prizadene, da kljub prizadevanjem naših občinskih svetnikov, Maksa Pučlja in

Saše Horvat, ter predsednika sveta KS Holmec pri pripravi in sprejemanju investicijskih programov za prihodnje obdobje Občine Prevalje KS Holmec skorajda ni omenjena. Zaradi poslovnika dela občinskega sveta, čeprav sem kot predsednik sveta vabljen na seje občinskega sveta, nimam pravice spregovoriti na seji, lahko samo poslušam. Mislim, da bi se dalo s spremembo statuta občine to za-

gotoviti in tako omogočiti ustrezno komunikacijo s KS, če ne drugega, vsaj pozdrav prisotnih. Mogoče bo pa tega deležno novo vodstvo KS.

Zahvalil bi se županu, vsem svetnikom, uslužbencem občinske uprave in članom sveta KS za sodelovanje v iztekajočem se letu. Krajankam, krajanom in vsem ljudem dobre volje želim v novem letu 2021 predvsem veliko zdravja in medsebojnega razumevanja. S pozitivnim razmišljanjem bomo prebrodili vse krize, zato ostanite zdravi.

Venceslav Kerec, predsednik sveta KS Holmec

Epidemija covida-19 začasno zaustavila ljubiteljsko kulturo na Holmcu

Po poročanju predsednice Kulturnega društva Holmec, Jožice Pšeničnik, je prvo soočenje z epidemijo novega koronavirusa in boleznijo covid-19 zaustavilo kulturno ustvarjanje in udeleževanje v kraju. Upanje in poskuse, da bi ujeli zamujeno in uresničili bogato zasnovan program aktivnosti društva v drugi polovici leta, je dokončno prekinil drugi val širjenja okužb. Neugodne razmere z odrejenimi zaščitnimi ukrepi so prizadele zborovsko, glasbeno in gledališko dejavnost. Folklorno dejavnost so morali prekiniti plesalci Folklornega društva Holmec.

V obeh društvih se zavedajo, da lahko le skupaj in upoštevajoč zaščitne ukrepe pripomorejo k zavezitvi širjenja bolezni. Pomembno je ostati zdrav. Organizacijo in izvedbo kulturnih dogodkov prepuščajo toku časa in ugodnejšim razmeram. Člani kulturnega in folklornega društva Holmec trenutno zelo pogrešajo druženje in kulturne dogodke. So pa

odloženi spet ljubiteljsko soustvarjati kulturni prostor, se povezovati z drugimi kulturnimi ustvarjalci in ponovno lepšati življenje sebi, sokrajanom in drugim obiskovalcem, takoj ko bo to mogoče. Vsem krajanom Holmca in drugim ljubiteljem kulture želijo strpnosti, trdnega zdravja in čimprejšnjo umiritev epidemije covida-19 za vse.

Aleksandra Saša Horvat

200 let začetka kopanja premoga na Lešah

Vsaka pripoved o razvoju vasi Leše se začne z odkritjem rjavega premoga in začetkom delovanja premogovnika.

Bilo je leto 1818, ko se je mudil dunajski uradnik Blaž Mayer na obisku pri prijatelju iz vojaških let, posestniku Kresniku na Lešah, in odkril nahajališča rjavega premoga. Še isto leto si je pridobil zemljiško-knjižno pravico, premog pa so začeli kopati leta 1820. Leta 1822 so rudarske pravice prešle na brate Rosthorn. Premog so najprej začeli kopati na zemljiščih kmetij Fefrovo, Stanečevo in Janževo. Ob kopanju so odkrili tudi kakovostno glino in so zato leta 1835 postavili opekarno ter začeli izdelovati ognjevarno opeko za pudlovke, v letih 1871–1878 so izdelali po 320 ton opeke na leto.

Delo v premogovniku je potekalo v zelo neugodnih razmerah. Plasti premoga so bile strjene med velike gmote gline, ki jih je bilo treba odkopati. Tudi pritisk v jamah je bil izredno močan, tako da je opaženje rovov in jam zahtevalo velike količine lesa, produkcija premoga pa je bila zato razmeroma draga. Leta 1830 je premog kopalo 6 rudarjev, leta 1863 pa največ, 1.200 delavcev. Rjavi premog je bil odlične kakovosti, kalorična vrednost je dosegala povprečno okrog 5.000 kcal/kg. Prvi znani podatek o proizvodnji premoga na Lešah je iz leta 1838, ko so ga nakopali 2.250 ton, največjo proizvodnjo pa so dosegli leta 1882, 70.000 ton. Izmed vseh koroških rudnikov je bil leški najbolj opremljen. V rovih je bilo leta 1878 položenih 3.600 m železnih in 580 m lesenih tirov, za pogon dvigal in črpalk je imel rudnik 7 strojev. Leški premogovnik je bil energetska osnova prevaljske železarnice.

Leta 1935 je šel premogovnik v konkurz. Rudarji so ustanovili Rudarsko zajednico in postali lastniki svojega, a žal že izčrpanega premogovnika. Kopali so še do leta 1939 (Janževo, Počelovo). Ko je premoga popolnoma zmanjkalo, so rudnik leta 1939 zaprli.

Čeprav je rudnik deloval le 119 let, je bil v petdesetih letih 19. stoletja največji rudnik na Slovenskem. Leta 1847 so nakopali v vseh slovenskih premogovnikih trikrat manj premoga kot na Lešah.

Z razvojem premogovnika na Lešah in železarnice na Prevaljah je naraščalo prebivalstvo v obeh krajih, hkrati pa sta se začeli obe naselji spreminjati.

Objavljamo nekaj zanimivih podatkov o številu prebivalcev, prvi podatki so iz prvega ljudskega štetja na našem ozemlju, leta 1869. (A. Krivograd: Prispevki k zgodovini Koroške krajine)

Leto	1869	1880	1890	1910	1931
Leše	905	982	665	539	454
Prevalje	2.254	2.463	2.472	1.756	1.722

V vseh letih smo na Lešah poskušali ohranjati spomin na čas premogovništva na Lešah. Zahvala gre predvsem Kulturnemu društvu Leše, ki je bilo pobudnik in izvajalec različnih projektov: vse obstoječe rudarske stavbe v kraju (rov Franciscus, bolnica, frlescimer) smo označili s spominskimi ploščami, osnovali smo učno pot Po stopinjah leških rudarjev, na poti postavili panoje in izdali posebno zgibanko, posneli smo dokumentarni film Po stopinjah leških rudarjev, na festivalu Pravljična vas nam je kipar Janez Grauf izklesal leseno skulpturo roke s kosom premoga, ki zdaj krasi muzejsko sobo.

Skupaj z Občino Prevalje smo pred leti obnovili edini ohranjeni rov Franciscus, leško kapelo in frlescimer, v njem pa osnovali muzejsko zbirko premogovnika Leše.

Skupaj z Ljudsko univerzo Ravne (LURA) smo v okviru Študijskega krožka že drugo leto zbirali fotografsko gradivo iz časa premogovništva na Lešah. Zbrano fotografsko gradivo smo skupaj s starimi razglednicami Leš digitalizirali in objavili na spletni strani Pravljična vas Leše in na strani Ljudske univerze Ravne.

V letošnjem jubilejnem letu smo odkrili nov pomnik, je kleno karbidovko. Avtorja skulpture sta Alojz Krevh in Tine Dihpol. Poleg Grošljevega kamnitega reliefa Rudarska družina zdaj vaško jedro krasi še karbidovka. Izdali smo prenovljeni ponatis knjige Jožka Jurača Kraj umira in filatelistični sklop ob 200-letnici premogovnika.

Hedvika Gorenšek
Razglednici sta iz zbirke Boštjana Gorenška.

Rudnik ali premogovnik – ob 200-letnici izkopa rjavega premoga na Lešah

Premnogokrat zapisu Leše pridamo še »rudnik rjavega premoga«. Na srečo pa so me slovenisti pravočasno opozorili na razliko med rudnino/mineralom in premogom. Anton Seher v knjigi *Zgodovina Premogovnika Velenje* (1995: 88) opozarja, da je mineral anorganska snov, in zavrača možnost obstoja organskih mineralov. Premog, ki nastane s pooglenitvijo rastlin in rastlinskih ostankov, je organska snov. Besedo rudnina pomensko enači z izrazom mineral in nasprotuje uvrščanju premoga k rudninam, vse v skladu z vodilom, da so minerali (rudnine) neorganski, premog pa je organska snov. Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ, 2014) besedi mineral in rudnina opredeljuje kot sopomenki in razlaga mineral oziroma rudnino kot »plinasto, tekočo ali trdno snov, nastalo v naravi«. Po SSKJ je premog »trda gorljiva snov, nastala s pooglenitvijo navadno rastlin, rastlinskih ostankov«. Je pa tudi res, da obstoječi Zakon o rudarstvu (Ur. l. RS, št. 14/14, 61/17-GZ) v drugem odstavku 4. člena premog (črni, rjavi in lignit) uvršča med energetske mineralne surovine oziroma rudno bogastvo. V zvezi z rabo samostalnikov rudnik in premogovnik velja omeniti, da se je posledično velenjsko podjetje Rudnik lignita Velenje leta 1995 preimenovalo v Premogovnik Velenje. SSKJ tudi loči

med rudarjem in premogarjem. Verjamem, da marsikomu od nas slednje poimenovanje zveni najmanj »malo« čudno – »leški premogarji« in ne leški rudarji.

V želji izogniti se, glede na to, da je med filatelisti zelo veliko izobraženih ljudi najrazličnejših ved, udrihanju po obletnici zaradi »malomarnega zapisa«, »neznanja« ali »omalovaževanja« slovenskega jezika je bil sklop naslovljen »200 let Premogovnika Leše«. Premogovnik Leše sicer že 85 let ne obratuje v obliki aktivnega izkopavanja, se pa ohranja njegova premična in nepremična kulturna in tehniška dediščina kot splošna dediščina Lešanov in Lešank. Koroško filatelistično društvo (KFD), v sodelovanju z Občino Prevalje, Krajevno skupnostjo Leše in Kulturnim društvom Leše, je zato v počastitev 200-letnice Premogovnika Leše pripravilo priložnostni filatelistični sklop (www.kfd.si). Zaokrožuje ga priložnostna filatelistična razstava (Boštjan Gorenšek, KFD), ki je bila na ogled od petka, 25. septembra, do četrтка, 9. oktobra, v prvem nadstropju Družbenega doma Prevalje (Trg 2a, 2391 Prevalje).

Borut Bončina

100 let Planinskega društva Prevalje

Kulturna srečanja na Uršlji gori

Vidno vlogo v delovanju Planinskega društva (PD) Prevalje ima tudi kultura. V upravnem odboru (UO) društva imamo odbor za kulturo, kar je redkost v planinskih društvih po Sloveniji.

Koroški oktet

Kulturna srečanja

Leta 1986 so se na pobudo gospe Ivanke Komprej zbrali planinci na prvem kulturnem srečanju v novozgrajenem prizidku na Uršlji gori. Njena zamisel, da bi tudi na Gori zacvetel kanček kulture, je obrodila sadove. Srečanja so bila posvečena znanim koroškim oziroma drugim kulturnikom: Prežihovemu Vorancu, Francu Sušniku, Leopoldu Suhodolčanu, Franu Ksaverju Mešku, Karlu Destovniku Kajuhu, Mitji Šipku, Blažu Mavrelu, Antonu Aškercu, Luki Kramolcu in Milanu Vošanku.

Dvakrat letno so v zadnjih triintridesetih letih na Gori organizirana kulturna srečanja, zimska in poletna. Poletna so se leta 2011 preimenovala v Srečanje Prevaljčanov na Uršlji gori in so vsako jesen v sklopu Jesenskih srečanj na Prevaljah. Zvrstilo se je že 67 kulturnih srečanj, nastopilo je okoli 35 pevskih zborov in drugih kulturnih skupin, nekaj pesnikov, pisateljev in slikarjev. Vse prireditve so bile vedno dobro obiskane. Prisostvovalo jim je skoraj 7.000 planincev. Gostili smo nastopajoče iz raznih krajev okrog Gore, ki je nekakšen svetilnik Koroške in bližnjih pokrajin.

Na vseh zimskih kulturnih srečanjih je s svojim izbranim petjem bogatil naš program prevaljski MoPZ Vres. Na Gori pa so se zvrstili tudi številni drugi pevski zbori: MoPZ in MePZ Društva upokojencev Prevalje, Lovski oktet Peca Mežica, nonet Črnjanski pobi, mladinski zbor Osnovne šole Črna na Koroškem, Koroški kvintet, oktet TRO, MePZ Ludvika Viternika iz Strojnske Reke, MePZ iz Šmartna pri Slovenj Gradcu, mladinski zbor KD Mohorjan s Prevalj, oktet Zavarovalnice Triglav iz Slovenj Gradca, MePZ pri PD Bricnik Muta, MoPZ Ksaverja Meška Sele - Vrhe, Šentanelški pavri, MATO Črna na Koroškem, MoPZ Kajuh Velenje, Zdovčevi pobi in d'čve iz Koprivne, Rudarski oktet Velenje, MoPZ Gozdar Črna na Koroškem, MoPZ Kope Legen, Lovski PZ Škale, oktet Lesna, Lovski oktet LD Prežihovo, ŽePZ Karantanija Prevalje, ŽePZ Gorna Mežica, kvintet Ajda Prevalje, MoPZ Zavodnje, MePZ Urška Ravne, ŽePZ Modrin Holmec, VS Smo, kar smo, MePZ Leše in oktet TEŠ Šoštanj.

Nastopale so tudi glasbene, folklorne in druge kulturne skupine: Harmonikarski orkester KD Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem; Tamburaši KUD Lipa Konovo; Pihalni orkester Slovenj Gradec; Pihalna godba Prevalje; Rej, folklor na skupina Šmartno; etno skupina Zimski kosci; Črnjanski harmonikaši; etno skupina Rakuni Holmec; Gozdar, folklor na skupina Črna; KUD Strojnska Reka; KUD Ivana Cankarja Šmartno; KD Leše; KD Mohorjan; KUD Šmartno; Glasbena šola Ravne na Koroškem; OŠ Franja Goloba Prevalje; OŠ Koroški jeklarji Ravne; OŠ Karla Destovnika Kajuha Šoštanj; OŠ Črna na Koroškem in OŠ Antona Aškerc Velenje.

Sodelovali so pesniki in pisatelji: Terezija Homer in Franček Anželak iz Mežice, Jože Libnik iz Mežice, Milena Cigler iz Dravograda, Malčka Kvasnik z Mute, Veronika Viltušnik z Raven na Koroškem, Miha Lotrič s Tolstega Vrha, Stanko Lodrant s Prevalj, Mitja Šipek s Prevalj, Jani Rifel iz Slovenj Gradca, Milan Vošank iz Cerknice, Marjan Lačen in Marta Repanšek iz Črne na Koroškem, Jože Prednik z Raven na Koroškem, slikar Stanislav Bricman iz Kotelj in fotograf Ciril Velkovrh iz Maribora.

Naša kulturna srečanja so s svojo prisotnostjo počastili: Milan Kučan – predsednik Republike Slovenije, dr. Matjaž Kmecl – član predsedstva Republike Slovenije, primarij Drago Plešivčnik – direktor bolnišnice v Slovenj Gradcu, dr. Franc Kramberger – mariborski škof ter predsedniki Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar, Franc Ekar in Bojan Rotovnik.

Častni član PD, gospod Erik Sirk, eden najstarejših, še aktivnih članov društva, je društvu leta 2015 podaril zbirko značk iz zgodovine planinstva na Koroškem. Prejel jih je ob pomembnih dogodkih: častni znak za delo v planinski organizaciji, izdan v času planinskega tabora koroških planincev na Plešivcu leta 1954; značka GRS, postaje Prevalje, izdana ob 40-letnici organizacije leta 1986; značka AO PD Prevalje iz leta 1980 in značka, izdana ob odprtju doma na Uršlji gori leta 1948. Zbirka je hranjena v pisarni PD.

Župan dr. Matic Tasič, Štefan Keber in predsednik Planinskega društva Prevalje Stanko Robin

Za člane UO PD Prevalje in vestne sodelavce že vrsto let organiziramo poučne izlete. Na njih smo spoznavali slovenske pokrajine in zamejstvo, si ogledali njihove izstopajoče značilnosti. Obiskali smo Prekmurje, Dolenjsko, Posočje, Kras, Notranjsko in Gorenjsko. Bili smo tudi na Primorskem in v Vipavski dolini. V zamejstvu smo poleg avstrijske Koroške obiskali tudi Kanalsko dolino in Rezijo.

Dejavnost PD Prevalje vsakih pet let opišemo v zbornikih.

Vir: Kronika kulturnih srečanj na Uršlji gori
Štefan Keber

Bralna značka in njenih šestdeset let

V letošnjem šolskem letu praznujemo šestdeset let Bralne značke, prav v času, ki pred ves svet postavlja številne izzive in mnoga vprašanja. O življenju, svetu, v katerem živimo, mestu, ki ga imamo v njem ...

Podelitev prvih Prežihovih bralnih značk na Prevaljah, gost je bil France Bevk.

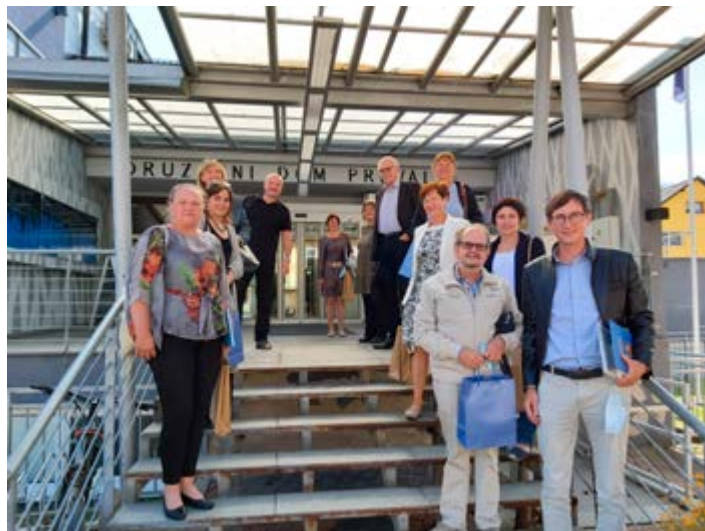
Bralcem je v tem času najbrž v mnogočem laže kot tistim, ki ne berejo. Številne informacije, tudi spletne, so zanje hitreje dostopne in preglednejše, odločitve in premisleki morda zato nič lažji, zagotovo pa tehtnejši. Svet knjig je bralcem blizu, poznane so jim poti do branja. Lahko se zatečejo kar k domačim knjižnim policam, tudi njihove steze do knjižnic so dobro uhojene, vedo, kam naj se obrnejo, ko si želijo knjige kupiti. Celo tisti, ki so jim elektronske knjige in elektronske poti do njih manj blizu, se takrat, ko je treba, odpravijo na

popotovanje po širnem spletu, samo da bi lahko brali. In pogosto se v teh posebnih časih prav zaradi knjig tkejo zelo pester medgeneracijske vezi ...

Bralci vedo, da branje prinaša povezanost z drugimi in s samim seboj, poti za premislek, stik z lastnimi koreninami in povezave z drugim, drugačnim, da vihari domišljijo, odpira vrata v neznano in prinaša svež zrak v včasih zatohle kamre človekove misli.

17. 9. – začetek branja za bralno značko po vsej Sloveniji, prevaljski prvošolčki s knjižnim darilom, gost Tone Partljič

Sestanek odbora za počastitev 60-letnice gibanja Bralna značka na Prevaljah

Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan sta si že pred šestdesetimi leti želela, da bi mladi radi brali, da bi veseli do branja in povezanost s knjigo ohranili za vse življenje. Zato sta domislila obliko mentorskega dela z mladimi bralci, tekmovalno za Prežihovo bralno značko. Ne le na Prevaljah in na Koroškem, mentorji po vsej Sloveniji so se v naslednjih desetletjih po vzoru Prežihove bralne značke lotili sistematičnega spodbujanja bralne kulture pri mladih. Pri tem so vedno znova premišljali, kako nagovarjati svoje skupine in generacije bralcev. Prav ti nenehni mentorski premisleki in vedno nove ideje so vsa leta bogatili branje mladih in Bralno značko razvili v sodobno gibanje, ki je blizu tudi današnjim generacijam.

SVOBODA misli in raznovrstne poti so bile že od nekdaj zaščitni znak Bralne značke. Prežihovi bralni znački, ki je nosila ime velikega slovenskega pisatelja, rojenega na Koroškem, so se kmalu na različnih koncih Slovenije pridružile druge, Bevkova, Cankarjeva, Jurčičeva ..., do danes več kot petdeset ... Vsaka je zrastle iz svojega okolja, a s skupno ljubeznijo do branja, knjig in bralcev.

Že sredi šestdesetih let prejšnjega stoletja so v branje začeli vključevati tudi najmlajše osnovnošolce in zanje osnovali Cicibanovo bralno značko, poimenovano po znamenitem župančičevem literarnem liku.

V začetku devetdesetih let se je Bralna značka razširila med otroke v predšolsko obdobje, da bi okrepila družinsko branje, ter s tem v gibanje prinesla številne novosti in sveža razmišljanja, pa tudi številna nova poimenovanja. »Za svoje« so ime v tem času vzeli tudi programi, ki spodbujajo otroke, da berejo v tujih jezikih ...

V tem času sta gibanje na nacionalni ravni zaznamovala geslo S knjigo v svet in maskota Ostržek, z mislijo na ukoreninjenost slovenske mladinske književnosti v evropski in svetovni kulturni prostor, na pomen povezovanja z literaturo in branjem, na različne svetove, po katerih bralec potuje, na rast, h kateri branje pripomore ... A ob tem sta vseskozi ostajali živa misel na slovenske avtorje in literarne like ter posebna skrb za slovensko mladinsko književnost.

V zadnjih desetletjih gibanje širi svoja motivacijska krila tudi med odrasle. Za različne bralne značke berejo v splošnih knjižnicah, v domovih za starejše, v centrih in skupnostih odraslih s posebnimi potrebami ... Posebno zanimive so medgeneracijske skupine, ki uspešno delujejo v zelo različnih okoljih na zelo različne načine.

Gibanje se je razširilo po vsej Sloveniji in je zajelo vse starostne skupine bralcev, zelo zgodaj so prostovoljne bralne spodbude zaživele v slovenskem zamejskem prostoru in med Slovenci, ki živijo po svetu, kjer ima Bralna značka danes številne bralce vseh generacij.

Ocenjujemo, da v različnih spodbudah Bralne značke vsako leto sodeluje približno 140.000 bralcev, ki preberejo več kot pol milijona knjig. Najbolj živahno je gibanje še vedno med osnovnošolci, saj jih pri branju sodeluje kar okoli 70 odstotkov. Prav osnovnošolcem so namenjeni tudi nacionalni darilni knjižni programi Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS, slikanice za vse prvošolce in knjige za zlate bralce, za vse tiste, ki so za bralno značko brali vsa leta šolanja.

Na nacionalni ravni danes gibanje organizacijsko in vsebinsko vodi Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS, ki ob darilnem knjižnem programu za otroke in mlade skrbi predvsem za podporo mentorski mreži po vsem slovenskem kulturnem prostoru.

Pri vsej vpetosti v nacionalna in mednarodna prizadevanja za razvoj bralne kulture pa je Bralna značka ves čas tesno povezana z rojstnim krajem, z OŠ Franja Goloba in Prevaljami. Ne le zato, ker je to dom skrbi za zgodovino gibanja, z arhivsko zbirko, temeljem prihodnjega sodobnega muzeja Bralne značke, za katerega si Prevalje prizadevajo in ki si ga vsi zelo želimo. Morda še bolj zato, ker na Prevaljah vseh šestdeset let samostojno in samosvoje negujejo, razvijajo skrb za branje in knjigo, in s tem nadaljujejo, kar sta za ves slovenski prostor začela Stanko Kotnik in Leopold Suhodolčan.

Manca Perko, Društvo Bralna značka Slovenije - ZPMS

Diamantna maturanta

Letošnje šolsko leto sta dva dijaka naše občine zaključila srednješolsko izobraževanje kot diamantna maturanta. Aljaž Rebol z Leš je dosegel izjemni rezultat na Srednji šoli Ravne, Špela Peršak iz Šentanela pa na Gimnaziji in srednji kemijski šoli (GSKŠ) Ruše. Iskrene čestitke obema in uspešno pot naprej!

Špela Peršak

Špela se je vpisala v kemijski program GSKŠ Ruše v šolskem letu 2016/2017. Ta iskriva, vedoželjna dijakinja nas je v 1. letniku razveseljevala s skavtskimi pozdravi. Zelo hitro pa smo prepoznali njen talent in težnjo po najboljših rezultatih na vseh področjih kemijskega izobraževanja. Sodelovala je na številnih tekmovanjih in dosegala najvišja priznanja. Špela ima izjemno razvit čut za sočloveka, in njeno pomoč ter nasvete so sošolci s hvaležnostjo sprejemali. Med šolanjem v Rušah je bivala v našem dijaškem domu GSKŠ Ruše, kjer se je tudi aktivno vključevala v različne dejavnosti. Vsa štiri leta srednješolskega strokovnega izobraževanja v programu kemijski tehnik je zaključila z odličnim uspehom. Kot uspešna dijakinja je praktično usposabljanje pri delodajalcih opravila v okviru projekta Erasmus+, v Bragi na Portugalskem. Najbolj bleščeč uspeh pa je dosegla na poklicni maturi kot diamantna maturantka, saj je zbrala vse možne točke.

Na GSKŠ Ruše, kjer izobražujemo v programih splošna gimnazija, farmacevtski tehnik in kemijski tehnik, smo na Špelo izjemno ponosni. Je ena izmed 15 zlatih oziroma sedmih diamantnih maturantov šole na poklicni maturi 2020.

Špela izobraževanje nadaljuje na kemijski fakulteti v Mariboru. Želimo ji uspešno pot na poklicni in osebni ravni tudi v prihodnje.

Jožica Gibičar Gert, razredničarka

Aljaž Rebol

Aljaža sem spoznala pred štirimi leti, najprej v prvem letniku srednjega strokovnega izobraževanja v programu metalurški tehnik kot profesorica angleščine, v drugem letniku pa sem postala še njegova razredničarka. Že od začetka sem opazila, da je to sposoben fant, kmalu pa sem začela spoznavati in občudovati tudi številne druge njegove dobre lastnosti. Je odgovoren, zanesljiv, priazen, vedno pripravljen pomagati, nadarjen, marljiv in izjemno dobro vzgojen mladenič, ki je s svojo prisotnostjo močno vplival na počutje in delo našega razreda. Skozi vsa štiri leta je dobival same petice, opravljal vse obveznosti pravočasno in bil več kot vzoren dijak, kakršnega v strokovnih šolah ne srečaš prav pogosto. Sama lahko tako prisrčne in pridne dijake v svoji dolgoletni pedagoški karieri naštejem na prste obeh rok. Zato ni čudno, da sva vzpostavila odnos, ki sega preko formalnega odnosa učitelj in učenec. Oba veva, da se spoštujeva, imava rada in da drug drugega ne bova nikoli pozabila.

Priznati moram, da sem kar nekako slutila, da bo tudi na poklicni maturi blestel, in ni me razočaral. Njegovi dosežki niso naključje, saj če nekdo dela vsa leta kot on, mora slej ko prej poseči po zvezdah. Pa ne le da je dosegel vse točke na poklicni maturi, uspešno je opravil tudi peti predmet na splošni maturi, matematiko, in se vpisal na univerzitetni študij. Aljaž si zasluži le dobro, in verjamem, da bomo o njem kot odličnem strokovnjaku in človeku še slišali.

Ivanka Stopar, razredničarka

Dr. Andreja Tinta nova ravnateljica OŠ Franja Goloba Prevalje

Novo šolsko leto je Osnovna šola (OŠ) Franja Goloba Prevalje začela z novim vodstvom. Dosedanja ravnateljica Mira Hancman se je upokojila, mesto nove ravnateljice pa je prevzela dr. Andreja Tinta. Da bi novo ravnateljico bolj spoznali in izvedeli kaj več o načrtih v tem šolskem letu in viziji šole v prihodnosti, smo se v uredniškem odboru odločili za intervju z njo.

Spoštovana ravnateljica, najprej vam iskreno čestitamo. Želimo, da bi cilje, ki ste si jih zastavili, v kar največji meri dosegli.

Uvodoma vas prosimo, da se nam na kratko predstavite.
»Moje korenine segajo v Žerjav, kjer sem preživela prvih nekaj let, nato smo se z družino preselili na Ravne na Koroškem. Tu sva z mlajšim bratom obiskovala osnovno šolo in gimnazijo. Že od ranega otroštva sem imela rada glasbo, zato sem poleg osnovne in srednje šole obiskovala glasbeno šolo, igrala sem klavirsko harmoniko, za katero me je navdušil stari oče, zdaj žal že pokojni.

Glede na to, da je moja mama specialna pedagoginja in je bila v CUDV Črna zaposlena vse od leta 1973, ko so tako rekoč omenjeno institucijo postavljali na noge z različnimi projekti, v katere je dobesedno bila vpeta cela družina zaposlenega, je bila logična posledica moja odločitev za nadaljnji študij. Tako sem študij nadaljevala na pedagoški fakulteti v Mariboru.

Leta 1996 sem se zaposlila kot učiteljica v oddelku podaljšanega bivanja na Osnovni šoli Koroški jeklarji, leta 1998 pa

sem dobila službo na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje v kombiniranem oddelku podružnične šole Šentanel.

Ker sem ves čas poučevanja čutila potrebo po dodatnem znanju, ki bi mi pomagalo pri šolskem delu, sem se vpisala na podiplomski magistrski in kasneje tudi na doktorski študij pedagogike na filozofski fakulteti v Mariboru.

Ker so mi v letih službovanja Prevalje zelo prirasle k srcu, hkrati pa je tudi moj mož Prevaljčan, smo se z družino preselili na Prevalje. Doma zdaj svoj prosti čas v glavnem namenjam družini, domu ter kinologiji, saj se od leta 1987 ukvarjam z vzgojo nemških ovčarjev. Lani sem s svojo psičko uspešno zaključila usposabljanje za terapijski par pri slovenskem društvu za terapijo s pomočjo psov Tačke pomagačke. Z delom, ki sem ga s psičko opravljala v naši šoli, mi je uspelo združiti poklicno pot s svojo osebno naravnostjo: skrbjo in ljubeznijo ljudi do živali, ki nam našo naklonjenost vračajo s posebno senzibilnostjo, ki pozitivno vpliva tako na fizično kot tudi psihično počutje.«

Prevalje so mesto doktorjev znanosti. Tudi vi ste med njimi. Kaj je bila tema vašega doktorata in ali vam bo raziskovalno delo, ki ste ga opravili, pomagalo pri vašem novem poklicnem izzivu?

»Doktorska disertacija z naslovom Možnosti uveljavitve modela celodnevne osnovne šole v luči njenega razvoja na Slovenskem in mednarodne primerjave, pri čemer se je raziskovanje dotaknilo tudi slovenskih oddelkov podaljšanega bivanja, mi je zelo pomagala pri razumevanju koncepta in kasneje tudi pri vpeljevanju poskusa Razširjenega programa, ki smo ga kot ena izmed devetnajstih šol v Sloveniji začeli izvajati na naši šoli v šolskem letu 2018/19. Zagotovo pa to ni edina prednost doktorskega študija. Osebnostno lahko rečem, da sem dobila širši pogled na področje šolstva v Sloveniji in tujini, s pomočjo katerega tudi lažje iščem rešitve na novem delovnem mestu in v času, ko se je treba dnevno prilagajati novim situacijam.«

Odločitev za kandidacijo ravnatelja v teh časih zagotovo ni enostavna. Je bilo mogoče vaše triletno delo pomočnice ravnateljice osnova, navdih za odločitev ali ste o tem razmišljali že prej?

»Želja, da bi nekoč kandidirala za ravnateljico, je v meni tlela že kar nekaj časa, preden sem postala pomočnica ravnateljice. Kot pomočnica sem nekoliko bližje spoznala delo ravnateljice, a šele z nastopom dela ravnateljice dejansko vidiš in občutiš, da je delo zahtevno in odgovorno, in ne

dopušča polovičarstva. Seveda so pred mano izzivi, in na trenutke tudi ni lahko, a po drugi strani imam rada izzive in dinamičnost, ki ga to delovno mesto prinaša.«

Kakšno vizijo šole ste si zastavili?

Čemu boste dajali največji poudarek?

»Glede na aktualna pedagoška dognanja ter stanje naše družbe bom gradila vizijo, ki temelji na štirih glavnih ciljih, in sicer:

- otroke oziroma učence opolnomočiti v smislu pridobivanja kompetenc in veščin, ki jim bodo omogočile, da se bodo lahko uspešno soočili z izzivi življenja,
- strokovne delavce usmerjati in podpirati pri raziskovanju in izboljševanju lastne pedagoške prakse,
- starše aktivno vključiti v določene sfere šolskega življenja,
- lokalno skupnost in druge institucije navdušiti za sodelovanje in povezovanje.«

Glede statusa in ugleda učiteljev in vzgojiteljev v današnji družbi se zdi, da ta na splošno padata. Predvsem v smislu avtoritete, ki pri številnih ni več tako močna kot nekoč. Mnogi menijo, da imajo učitelji premalo pooblastil. Kakšno je vaše mnenje?

»Poleg duhovnikov in zdravnikov je nekoč poklic učitelja spadal v tisto skupino poklicev, ki so uživali najvišjo avtoriteto ter imeli velik vpliv in ugled. Ob takratni nizki izobraženosti prebivalstva je učitelj veljal za človeka z veliko znanja in kot vir informacij, ki jih je delil ne samo otrokom, ampak tudi odraslim. Danes je slika drugačna. Družba postaja vse bolj izobražena, posamezniki celo presegajo stopnjo izobraženosti osnovnošolskih in srednješolskih učiteljev. Popolnoma se je tudi spremenil pogled na vzgojo otrok in mladostnikov ter posledično tudi odnos otrok in njihovih staršev do učiteljev.

Raziskave, izvedene v slovenskem šolskem prostoru, kažejo, da velik odstotek učiteljev meni, da permissivna vzgoja v kombinaciji s preveč zaščitniškimi starši ter administrativnimi omejitvami spodkopava učiteljevo avtoriteto v razredu in onemogoča uspešno delo. V nekem segmentu je celo mogoče pritrditi mnenju učiteljev, a sama kot učiteljica s kar nekaj leti neposrednega dela v razredu menim, da si učitelj v veliki meri avtoriteto v razredu ustvari ali zapravi sam – z nastopom, znanjem, odnosom do otrok, sodelavcev in staršev.«

Sedaj pa še k vašemu prvemu šolskemu letu v vlogi ravnateljice. Koliko učencev je na šoli in na podružnicah, katere projekte načrtujete, prinaša šolsko leto 2020/2021 mogoče kakšno posebnost ali novost?

»V šolskem letu 2020/2021 je na šoli 605 otrok, od tega 63 na vseh treh podružnicah. Glede na to, da se je že konec pomladi napovedoval drugi val epidemije koronavirusa, je naše načrtovanje v organizacijskem smislu sledilo predvsem pripravi za delo na daljavo. Vsebinsko so izobraževanja in usposabljanja učiteljev bila usmerjena v digitalizacijo in uporabo IKT-tehnologije. V tem duhu smo že septembra na-

daljevali izobraževanje otrok. Temu primerno smo zastavili tudi letni delovni načrt. Še vedno pa peljemo projekte, ki so naša stalnica, na primer Zdrava šola, First legi league, Raziskovalne naloge, Trening za odgovorno razmišljanje, Bodi kul, beri ful in Na-ma-poti. Novost med projekti pa je v tem šolskem letu vključevanje v občinski projekt Zdrava občina. V tem šolskem letu zaključujemo projekt Razširjeni program v okviru Zavoda za šolstvo. Rečem lahko, da sta ves potek izobraževanja in seveda tudi izvajanje omenjenih projektov v tem šolskem letu podrejena obvladovanju zdravstvenih razmer zaradi koronavirusa.«

In kako poteka vzgojno-izobraževalno delo v času koronavirusa? Kakšni so bili pristopi in organizacija, kako so se odzvali učenci, starši in učitelji ter sprejeli nove metode dela?

»Spomladi nas je korona zadela kot 'strela z jasnega'. Niti v sanjah si nismo predstavljali, da bo šolanje potekalo na daljavo, in to kar cela dva meseca. Bili smo neizkušeni in nevešči; tako učitelji kot tudi učenci. A komunikacija je vendarle nekako stekla, začeli smo iskati različne poti. Pokazale pa so se tudi mnoge težave: nekateri učenci niso mogli delati na daljavo, ker so imeli slabo internetno povezavo, niso imeli računalnikov ... Tudi učitelji smo delali po različnih komunikacijskih kanalih, kar je učencem na predmetni stopnji lahko pomenilo še dodatno težavo.

Intenzivnejše izobraževanje vseh učiteljev je steklo konec šolskega leta in se je nadaljevalo v začetku jeseni. Zavedamo se, da sistematičnega izobraževanja za poučevanje na daljavo v preteklosti še nismo imeli, zato so naša znanja zelo različna; nekateri učitelji so bolj veščji dela z računalniki, nekateri manj, a vsi smo se potrudili, da znamo vzpostaviti komunikacijo z učenci. Zaradi slabe epidemiološke slike glede koronavirusa v naši državi smo ob začetku šolskega leta začeli za učenje na daljavo usposablјati tudi učence. A že prvi teden dela na daljavo so nam ponagajale spletne učilnice. Ugotovili smo tudi, da je bil ob začetku drugega dela šolanja na daljavo še vedno velik delež učencev brez ustrezne opreme (računalnikov), ki bi jim omogočila lažje delo.

Šolanje na daljavo nikakor ni primerljivo s klasičnim poukom. Je stresna situacija v prvi vrsti za učence, učitelje in tudi starše. Vesela sem, ko slišim zgodbe, kako je kljub težavam določenemu učencu, učitelju ali staršu uspelo odpraviti problem s sodelovanjem in pomočjo sošolca, kolega, sodelavca, znanca. A po drugi strani sem razočarana nad vsemi sicer redkimi posamezniki, ki šolo in učitelje krivijo za vse neprijetnosti, ki jih šolanje na daljavo prinaša.«

Za konec pa še o povezovanju šole z lokalno skupnostjo. Gotovo se strinjate, da je kakovostna šola temeljni kamen lokalne skupnosti. V čem in kako vidite sodelovanje šole in Občine Prevalje?

»Sodelovanje z občino je tisti vidik, ki lahko pomembno vpliva na oba partnerja; tako na šolo kot tudi občino. Šola lahko z dobro finančno podporo občine izboljša materialne razmere na centralni šoli, podružničnih šolah in tudi v

vrtnu ter obogati osnovni vzgojno-izobraževalni program z nadstandardnim programom, občina pa s pomočjo otrok/učencev obogati športni, izobraževalni in kulturni utrip v kraju in lokalnih skupnostih. Vpetost v domači kraj, spoštovanje in ljubezen do njega, dobri medsosedski odnosi in skrb za skupnost so pogoji, ki omogočajo, da kasneje razvijemo aktivno državljanstvo in ljubezen do domovine. Da je šola uspešna pri tem, je nujno, da se otroci/učenci vključujejo v klube, sekcije, društva ... Glede na dosedanje izkušnje lahko rečem, da je sodelovanje šole z Občino Prevalje vpeto v aktualno dogajanje in razvoj samega kraja. Omenjeno sodelovanje je po moji (subjektivni) oceni tudi zelo uspešno.«

Z ravnateljico se je pogovarjala Hedvika Gorenšek.

Likovni natečaj Narodne galerije

V Narodni galeriji so ob 150. obletnici rojstva slovenskega slikarja impresionista Mateja Sternena v lanskem šolskem letu pripravili likovni natečaj za osnovnošolce.

Za izhodišče so izpostavili njegovo sliko Rdeči parazol, ki je del galerijske stalne zbirke. Tema natečaja je bila Kakšne barve je tvoj parazol. Do konca maja so prejeli 300 likovnih izdelkov iz vse Slovenije. Sodelovali so tudi učenci naše šole. Po izboru strokovne komisije sta se likovni deli naših učenk Tjaše Vogrin in Clea Kozlar uvrstili med prvih deset najboljših. V torek, 7. julija, sva se s Tjašo Vogrin udeležili odprtja razstave, saj so najboljših devet slik razstavili v okviru TAM-TAMove Ulične galerije v Ljubljani na Vegovi ulici. Septembra so najboljša likovna dela predstavili še na razstavi v Narodni galeriji. Za izjemen dosežek iskrene čestitke Tjaši Vogrin in Clei Kozlar.

Saša Oder, mentorica

Odprtja razstave sta se udeležili mentorica Saša Oder in nagrajenka Tjaša Vogrin.

Utrip Vrtca Prevalje

Vrtec Prevalje tudi letošnje šolsko leto deluje na treh lokacijah, saj tudi letos ena skupina gostuje v šoli. Vrtec je poln, obiskuje ga 285 otrok. Oblikovanih je 16 skupin.

Letošnje leto je za nas gotovo posebno. Zaradi epidemije je bil vrtec spomladi dolgo popolnoma zaprt. Novo šolsko leto smo začeli v novih skupinah, se privajali drug na drugega, novinci na novo obdobje v vrtnu. Uvajanje je bilo uspešno. Smo pa morali že konec oktobra organizirati delo samo za nujne potrebe. Kljub vsem ukrepom in dodatnim pravilom, navodilom, kljub skrbem, kako se bodo stvari odvijale, se od odprtja v sredini maja trudimo otrokom polepšati vsak dan. V matičnih skupinah, ki delujejo kot družinske celice, kjer so vzgojiteljice brez mask ter ob zavedanju tveganja za okužbo in močni odgovornosti upoštevajo vsa navodila za preprečitev širjenja koronavirusa, se naprej odvija vzgojno-

-izobraževalni proces. Trudimo se, da otroci čim manj čutijo spremembe. Skupne dejavnosti se vedno lahko prilagodijo in jih izvajamo na malo drugačen način. Krojaček Hlaček nam je bral na terasah – na svežem zraku, na razdalji, predstave se odvijajo za posamezno skupino, kostanj je hišnik spekel, vsaka skupina pa si je potem na svojem delu igrišča ali na terasi organizirala piknik, Krojačkov mini kros smo odtekli po urniku, da se skupine niso srečale ... Ni skupnih dopoldanskih druženj in popoldanskih druženj s starši, smo pa veliko v naravi, v gozdu (letos smo postali tudi Gozdni vrtec), veliko se gibamo, beremo, ustvarjamo, pojemo ter se igramo. Letni delovni načrt vrtca smo prilagodili z mislijo na ukrepe, in sedaj pogumno stopamo v vsak dan.

Ana Buhvald Pori, pomočnica ravnateljice za vrtec

»Ko črke spregovorijo, se v besede spremenijo«

Nacionalni mesec skupnega branja v Vrtcu Krojaček Hlaček Prevalje

Bralna značka. Le kdo je ne pozna? Lahko smo ponosni, da je bila zasnovana prav na prevaljski osnovni šoli, h kateri spada tudi naš Vrtec Krojaček Hlaček Prevalje. Namen bralne značke v vrtcih je spodbujanje predbralnih sposobnosti otrok. Otroci ob knjigi doživijo ugodje, veselje in pridobivajo pozitiven odnos do literature.

Knjižnica v vrtcu

S ciljem pridobiti nova znanja in spoznanja smo se vzgojiteljice udeležile simpozija Bralne značke v Ljubljani z naslovom Razvijanje bralne pismenosti in bralne kulture ter večkulturnost, večjezičnost, na katerem se nam je utrnila ideja o dodatnih dejavnostih, ki bi jih lahko nudile otrokom vrtca za spodbujanje njihovih predbralnih sposobnosti. Po dolgem razmisleku smo znotraj vseh ukrepov, ki so nas doleteli v povezavi s covidom-19, v okviru Nacionalnega meseca skupnega branja (8. 9. 2020 – 9. 10. 2020) zasnovale dejavnosti, ki so poleg strokovnega dela v oddelkih popestrile naše dopoldneve. Dejavnosti smo želele zastaviti tako, da bi jih lahko izvajale vse skupine, tako prvega kot tudi drugega starostnega obdobja. V projekt so se vključili tudi otroci oddelka na šoli in v Vrtcu Leše.

Prvi teden smo otroke seznanile z Nacionalnim mesecem skupnega branja in knjigo. Pogovarjali smo se o pomembnosti knjige in branja, kako s knjigami rokujemo in kje jih lahko najdemo, pripravile smo posebne koticke v igralnicah, namenjene branju in listanju po knjigah. Na hodniku pri vstopu v vrtec smo pripravile panoje z dejavnostmi, ki so se izvajale, in sicer z namenom seznaniti tudi starše in jih spodbuditi k domačemu branju. Obiskal nas je Krojaček Hlaček,

ki je otrokom vedno zanimiv in je postal že stalnica v našem vrtcu. Otroci ga imajo zelo radi. Na vrtčevski terasi nam je prebral nekaj svojih zgodb iz knjige Leopolda Suhodolčana Krojaček Hlaček ter se z otroki pogovoril o pomembnosti branja. Ves mesec smo se trudile otrokom približati branje, deklamacije, izštevanke in gledanje slikanic, kartonk ipd. tako v oddelku kot tudi doma. Starejše otroke smo spodbujale k izvajanju dejavnosti Berem tebi, bereš meni (otrok pripoveduje pravljico ob slikah v jutranjem krogu). Knjigo smo uporabljali kot vir informacij, si ogledovali slike plodov, spreminjanja narave in malih živali ter jih iskali v naravi. Raziskovali smo okolico vrtca in brali na travniku.

Vzgojiteljice smo za zaključek pripravile razstavo likovnih izdelkov otrok na temo Krojačka Hlačka s komentarji in vtisi o Nacionalnem mesecu skupnega branja. Vzporedno sta potekala tudi Krojačkov teden in Teden otroka.

Otroci so v dejavnostih uživali, aktivno sodelovali, ustvarjali, pripovedovali in že njihov odziv nam je potrditev, da je bila odločitev pravilna. Tudi vzgojiteljice so projekt pozitivno pozdravile in dejavnosti aktivno vključevale v delo v oddelkih.

Vzgojiteljice Maša Kanduč, Andreja Herga in Maja Sterže

kultura z malo začetnico

kultúra, namenoma z malo začetnico. Prvič zato, ker je tako obravnavana v teh čudnih časih, in drugič, da boste takoj prepoznali, da je na vrsti definicija iz SSKJ: *skupek dosežkov, vrednot človeške družbe kot rezultat človekovega delovanja, ustvarjanja; kultura in civilizacija; dejavnost, ki obsega področje človekovega umskega, zlasti umetniškega delovanja, ustvarjanja.*

Iz tega sledi, da smo kulturni ustvarjalci, kamor lahko poleg našega Kulturnega društva (KD) Mohorjan prištevamo še vsa druga kulturna društva v naši občini, tisti, ki pomagamo sooblikovati temeljne vrednote človeške družbe, ki so v teh dneh še posebej na preizkušnji.

Po prvem šoku v začetku marca, ko se je svet okoli nas dobesedno ustavil in smo se šele soočali z nečim novim in neznanim, je pritisk nekoliko popustil in začeli smo razmišljati o neki novi realnosti, ki nas bo spremljala vsaj še nekaj časa. Toda ta realnost na področju kulturne dejavnosti skorajda ni več obstajala. Nezaželena so postala vsa druženja in s tem vse vaje zborov, orkestrrov in številnih skupin. Knjižnice, galerije in muzeji so zaprli svoja vrata. Ostani doma je dejansko pomenilo ostani doma. Tako smo pri Mohorjanu lahko le, drugega za drugim, odpovedovali že vnaprej dogovorjene dogodke v okviru letošnjega, že tridesetega glasbenega abonmaja.

Kot organizator najprej dobivaš ideje, kaj bi *obiskovalce*, torej tiste, ki *hodijo, prihajajo h komu zaradi prijateljskih, družabnih stikov ali se udeležujejo kake predstave, prireditve*, najbolj zanimalo. Ko narediš ožji izbor, se začneš dogovarjati z izvajalci in tehniki ter iščeš primerne lokacije za izvedbo dogodkov, potem sledi še najtežji del, financiranje. Z veliko truda vseh vpletenih se tako dokončno oblikuje neki program in ostaneta ti le še oglaševanje in končna izvedba. Sedaj pa nenadoma ugotoviš, da ni najtežji del financiranje prireditve, temveč njihovo odpovedovanje. Vsem izvajalcem je namreč skupno, da je to, zaradi česar jih vabimo medse, njihovo življenje in ne samo posel. In njim se je življenje res ustavilo. Ne samo, da so izgubili vir prihodka, počasi izgubljajo tudi voljo do ustvarjanja, saj gre pri vsem njihovem delu vedno za dialog med njimi in nami, njihovimi poslušalci, bralci ali samo opazovalci.

Za vse nas smo pred razglasitvijo epidemije pripravili predstavitev knjige Danice Gorjanc *Moj čas in moje poti* ter projekcijo filma *Tihi večer*, o življenju in delu Ksaverja Meška. Ko so se ukrepi malce razrahljali, smo postavili razstave

del Janeza Repnika, Laure Kumprej in skupine Umetniki za Karitas. Koncertna maša ob farnem prazniku z Matejo Potočnik, Klemnom Gorenškom, Renato Mirkac, Heleno Buhvald in Evo Slanič je bila edini glasbeni dogodek tega poletja. Pospešeno smo se pripravljali na plodovito jesen z Zborovskim festivalom in Sušnikovimi dnevi ter upali na začetek rednega delovanja naših zborov. Toda virus je zmagal že v drugo, omejitve so postale še strožje.

Tako sem znova pri SSKJ, ki letos prevečkrat uporabljeno in udejanjeno besedo *osamitev* opiše kot *osamo kužnega bolnika*, medtem ko *osamo* razloži s primerom *zboleti od osame in žalosti*. Človek tako upravičeno vsak dan na eno stran tehtnice postavlja telesno zdravje, ki ga zagotavlja *osamitev*, in na drugo stran posledice *osame*, ki jih ta pušča na duševnem zdravju. Prav za naše duševno zdravje pa je kultura v vseh oblikah izjemnega pomena.

Pri tem ne mislim samo na dogodke, ki so nam vzeti, posledično nam je odvzeta tudi možnost refleksije, razmisleka o življenjsko pomembnih temah, ki jih kultura obravnava. Zapirajo se obzorja. Zapirajo se nam srca. Da, vsi pogrešamo stik, in to ne le s kulturo, pogrešamo stisk roke, prijazen nasmech, predvsem pa skupna druženja.

Že skozi vso zgodovino je bila prav kultura tista, ki je dvigovala moralo, navdihovala ljudi in jim pomagala premagovati vsakdanje težave. Tudi v teh časih je zato ne smemo označiti za nepomembno, celo nepotrebno. Vsak zase, doma, poiščimo čas za dobro knjigo, poslušajmo glasbo, vadimo, ogledimo si predstavo, splet ponuja ogromno možnosti. Vsi skupaj zdržimo še nekaj časa, da se bodo epidemiološke razmere doma in po svetu izboljšale.

Ko bodo znova vzpostavljeni pogoji za naše delo, bomo lahko s podporo Občine Prevalje izvedli vse projekte, ki jih zaradi izrednih razmer letos nismo mogli, jim dodali še nove vsebine in s tem ohranili kulturo živo.

Da bi jo kmalu spet pisali z veliko začetnico.

Zlata Lodrant, predsednica KD Mohorjan

Koronačas pri Vresu

V leto 2020 smo vstopili z veliko motivacije, saj smo se zavedali, da nas naslednjo sezono čaka praznovanje okroglega jubileja, petdesetletnice.

Januar smo začeli s tradicionalnim pohodom na Uršljo goro, ki se izvede vsako prvo soboto v tem mesecu. Februarja smo opravili intenzivne vaje na mirni lokaciji v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti Škorpiljon pri Svetem Duhu na Ostrom vrhu. Intenzivne vaje so za Vres ključne, saj se večino novega repertoarja naučimo tam, kjer imamo res dobre delovne razmere. Zahvala gre predvsem naši zborovodkinji Heleni Buhvald, korepetitorjem in umetniškemu odboru, ki vsako leto skrbno pripravijo program. Po tridnevni intenzivni vaji smo se vrnili v našo glasbeno učilnico na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje in pilili naučeno.

Nato je kot strela z jasnega nastopil čas epidemije. S 13. marcem se je vse ustavilo. Polno neznank in več vprašanj kot odgovorov. Odpovedali smo vaje in čakali na boljšo epidemiološko sliko, ki seveda ni prišla tako hitro. Odpadlo je vsakoletno gostovanje v tujini. Letos naj bi se konec aprila srečali s slovenskim društvom Triglav Banja Luka v Bosni in Hercegovini, tam bi izvedli samostojni koncert in priložnostne nastope. Čakali smo, ali bomo lahko maja izvedli vsaj 49. letni koncert. Vse prireditve so bile žal do nadaljnjega odpovedane, tako nam je od realizacije sezone 2019/2020 ostal samo še piknik, s katerim zaključimo vsako sezono. Naposled so se v juniju začeli ukrepi rahljati in snidenje vresovcev je bilo po dobrih treh mesecih prekinitve vaj, nastopov, druženja ... na pikniku na Selah izpeljano. Veseli smo bili spet znanih obrazov, uživali smo v petju naših naj-

ljubših pesmi, pa tudi tradicionalnega naboja v merjenju moči v športnih aktivnostih med tenorji in basi ni manjkalo. Vprašanje vseh je bilo seveda: Kako naprej?! Epidemiološka slika se je sicer čez poletje nekoliko popravila, a priporočila JSKD in NIJZ za zборе niso bila spodbudna.

Omejitve pri zborovskem petju so veljale tudi septembra, ko smo začeli novo sezono. Uspelo nam je pripraviti 49. letni koncert. S pomočjo Občine Prevalje smo ga zaradi vseh omejitev in ob upoštevanju varnostnih ukrepov izvedli v Parku spomina na Prevaljah. Veseli smo bili, da je letni koncert kljub nekoliko nenavadnim okoliščinam – dovoljeno je bilo le zbiranje na prostem, in še to samo do 50 poslušalcev – uspel. S svojim koncertom smo tako tudi popestrili program Jesenskih srečanj in zaznamovali dan prostovoljstva ter marsikateremu mimoidočemu Prevaljčanu s petjem na prostem polepšali zadnji poletno topel septembrski večer.

Ko je bila pevska sezona spet prekinjena, smo se poskusili drugače organizirati. Novembra smo se začeli intenzivno učiti – najprej veččin internetnega povezovanja, nato pa smo se z vsakim glasom posebej veselili ponovnega snidenja, čeprav le prek videa, ter z zanosom in navdušenjem začeli prepevati in se učiti »na daljavo«. Potrudili se bomo, da bo ta način vaje uspel in da bomo uspeli preštudirati vsaj nekaj novega programa, saj je zares negotovo, kdaj bomo lahko spet vsi skupaj zapeli v živo. Upamo, da čim prej. Ostanite zdravi.

MoPZ Vres Prevalje, predsednik Ivan Backović

Urška Šalej, gledališka igralka pri devetdesetih

Je mama, bica, sestra, teta, soseda, upokojenka, dolga leta pa je bila učiteljica prvega razreda na Osnovni šoli Franja Goloba Prevalje. Zadnja leta si prosti čas krajša kot igralka v gledališki skupini Zimzelen v okviru Kulturnega društva upokojencev Prevalje.

Kam segajo začetki vašega sodelovanja v gledališki skupini Zimzelen?

»Moji začetki igranja na Prevaljah segajo v leto 1996, ko smo igrale prvo igro Prisegam, ki jo je napisala Anica Močilnik za našo gledališko skupino Zimzelen. Vadili smo v dvorani doma upokojencev in kasneje v Družbenem domu na Prevaljah.

Člani gledališke skupine smo bili: Anica in Jože Močilnik, Marija in Jože Jug, Vilma in Nac Mlakar, Iva Čepin, Fanika Kuhar, Lizika Potočnik, Terezija Sekavčnik, Krista Smolak, Edi Osojnik, Greta Kavtičnik, Folti Arnold, Jože Ulcej, Janez Dokl in jaz.

S predstavami smo gostovali predvsem po Koroški: na Prevaljah, v Šentanelu, na Holmcu, Lešah, v Libeličah, Podgorju pri Slovenj Gradcu, Mežici, Žerjavu, Črni, na Ravnah na Koroškem in v Kotljah. Občasno pa nas je pot zanesla tudi malo dlje, v Velenje in Topolšico.«

Morda nam zaupate kakšen nepozaben pripetljaj na odru ali za njim.

»Posebno so se mi vtisnile v spomin vloge, s katerimi sem lahko na odru pokazala svoj karakter in svojo odločnost. Spominjam se, čeprav nerada, vloge, v kateri sva s soigralko na odru obstali za nekaj trenutkov brez besed. Ker nisem dobila iztočnice, nisem mogla nadaljevati dialoga. Težko mi je bilo, ker so gledalci mogoče mislili, da jaz ne znam odigrati

svoje vloge in da sem jaz kriva za molk na odru. Vedno sem se veselila vloge in se naučila tekst do potankosti. Taka sem bila in sem še vedno – natančna in skrbna.«

Še letos ste igrali igro z naslovom Zamenjam ženo za vikend.

»Ja, povsod so nas radi sprejeli, ker so nas že poznali in so vedeli, da jim bomo z novo igro polepšali vsaj urico vsakdanjega življenja. Veliko truda in volje je v to gledališko skupino Zimzelen vložila Anica Močilnik, in sicer kot avtorica, režiserka in vodja. Dobro nas pozna, zato je vsakemu napisala primerno vlogo, potem pa z nami vadila tako dolgo, da smo jo izpilili do predstave na odru.«

Kaj bi sporočili mlajšim, kakšen je vaš recept za aktivnosti in dober spomin še v teh letih, saj ste jih oktobra napolnili že 90?

»Mladim svetujem, naj se vključijo v takšne ali podobne skupine, kjer je veliko druženja in prijetnega preživljanja prostega časa, kjer se z učenjem in ponavljanjem krepi spomin in samozavest. Igre ljudje zelo radi gledajo, igralci pa imamo zadoščenje, da smo jim pripravili prijetno urico razvedrila.«

Iskrene čestitke ob vašem jubileju, ostanite zdravi in se že veselimo vašega naslednjega odrskega nastopa.

Z gospo Šalej se je pogovarjala Veronika Šart.

Ohranjajo živost kulturnega prostora

Velik prispevek k družbenemu in kulturnemu življenju na Prevaljah daje Kulturno društvo (KD) Karinta. Nase je opozorilo s svojim delom, z izjemno likovno prisotnostjo v prostoru – slikarsko-kiparskim taborom, ki povezuje ljubiteljske ustvarjalce vseh generacij v širšem koroškem in mednarodnem prostoru Slovenije, Avstrije in Madžarske. Pogosto so gostili slikarje in kiparje iz Italije in Amerike, tudi iz daljnega Nepala je že prišel udeleženec.

Pred dvajsetimi leti je bil njihov prvi dom in prvi slikarsko-kiparski tabor pri Povhovem mlinu. Mitja Šipek jih je na svojem šentanelskem prostoru počastil s Svetnečim Gašperjem, sicer pa so glasbeni ali gledališki predahi redni scenski spremljevalci njihovih dogodkov. Po petih letih je postalo njihovo stalno zatočišče Poljana s svojo slikovitostjo, razsežnostjo, kozolcem, bogato zgodovinsko dediščino, vršaci, ki jo obkrožajo; lepše kulise si ne bi mogli izmisliti. Turistično društvo Poljana in Jože Kozlar, njihov dolgoletni zaveznik, jim dajeta zatočišče. Iz leta v leto organizirajo na tem prostoru avgustovski slikarsko-kiparski tabor, podoba Poljane oziroma okolica kozolca se bogati z njihovimi skulpturami, ki ga objemajo. Izjemna kulisa, ki navdušuje. Vpeti so v naš prostor in Poljana ob njihovem avgustovskem taboru zaživi in oživi dolino. Zavedajo se, da niso akademiki, a njihov ustvarjalni naboj in želja po nenehnem nadgrajevanju svojega dela sta živa in neizmer-

na in presegata lokalni pomen. To šteje. Pogosto so njihovi gostje na taborih tudi akademiki, člani društva rastejo in se ne uspavajo z doseženim. Udeležujejo se razstav, kolonij, taborov po Sloveniji in v tujini. V gledališču smo rekli po Linhartovo: »Drug drugemu ogenj dajmo«! Tudi pri naših ljubiteljskih umetnikih je tako: Lojz, Marjan, Landi, Cico, Vido, Rudi in še kdo ... od vsega začetka dajejo širino, snujejo, širijo navdušenje, nasnuli so že dvanajst let. Njihov žar se razliva, uspehi enega ali drugega dajejo zagon in potrditev, njihovo delo je opaženo, sprejeto, tudi nagrade so, in ni jih malo. Alojz Krevh kar štirikrat nagrajen s pomembnimi nagradami, med njimi Ex tempore Žetale, kjer zadnje leto častno sodeluje v žiriji, Landijeve razstave, nagrade in dosežki ter uspehi tudi drugih. Nagrajenci so vsi sodelujoči, ljudje smo jih sprejeli, in to šteje največ. Razumejo družbo, njene procese, trenutki časa so ujeti v njihovih delih. Uspešno postavljajo razstave v Grošljevi galeriji, dober izbor razstavljalcev iz širše Slovenije in zamejstva ter odmevnost njihovih razstav kažeta na vpetost in poznavanje slikarskega trenutka, kažeta na njihovo odprtost in umetniško rast. Lokalne specifičnosti, dediščina okolja je zelo pomembna, sploh v času globalizacije, z njimi se ohranja identiteta. Predvsem na taboru na Poljani jim je pogosto za vsebinski navdih in okvir naša davčina. Čudovita naravna razsežnost, kulisa Poljane s cerkvijo sv. Janeza Krstnika, Peco, Uršljo goro in okoliškimi hribi, cvetočimi avgustovskimi travniki, vedno živo Mežo, uokvirja in navdihuje ustvarjalce. Narava iz svojega bogastva ponuja nešteto podob, naši slikarji jih znajo ujeti na svoja barvita platna. Ne preseneča, da se njihove kiparske skulpture bohotijo pred domovi Korošcev, njihove slike krasijo naše domove, so dobra prezentacija v širšem prostoru.

Gre za raznovrstno produkcijo, za svojstven način nago-varjanja opazovalcev. Skoraj za vsakega avtorja lahko predvidimo, kam ga bo potegnil čopič, kako bo njegovo dleto izklesalo les. Gre za njihovo dožemanje estetike, vsak je v svojem ustvarjanju svojstven. Ohranjajo živost in barvitost kulturnega likovnega prostora, dajejo mu ljudsko žlahtnost. Vztrajajte v ustvarjanju!

Greta Jukič

IN MEMORIAM

Poslovil se je naš zvesti član, ljubiteljski slikar Franc Krivograd, človek številnih talentov, bili so sopotniki na njegovi bogati življenjski poti.

Franc Krivograd
(1941–2020)

Že kot dijak ravske gimnazije je pokazal likovno nadarjenost in prejel Prešernovo nagrado za slikarstvo. Kot poklicnemu geologu mu je bila prva ljubezen svet mineralov, fosilov in kristalov. Bil je izjemen poznavalec sveta kamnin, v Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani je pomagal urediti mineraloško zbirko – celotno paragenozo mineralov iz rudnika Mežica, sodeloval je pri nastajanju prvega rudarskega muzeja v Mežici, poklonil in uredil zbirko mineralov šoli ... Njegov drugi svet ustvarjalnosti je bilo slikarstvo. Slike odražajo njegov svet natančnosti, filigranske tenkočutnosti, cvetoče narave v vseh njenih oblikah. Občutke miru in harmonije izžarevajo njegove slike iz narave. Prevzemala ga je kulturna dediščina, še posebno starosvetnosti: kašče, stare hiše, poslikave kapelic, poslikave fasad, scenografija ...

Vrsto let se je udeleževal naših slikarsko-kiparskih taborov pri Povhovem mlinu in na Poljani, rad je sodeloval na razstavah. Z veseljem se je udeleževal šolskih kulturnih dni v slikarskih delavnicah z učenci, dokler mu je zdravje to dopuščalo. Kar nekaj slik in poslikav na šolskih stenah, pročelju podružnice Holmec in na pročelju vrtca bo ohranjalo spomin nanj in njegovo drugo ljubezen ob mineralih – na svet slikarstva. Izgubili smo dobrega prijatelja.

KD Karinta

KNJIŽNE NOVOSTI

Jožko Jurač: Kraj umira

Že več kot desetletje smo razmišljali o ponatisu edine literarizirane knjige, ki predstavlja življenja na Lešah in Prevaljah v času delovanja in propadanja premogovnika, povesti Jožka Jurača *Kraj umira*. Letos, ob 400-letnici jeklarstva v Mežiški dolini in 200. obletnici začetka kopanja premoga na Lešah, se nam je želja uresničila. Zahvaljujemo se Občini Prevalje za izdajo in tako smo spet obogatili koroško domoznansko zbirko. Knjiga je prvič izšla leta 1936 pri Delavski založbi v Ljubljani, uvodnik je zapisal Edvard Kocbek. Letošnji prenovljeni izdaji je dodal spremno besedo še direktor Koroškega pokrajinskega muzeja Tadej Pungartnik.

Knjiga oriše življenje knapovskih družin in ob prebiranju zgodbe spoznavamo socialne stiske delavskega razreda, življenje, dom in delo leškega knapa, običaje ob delavskih in cerkvenih praznikih in si rišemo podobe Prevalj in Leš v začetku 20. stoletja. Zapisani so tudi zanimivi dogodki, kot se jih spomnimo iz pripovedovanj najstarejših Lešanov, zato ima povest tudi dokumentarno vrednost. Knjiga je prenovljena, obdržali pa smo nekaj koroških narečnih izrazov, in tako ohranjamo tudi našo narečno podobo prejšnjega stoletja.

Ivan Penec: Vnuki so mi povedali

V petek, 11. septembra 2020, je v knjižnici Prevalje domačin Ivan Penec Vanč predstavil svojo zbirko kratkih zgodb *Vnuki so mi povedali*.

Z zgodbami se je avtor podal na polje otroštva, v svet igre in domišljije. Škoda bi bilo ne zapisati otroških igrivosti, domislic, njihovih iskric in odzivov nanje, kar vse popestri in bogati razmerja med tremi generacijami: vnuki, starši in starimi starši. In razlika med današnjim ter nekdanjim načinom življenja ne pomeni več ovire, ki bi je ne bilo mogoče preseči, je povedal na predstavitvi knjige.

Povezovalci predstavitve knjige *Vnuki so mi povedali* so bili člani Vančeve etno glasbene skupine Rute, ki so s svojimi besedami popeljali avtorja v zanimiv in prisrčen, glasbeno obarvan večer.

Ivan Penec je pesmi pisal že v osnovni šoli in jih objavljajl v šolskem glasilu, potem pa je zlagal le humorne pesmice za sorodnike in prijatelje ob njihovih rojstnih dnevih ali jubilejih. Resneje se je začel ukvarjati s pisanjem kot upokojenec. Tako je leta 2017 izdal v samozaložbi svojo prvo pesniško zbirko *Najina pot* in leta 2018 pesniško zbirko *Odsev srca*. Osemnajst pesmi iz obeh zbirk je tudi uglasbil. Leta 2019 je izdal avtobiografski roman *Suhovrške brazde*, v spomin zanamcem in v opomin vsem tistim, ki ne znajo ločiti življenja od suhoparnih in premnogh neživljenjskih pisanih pravil. Leto zatem so izšle zgodbe *Vnuki so mi povedali*. V tisku so že njegove ilustrirane pesmi *Prigode deklice Zale*, za otroke in tudi starejše (predviden izid decembra 2020), za tisk pa je pripravljen novi roman *Tiho teče Drava* (pred-

viden izid januarja 2021), posvečen njegovi mami, ki se v Domu starejših Na Fari na Prevaljah bliža svojemu stotemu rojstnemu dnevu.

Nekaj pesmi iz svojih pesniških zbirk je Ivan Penec Vanč uglasbil. Izšle bodo na zgoščenki, ki jo pripravlja skupaj z mladim kitaristom in aranžerjem Matevžem Špegeljem Štahrjem.

Ob izidu »Leških knapov« in pravljič

Rudi Mlinar je bil že kot otrok zasvojen s svinčnikom in papirjem ter besedami. Prvo kraljestvo besed je našel v stari skrinji na dedovem podstrešju v Šentanelu, in ni slučajno, da je njegov prvi roman z naslovom Ciril iz Šentanela posvečen prav dedu. Nato je vsako leto izšel po en roman in nekajkrat celo po dva.

Čeprav že dobri dve desetletji živi v Brežicah, ga pripadnost svoji Koroški in svoji domači vasi Leše ni zapustila. Tako si je zadal nalogo, da ob dvestoletnici odprtja leškega rudnika v obliki romana zapiše in osvetli dogajanja v času, ko so na Lešah še kopali premog. Od nekaj prijateljev z Leš, med njimi so Jaka Ivartnik, Blaž Pavlinec in Mojca Zorman, je dobil dragocene podatke in jih nato romaniziral, seveda ob preučevanju različnih virov, kar je zahtevalo ogromno časa in doslednosti. A naprej ga je gnala želja, da roman dokonča prav v letu, ki beleži častitljivo obletnico tega tako pomembnega dogodka za Leše. In ob njegovi zagnanosti in »koroški trmi« mu je tudi uspelo.

Roman je odslikava časa na Lešah in v državi v začetku dvajsetega stoletja ter se dotakne tudi boleče točke Slovencev – plebiscita. Je izjemno dragocen za vse, ki v njem najdejo svoje prednike, pa tudi za vse druge, saj se skozi branje začuti povezanost s krajem in ljudmi daleč nazaj v preteklost.

Že pred časom je Rudija Mlinarja obletavala misel, da bi napisal sedem

pravljic, katerih vsebino bi našel v sami vasi in njeni okolici. Tako so skoraj vzporedno z romanom nastajale tudi pravljice.

Oba rokopisa je pod svoje okrilje vzela Celovška Mohorjeva in oba izida skoraj sovpadata.

Leške pravljice in pripovedke pa so primerne tako za otroke kot za odrasle, saj se srčnemu bralcu ni težko poistovetiti z otroško dušo in za nekaj časa pobegniti iz trdega in neusmiljenega vsakdana v čas, v katerem je dopušče-
no upati na srečen konec.

Ivana Vatovec

Obnova in blagoslov kapelice sv. Rozalije

Pod cerkvijo sv. Barbare leži kapelica sv. Rozalije. Po prevaljski legendi so v nekdanjem tukajšnjem jezeru utonile tri grajske hčerke. Ko je jezero odteklo pod Votlo pečjo, so na mestih najdenih deklet postavili cerkvi – Marijino cerkev na Fari in cerkev sv. Barbare, pod njo pa grob sv. Rozalije. Od kdaj obstaja ta kapelica, ni znano, so pa leta 1695 takratni leseni kip sv. Rozalije zamenjali s sedanjim kamnitim.

Na pobudo domačega župnika in dekana Franca Brgleza je Maks Paradiž, častni občan Občine Prevalje, ki je v minulih letih v kraju opravil že mnoga dela, prevzel organizacijo in vodenje del za obnovo kapelice. Pri tej obnovi so pomagali oziroma sodelovali mnogi. Kmet Jože Potočnik, p. d. Uršej, je daroval les in pomagal pri obnovi. Tesar Jože Petek je izdelal ostrešje, Lojze

Sobočan pa je postavil gradbeni oder. Sodelovali so tudi: Komunalno podjetje Log Prevalje (obnova stopnic z zaščitno ograjo), Občina Prevalje (informativna tabla), Župnija Prevalje (kamnita kritina in pozlačen križ nad kapelico), kovinsko ograjo v kapelici je izdelal Darko Dobrodel, slikarska oziroma pleskarska dela je opravil Rajko Ortan. Pri delu je sodelovalo tudi Prostovoljno gasilsko društvo Prevalje. Vsa dela so vsi sodelujoči opravili prostovoljno. Blagoslov obnovitvenih del je potekal v nedeljo, 6. septembra 2020.

Obnovljena kapelica sv. Rozalije je lepa pridobitev za naš kraj. Pomembna je tudi za ohranjanje kulturne dediščine Prevalj in Koroške.

Jožko Kert

Obnovljena kapelica sv. Rozalije

Odkritje na farovškem podstrešju

Zavzeti župljani so med dvomesečnim pospravljenjem poskrbeli tudi za večdnevno čiščenje farovškega podstrešja. Pri tem so našli dragoceno najdbo: sliko sv. Florjana nad Prevaljami, olje na platnu, velikost 100 x 120 cm, neuokvirjeno. Je delo slikarja Melchiorja, leto nastanka slike ni navedeno.

Dragocena najdba prikazuje Prevalje v času železarne. Na sliki je vidna trasa železniške proge, ta je stekla skozi Prevalje leta 1863, poleg industrijskih objektov so vidni tudi stanovaljski bloki (Perzonali) in prejšnja farna cerkev, ki je bila postavljena v smeri vzhod – zahod (leta 1890 so jo porušili in postavili sedanjo v smeri sever – jug). Ocenjujemo, da je slika nastala okoli leta 1860.

Poizvedovali smo po slikarju Andreasu Melchiorju. Do sedaj nam je uspelo izvedeti le, da je avtor raznih nabožnih del po koroških cerkvah: leta 1858 je naslikal sv. Jožefa v cerkvi v Podljubelju (Unterloibl), leta 1854 je v cerkvi v kraju Soerg blizu Št. Vida ob Glini naslikal podoba Bičanje (Geisselung), v Šentvidu v Podjuni pa je naslikal Križev pot s slovenskimi podnapisi. Več o življenju in delu slikarja še ne vemo.

Ker je glavni motiv te slike podoba sv. Florjana, se je na civilno pobudo gospod župnik odločil, da reprodukcijo te slike župnija podari Prostovoljnemu gasilskemu društvu (PGD) Prevalje – za dolgoletno požrtvovalno delo v naši fari oziroma občini. Slovesna predaja te slike je bila na farni praznik Marijinega vnebovzetja 15. avgusta 2020.

Gospod Maks Paradiž, častni predsednik PGD, meni, da je slika morda nastala kot darilo ravenških gasilcev prevaljskim gasilcem, ker so 3. novembra 1853 pomagali gasiti velik požar na Ravnah. Kako je slika prišla v prevaljsko župnišče, je uganka. A tudi Paradiževo mnenje o tej sliki ponuja zgolj ugibanje. Prevaljski gasilci so bili s tem darom lepo počaščeni in za darilo zelo hvaležni.

Originalna slika, sedaj lepo uokvirjena, krasi vežo župnišča. Uganka o avtorju in nastanku te slike pa ostaja do nadaljnjega nerešena. Poleg oljne slike železarskih Prevalj znane koroškega slikarja Marka Pernharta je ta Melchiorjeva slika drugi dragocen likovni dokument železarskih Prevalj.

Jožko Kert

DRUŠTVA

72 let zvestobe Gasilskemu društvu Prevalje

Maks Paradiž je častni predsednik Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Prevalje. V prispevku je zapisal svojo zgodbo dolgoletne zvestobe gasilstvu.

V začetku maja 1945 je zasijalo svobodno sonce. Zaplapolale so jugoslovanske zastave in naznanile novo Jugoslavijo. Svoboda, novi red državne ureditve po ruskem programu trde roke. Celo pozdrav je bil dvignjena roka in stisnjena pest. V jeseni leta 1945 so me vpisali v nižjo gimnazijo v Guštanj. Na Ravnah, v gradu grofa Thurna, sem končal nižjo gimnazijo leta 1948. Ob sprejemu spričevala, star sem bil 15 let, sem bil obvezan pristopiti k organizaciji Socialistična mladina. Glavni program mladine je bil vpis članov v različne družbene dejavnosti. Po hišni tradiciji sem kot tretja generacija postal član gasilskega društva. V gasilsko bratovščino sem bil sprejet kot mladinec leta 1948. Takoj sem dobil mesto v prvi mladinski

desetini. Dobri dve leti smo mladinci vadili s suhimi vajami in spoznavali gasilsko orodje, čistili dom in orodje, vse to je spadalo v naš program. Ob zaključku uvajanja smo začeli tudi z mokrimi vajami in drugimi protipožarnimi veščinami. Ko sem dopolnil 18 let, sem dobil potrdilo o izprašanem gasilcu. Tedanji predpisi namreč niso dovoljevali pristopa gasilca brez izpita na ogrožena območja. Z dobro voljo se je vse urejevalo, čeprav smo imeli skromno opremo. Zaščitna obleka je bila navadna delavska »bandura«, s pasom s sekuro in bronsirano nemško vojaško čelado. Leta 1948 so v društvu dobili prve enotne sive delovne obleke. Gasilski avto je bil preurejen vojaški tovornjak z montažnim platojem brez stal-

Zadaj stojijo: Ivan Mačič, Rezka Enci, Neža Kordež, Rozka Dobrina, Toni Kotnik, Elza Peter, Štefka Rupec, Hanzi Aul. Druga vrsta: Maks Popič, Ivan Kotnik, Alojz Murko, Jože Zupanc, Pavel Popič, Maks Iskrač. Spredaj ležita: Vili Ortan, Maks Paradiž.

Maks Paradiž

nih stranic. Prenosna motorna črpalka je bila samo ena. Za obveščanje o nesreči je bila montirana na Pečarnikovi strehi močna električna sirena na ročni priklop. Ob znaku sirene sem pot do gasilskega doma navadno pretekel. Ob akciji in reševanju smo naložili na tovornjak vse orodje, ga povezali, se posedli na plato, prijeli drug drugega in se odpeljali na kraj reševanja.

V tem obdobju smo začeli graditi nov, današnji gasilski dom. Vsak član društva je moral opraviti 25 delovnih ur ali več. Ko je bila ena garaža primerno urejena, je društvo dobilo nov gasilski avto Pionir-Tam. Sodelovali smo tudi na tekmovanjih. Na okrajnem tekmovanju leta 1953 smo dosegli prvo mesto. Za nas je bil to velik dosežek, zelo smo bili ponosni. Za spomin smo se slikali, od članov ekipe sem živ še samo jaz. Takrat sem prvič oblekel izposojeno modro paradno uniformo, samo za slikanje. Tega leta je bila pred novim domom tudi prva vrtna gasilska veselica. Mize in klopi smo iz kolov in desk napravili sami. Vino in pivo se je natakalo iz lesenih sodov v litre in vrče. Muzikanti so bili domači samouki. Jaz sem bil na veselici dela prost, ker sem čez nekaj dni odšel na služenje vojaškega roka za dve leti v Srbijo. Po vrnitvi domov sem spet aktivno sodeloval v društvu. Prilagajati sem se moral terenski službi in sodelovanju v društvu. Rad sem se udeleževal strokovnih tečajev, kar mi je koristilo v življenju. V spominu mi je ostal Hemlinov prijem, s katerim sem rešil dve življenji pred zadušitvijo. Vse obdobje svojega delovanja v društvu sem bil aktiven predvsem pri reševanju in organizacijskem delu. Požari so bili pogosti, tudi več na dan, predvsem na pomlad ob železniški progi, ko so parne lokomotive z iskrami vžigale suho travo. Naše območje varovanja je bilo od Raven do državne meje.

Vsa vodstva našega društva so bila naprednih misli z željami po tehnični posodobitvi ter usposabljanju kadra za požarno varnost in reševanje v drugih nesrečah. Jeseni leta 1988 se je na svojo željo gasilski častnik Franc Šatur odpovedal funkciji predsednika društva, predsednik je bil 12 let. Na predlog poveljnika, gasilskega častnika Franca Juterška ml., in upravnega odbora sem kot gasilski častnik kandidiral za predsednika društva in bil izvoljen januarja 1989. Na nasle-

dnjem občnem zboru smo v zahvalo za dolgoletno dobro delo in predsednikovanje Francu Šaturju podelili naziv častnega predsednika z zlatim gasilskim pečatnikom.

Prevzeti odgovornost in voditi več kot 100-člansko prostovoljno humano društvo ni lahko. Ne glede na to, da smo v društvu zbrani različno misleči, smo hitro našli skupno zamišl o tehničnem in kadrovskem napredku ter dobrem sodelovanju. Obnovili smo gasilski dom od temeljev do podstrešja. V garažne prostore pa parkirali štiri nova gasilska vozila in še drugo sodobno gasilsko opremo. Tako smo postali vzorno prostovoljno gasilsko društvo. Urejenost, opremljenost, člansko sodelovanje in kadrovska sposobnost so bili naš ponos. Našli smo čas tudi za nadaljevanje sodelovanja s pobratenimi in prijateljskimi društvi iz Avstrije, Hrvaške in naše regije.

Čas utira svojo pot. Organizirali smo proslavo uradne 130. obletnice ustanovitve našega društva, izvedli smo jo avgusta leta 2003. Na tej slavnosti smo razvili novi gasilski prapor, podaril ga je Simon Hribernik. Častno ga je prevzel tedanji poveljnik Alojz Skrivar. Na dan slavlja sem zaključil svoje 15-letno vodenje društva in častno predal društveno predsedniško mesto gasilskemu častniku Mirku Sekavčniku. Ob primopredaji so mi podelili odlikovanje Republike Slovenije za posebne zasluge ter odličja za mednarodno gasilsko sodelovanje z Avstrijo in Hrvaško. Naše društvo pa mi je podelilo listino častnega predsednika z zlatim pečatnikom. Naknadno sem prejel še plaketo Civilne zaštite in znak vojnega veterana. Ob moji 80-letnici leta 2013 pa mi je Občina Prevalje podelila naziv častnega občana.

Tako kot v preteklosti je tudi danes gasilstvo generacijske narave, in je nenapisano pravilo, da se znanje in vodenje društva prenašata na mlajše člane. Danes vodi naše društvo mlada generacija. Strokovno in tehnično usposobljena za protipožarne akcije in reševanje v drugih nesrečah. Hvali jih dobro opravljeno delo. Ponosen sem na njih. Mladina je naša prihodnost. Naš gasilski dom je skupni dom prevaljske gasilske bratovščine vseh generacij. Kot dolgoletni član se rad družim z vsemi člani, ker čutim medsebojno prijateljstvo in spoštovanje.

Maks Paradiž

Organizacija Rdečega križa Prevalje

Krajevni odbor Rdečega križa (RK) Prevalje je nevladna organizacija, ki temelji na prostovoljcih in ima v naši občini že dolgo tradicijo. Trenutno je aktivnih 19 prostovoljk, k sodelovanju pa vedno vabimo nove moči.

Vsako leto RK Prevalje pripravi kar nekaj akcij. Začnemo novembra, ko prosimo za prostovoljne prispevke in občanom v zahvalo podarimo koledarje. Decembra skupaj z občino ter društvoma upokojencev in invalidov pripravimo srečanje občanov, starejših od 80 let, ali pa jih obiščemo na njihovih domovih. Običajno starejšim izročimo čestitko in darilni paket. Žal je izvedba letošnjega srečanja onemogočena in bo v ugodnejšem času.

Skozi vse leto RK Prevalje pomaga občanom s prehranskimi paketi. Trudimo se, da bi našli vse ljudi, ki potrebujejo našo pomoč. Pakete sestavljamo z živili, ki jih dobimo iz državnih rezerv, in iz prehranskih paketov trgovine Tuš. Veliko živil pa dokupimo z denarjem, ki smo ga zbrali s prostovoljnimi prispevki in dotacijo občine. S temi živili obogatimo pakete in tudi jedilnike prejemnikov. V letu 2020 smo uvedli tudi novost, da smo vse občane, ki so dopolnili 90 let, obdarili s paketom prehrane in čestitko. V tem kriznem času dobro sodelujemo s Civilno zaščito Prevalje, ki nam je v preteklosti že pomagala pri dostavi prehranskih paketov na domove občanov. Ob tej priložnosti se njenim članom iskreno zahvaljujemo. S plačilom poloznic pomagamo mnogim občanom iz finančnih stisk.

V Tednu RK omogočamo občanom, da pridejo na brezplačno merjenje krvnega tlaka, sladkorja in holesterola.

V teh čudnih in težkih časih tudi krvodajalci ne počivamo. Trudimo se po najboljših močeh, da darujemo dragoceno tekočino za življenje. Zavedamo se namreč, da je treba sedaj še bolj pomagati sočloveku.

Pred leti je RK Prevalje izgubil svoj samostojni prostor, to pa je zelo poslabšalo naše delovanje. Gostujemo v prostorih društva Karitas Na Fari, ki so neustrežni. Nепrestano moramo prelagati in prenašati stvari. Nimamo prostora, ki bi bil samo naš, saj delo z občani zahteva zasebnost in diskretnost. Zato veliko delamo od doma in na tak način rešujemo težave ljudi. Upamo, da dobimo z novim letom svoje prostore. Tako bi nam bilo omogočeno, da svojo dejavnost in poslanstvo RK še bolj razširimo.

Verjamemo, da bodo prišli boljši časi in se bo vrnilo življenje v stare tirnice.

RK Prevalje vam ob izteku starega in ob vstopu v novo leto želi predvsem zdravja, notranjega miru in osebne moči. Pomagajmo si po svojih najboljših močeh!

Krajevni odbor RK Prevalje

Skrb za zdravo srce – prednostne naloge Koronarnega kluba Mežiške doline

Koronarni klub Mežiške doline (KKMD) je organizacija, ki že več kot petnajst let deluje kot podporna organizacija za pomoč srčnim in koronarnim bolnikom, ne samo na območju Koroške, temveč v vsej Sloveniji, preko svetovne organizacije za zdravje pa na celotni zemeljski obli. Pred dobrim mesecem smo praznovali svetovni dan srca, ki je letos, zaradi pandemije covid-19, minil neopazno. Tudi KKMD vsako

leto počasti svetovni dan srca v eni od koroških občin, letos bi praznovali v Občini Ravne na Koroškem.

KKMD združuje približno 480 članov. V skupini Prevalje imamo trenutno 128 članov. Skrb za naše člane se odraža v izobraževanju ne samo članov, temveč vseh občanov s predavanji različnih zdravnikov s področja kardiološke stroke in sorodnih strok, ki pripomorejo k izboljševanju

poznavanja naših težav. Vse občane vabim, da se udeležite predavanj, ko bodo organizirana za srčne bolnike. Ne bojte se, nič vas ne bo stalo, veliko slišane pa boste lahko uporabili za svoje zdravje. Meni nič ne pomeni, četudi sam obvladam oživiljanje, če ležim na tleh s srčnim zastojem in ni nikogar, ki bi mi pomagal. In kdo je to? Najbližji družinski član, sosed ali mimoidoči. Vsi smo dolžni pomagati vsem in vsakomur pod pogojem, da poznamo osnove. Zato, ne bojmo se, vsaka pomoč je dobrodošla, najslabša je tista, ki je ni! Veliko boste k poznavanju pomoči sokrajanu, sosedu, družinskemu članu in prijatelju prispevali s poznavanjem temeljnih postopkov oživiljanja (TPO) in uporabe AED, če se boste udeležili predavanj o TPO, ki jih izvajajo naši inštruktorji v vseh okoljih. Poleg izobraževanja imamo vsaj enkrat na teden organizirano vseživljenjsko rehabilitacijsko vadbo. V normalnih razmerah je to vsako sredo ob 17. uri v veliki dvorani Družbenega doma na Prevaljah. Ker nas je covid-19 spravil v nenormalen položaj, smo spremenili način rednih vadb in se podali v naravo, sprehode smo kombinirali s telovadbo na raznih jasih v okolici Prevalj. Skratka, imeli smo se vseeno lepo.

Za dobro delovanje skupine skrbi njen vodja, ki koordinira delo in skrbi za kontakte s člani kluba. Prav je, da povem, da sta bila dolga leta gonilni sili kluba in skupine na Prevaljah Franc Fužir in njegova žena Anica, ki sta skrbela za celotno delovanje skupine. Leta in slabše zdravje pač naredijo svoje. Francu in Anici se najlepše zahvaljujem za vse storjeno z željo, da tudi v prihodnje sodelujeta in pomagata s svojimi izkušnjami. Moram pa vam povedati še, da imamo pripravnika, to je Martin Blatnik, in upam, da bo nadome-

stil Franca, da bo skupina živela vsaj tako tudi v prihodnje.

In sedaj najvažnejše. Za vsako delo je potrebnih nekaj izpolnjenih osnovnih pogojev, kot so prostori, finančne pomoči pa še kaj. Iskrena hvala naši Občini Prevalje in vsem, ki si prizadevajo za ustvarjanje pogojev za delo.

Vse vas, naše prijatelje, občane Prevalj pa vabim, da se včlanite v društvo ter se udeležite predavanj in drugih aktivnosti, na katere vas bomo vabili, samo da nam koronavirus in vlada ponovno dovolita druženja.

Draga družba Prevaljčanov in vseh drugih, pazite na svoje zdravje, ostanite zdravi, na lepa srečanja po premaganem covidu-19 in lepo leto 2021!

Alojz Ovnič, predsednik Društva srčnih bolnikov –
Koronarni klub Mežiške doline

Altra se predstavi

V veselje nam je, da se predstavimo, čeprav menimo in upamo, da nas velika večina Prevaljčanov že zagotovo pozna. Društvo Altra – Odbor za novosti v duševnem zdravju s sedežem v Ljubljani je na Prevaljah na zemljevidu virov pomoči na Koroškem umeščeno že 19 let. Prihodnje leto bomo na enoti zaznamovali svojo 20-letnico delovanja in vse občane s paleto različnih vsebin povabili k praznovanju tega jubileja.

Enota Prevalje se je v zadnjih letih kadrovsko in vsebinsko precej okrepila. V naših prostorih izvajamo javne verifisirane socialnovarstvene programe: Stanovanjske skupine, Svetovalnico z dnevnim centrom in Zagovorništvo. Na Prevaljah je redno zaposlenih pet strokovnih delavk, v letu 2020 so se jim pridružili tudi trije javni delavci, ki prispevajo k strokovnim vsebinam in prostočasnim aktivnostim v programih. Tudi prostovoljci se vključujejo v programe že od vsega začetka, vodijo ustvarjalne delavnice, pohode in druge oblike dela. Programi so namenjeni polnoletnim osebam z duševnimi tiskami, vključujejo se mladi uporabniki, uporabniki srednjih let in tudi starejši uporabniki.

V stanovanjsko skupino se lahko vključi največ osem uporabnikov. V tem programu so vključeni uporabniki z dolgotrajnimi duševnimi težavami, ki potrebujejo strokovno podporo in pomoč za optimalno funkcioniranje v vsakdanjem življenju.

Strokovni delavci smo veseli slehernega napredka posameznika, stremimo k zadovoljstvu, normalizaciji, zmanjšanju števila hospitalizacij, širjenju socialne mreže itd. Največji korak je preselitev na svoje, ki ga uporabniki redkeje dosežejo, ko pa ga, nam je ta vsem v veliko zadovoljstvo.

V Svetovalnici in dnevnem centru, kamor se vključujejo uporabniki iz celotne Koroške regije, se na letni ravni izvedejo številni informativno-svetovalni razgovori ter ogromno aktivnosti: ustvarjalne delavnice, delavnice za osebno rast, glasbene delavnice, kuharske delavnice, športne aktivnosti (pohodi, odbojka, plavanje, funkcionalne vadbice ...). V popoldanskem času se v naših prostorih srečuje Skupina

za samopomoč, v kateri se povezujejo večinoma redno zaposleni posamezniki, z lastno izkušnjo duševne motnje.

Namen programa Zagovorništvo je zagotoviti posameznikom varovanje pravic, interesov in njihove osebne integritete. V celotni Koroški regiji in tudi širše izvajamo delavnice krepitve moči in asertivnosti.

Zaposleni se vključujemo v timsko delo na regionalni ravni, tako med drugimi sodelujemo z institucijami in organizacijami: centri za socialno delo, zdravstvenimi domovi, psihiatričnimi bolnišnicami, NIJZ, ZRSZ, občinami, medgeneracijskimi centri, Društvom Projekt Človek, Ljudsko univerzo Ravne, Društvom upokojencev Prevalje, Društvom Karitas Prevalje itd.

Poleg rednih dejavnosti se s preventivnimi aktivnostmi zavzemamo za širši družbeni prispevek, opozoriti želimo na skrb za duševno zdravje slehernega posameznika, pripravljamo posvete, konference, predavanja za strokovne delavce in širšo javnost ...

V tem zahtevnem letu smo se tudi mi soočali s številnimi izzivi. Premagovali smo jih z novimi oblikami dela, z zunanjimi uporabniki smo bili v stiku po telefonih, elektronski pošti in po drugih spletnih kanalih komuniciranja (Skype, Zoom). Menimo, da tovrstni stiki ne morejo nadomestiti osebnega kontakta, so pa alternativa za čas, ko se prilagajamo epidemiološkim razmeram.

V naših prostorih se srečujejo ljudje, ki so doživeli številne stiske, imajo izkušnje anksioznih motenj, depresije, shizofrenije ... Rada poudarim, da gre za stiske, ki se lahko zgodijo ali pa so se že zgodile vsakomur izmed nas. Nekateri

jih premagajo sami, za druge pa skrbimo na Prevaljah že skoraj 20 let.

Želimo, da vsak od obiskovalcev tudi v prihodnje v naših prostorih doživlja občutke sprejetosti, varnosti in povezanosti.

Altra smo ljudje, naj tako tudi ostane ...

Vsem občanom iskreno želimo lastnega miru poln božič, novo leto pa naj bo nov začetek, ki ga pobarvajte s sanjami, posujte z ljubeznijo in popišite z neverjetnimi dosežki. Srečno!

Maja Pučelj Brunec, podpredsednica društva

Dan za spremembe v Občini Prevalje

Občina Prevalje in Društvo Altra – Odbor za novosti v duševnem zdravju (enota Prevalje) sta septembra uspešno izpeljala dva od treh zastavljenih dogodkov v okviru 11. Vseslovenske akcije Slovenske filantropije – Dan za spremembe.

V letu 2020 je akcija potekala pod sloganom Dan za spremembe – dobro za ljudi in v tem okviru je bila 19. septembra uspešno izpeljana čistilna akcija na Prevaljah. Pod svojim okriljem smo si izbrali dodatno še svoj slogan Pustimo čisto sled. Zbralo se nas je 71 dobro razpoloženih prostovoljcev, ki smo z dobro voljo, odlično družbo in obilo smeha čistili na različnih lokacijah: v središču Prevalj, na Poljani in Lešah. Veseli nas, da se na naše povabilo niso odzvali le prostovoljci s Prevalj, temveč celo iz obeh sosednjih občin, z Raven na Koroškem in iz Mežice. Tudi podžupan Boštjan Gorenšek ni bil imun na naše povabilo. Po uspešno zaključeni čistilni akciji smo v večernih urah v Parku spomina na Prevaljah prisluhnili pevskemu zboru Vres. Pevci so s svojimi ubranimi glasovi skupaj s poslušalci zaobjeli celoten Dan za spremembe 2020.

V prostorih dnevnega centra Društva Altra na Prevaljah je 29. septembra potekalo še predavanje o ločevanju odpadkov, ki ga je vodila predstavnica JKP Log, gospa Olga Iglar. Dandanes se vse vrtilo okoli varovanja okolja, ljudje se iz dneva v dan bolj zavedamo, kako pomembno je pravilno

ločevanje odpadkov. Žal pa se kljub vse večji ozaveščenosti občasno vsakdo od nas znajde v situaciji, ko ne ve, kam pravilno odložiti določen odpadke. Predavanje je ozaveštilo in dodatno informiralo slušatelje o pomembnosti ločevanja. Na povsem razumljiv način je bila predstavljena pomembnost pravilno ločenega zbiranja odpadkov, razloženi so bili tudi primeri postopkov recikliranja. Med izpolnjevanjem anketnih lističev je lahko vsakdo preveril svoje dosedanje znanje.

Zaradi letošnjih epidemioloških razmer nam na žalost ni uspelo izpeljati tretje zastavljene aktivnosti v okviru Dneva za spremembe. Odpovedan je bil namreč načrtovani ogled klasične biološke čistilne naprave s kontinuiranim pretokom skozi napravo, z aerobno stabilizacijo blata in nitracijo. Z ogledom čistilne naprave v Mežici smo se želeli Prevaljčani, ki bomo kmalu tudi sami dobili čistilno napravo, seznaniti s pomenom čiščenja odpadnih voda, procesom čiščenja in nadaljnjo predelavo ostankov iz procesa čiščenja. Kljub temu razmišljamo, da bi načrtovani ogled ob morebitnih ugodnejših razmerah prestavili na prihodnje leto.

Naš glavni cilj 11. Vseslovenske akcije – Dan za spremembe – Dobro za ljudi je bil spremeniti odnos ljudi do odpadkov ter zmanjšati njihovo količino. Lahko rečemo, da je akcija ozaveščanja in izobraževanja uspela. Lepo je bilo biti priča povezovanju različnih društev in prostovoljcev naše in sosednjih občin. Če vas letos ni bilo zraven, lahko rečemo le še: Vabljeni na 12. Vseslovensko akcijo 2021!

Renata Robnik, Društvo Altra

ZDRAVJE

Programi za krepitev zdravja

Zdravstvenovzgojni center (ZVC), samostojna organizacijska enota v Zdravstvenem domu (ZD) Ravne, ponuja v okviru promocije zdravja in zdravstvene vzgoje na primarni ravni zdravstvenega varstva odraslim občanom in občankam verificiran program za krepitev zdravja, ki obsega različne strokovno vodene skupinske delavnice in individualna srečanja oziroma temeljne ali kratke ter poglobljene ali dolge delavnice.

V sklopu temeljnih delavnic udeležence seznanimo s pomenom zdravega življenjskega sloga za ohranjanje in krepitev zdravja ter s preprečevanjem in zdravljenjem kroničnih nenalezljivih bolezni. Daljše delavnice in individualna svetovanja so namenjena obravnavi tveganjih dejavnikov zdravja, pridobivanju znanj ter veščin in podpori v procesu opolnomočenja za dolgotrajno spremembo življenjskega sloga in nezdravih navad oziroma za krepitev duševnega zdravja.

V temeljni delavnici Življenjski slog pridobite informacije o zdravi prehrani, ustrezni telesni dejavnosti, opuščanju tvegane/škodljivega pitja alkohola, obvladovanju stresa idr. za ohranjanje in krepitev zdravja, za preprečevanje nastanka kroničnih nenalezljivih bolezni oziroma za kakovostnejše življenje s kronično boleznijo.

Ali sem fit? je temeljna delavnica, v kateri izveste, kakšni sta vaša telesna zmogljivost in raven koristne telesne dejavnosti za vaše zdravje.

V temeljni delavnici Dejavniki tveganja pridobite ključne informacije o bioloških dejavnikih tveganja (zvišan krvni tlak, zvišan krvni sladkor, zvišane maščobe v krvi ...), o njihovi tesni povezanosti z življenjskim slogom in o njihovih vplivih na zdravje in na nastanek kroničnih bolezni.

V delavnici Tehnike sproščanja boste spoznali osnovne značilnosti in zakonitosti sproščanja skozi tri različne tehnike sproščanja in njihove ugodne učinke na zdravje in počutje. Pridobili boste veščine za samostojno izvajanje tehnik doma.

V poglobljeni delavnici Zdravo jem z vami delimo najpomembnejša, na znanosti temelječa znanja o zdravi prehrani in njenem pomenu za zdravje. Skupaj bomo izpopolnili znanje in veščine za postopno uvajanje sprememb v vaše prehranjevalne navade.

Gibam se je poglobljena delavnica zdrave, varne in učinkovite telesne in gibalne dejavnosti za ohranitev in krepitev zdravja in za aktivnejši življenjski slog. Pridobili boste po-

globljeno oceno svoje telesne pripravljenosti, ob koncu pa znanje in veščine za samostojno izvajanje redne in ustrezne telesne vadbe. Spremljali bomo vaš napredek v telesni dejavnosti, gibalnih navadah in telesni pripravljenosti.

Zdravo hujšanje je poglobljena delavnica, ki obsega široko strokovno pomoč skupaj s psihološko podporo osebam s prekomerno telesno maso z namenom izboljšanja njihovih prehranskih ter gibalnih navad. Delavnica vključuje tudi program vzdrževanja zdravega življenjskega sloga.

Delavnica Opuščanje kajenja poteka skupinsko ali individualno in je namenjena vsem, ki ste motivirani za opuščanje te nezdrave razvade in pri tem potrebujete podporo in pomoč.

Delavnico Spoprijemanje s stresom ponujamo osebam, ki čutijo, da jih stres obremenjuje v vsakodnevnem življenju, ter potrebujejo pomoč in podporo pri spoprijemanju z njim. Spoznali boste osnovne značilnosti doživljanja stresa, vzroke zanj in načine njegovega obvladovanja ter pridobili znanje in veščine za izboljšanje svojega počutja.

Vseh omenjenih delavnic se lahko udeležite vsi posamezniki v starosti nad 19 let, sami ali po napotitvi svojega izbranega osebnega zdravnika oziroma diplomirane medicinske sestre v referenčni ambulanti po opravljenem preventivnem pregledu.

Delavnici Spoprijemanje z depresijo in Spoprijemanje s tesnobo, ki sta namenjeni krepitvi duševnega zdravja, iz-

vajamo za osebe po napotilu izbranega osebnega zdravnika ali zdravnika specialista psihiatrije.

Ob poplavi informacij, ki so v današnjem času na voljo, je med njimi težko razbrati verodostojne. Vabimo vas, da z obiskom naših delavnic vstopite v varno okolje, saj boste slišani ter boste pridobili zanesljive in strokovno podkrepjene informacije.

Večino delavnic prilagodimo vašim potrebam, lahko jih izvedemo individualno in v vašem lokalnem okolju.

Ne glede na trenutno situacijo zaradi širjenja koronavirusa in covid-19 smo za vas dosegljivi vsak delovni dan od 8. do 10. ure zjutraj.

ZDRAVSTVENOVZGOJNI CENTER

Programi za krepitev zdravja

T (02) 8705 272 ali GSM: 031 398 070

Elektronski naslov: polona.molicnik@zd-ravne.si

Spletna stran: <http://www.zd-ravne.si>

Hvala, ker upoštevate zaščitne ukrepe za zaježitev širjenja okužb s koronavirusom.

Društvo Projekt Človek – Regijski sprejemni center Koroške

Društvo Projekt Človek oziroma Regijski sprejemni center Koroške je nevladna, humanitarna in neprofitna organizacija, ki izvaja program za samopomoč, terapijo in socialno rehabilitacijo oseb z različnimi oblikami zasvojenosti (z drogami, alkoholom, internetom ali računalniškimi igrigami, igrigami na srečo, motnjami hranjenja ipd.).

Osnovni cilj programa je pomagati posamezniku in družini v stiski zaradi zasvojenosti, da bodo ljudje ponovno znali vzpostaviti kakovostno življenje in se vključiti nazaj v družbo.

V Regijskem sprejemnem centru Koroške izvajamo:

- anonimno telefonsko svetovanje in informiranje;
- informativne pogovore;
- individualne programe, ki so usmerjeni v svetovanje, podporo in motiviranje pri doseganju abstinence, vzdrževanju abstinence in spoprijemanju z drugimi življenjskimi situacijami;
- družinska in partnerska srečanja;
- svetovalno delo s svojci zasvojenega uporabnika;
- svetovanje za otroke in mladostnike, ki eksperimentirajo z različnimi substancami, prekomerno uporabljajo tehnologijo ali se srečujejo z drugimi težavami v odrasčanju;

- pripravo in vključevanje uporabnikov v klasični program Projekt Človek; imamo tri stanovanjske oblike programov: Terapevtska skupnost, kamor se vključujejo posamezniki; Terapevtska skupnost za zasvojene starše in njihove otroke ter program Terapevtska skupnost za zasvojene osebe s pridruženimi težavami v duševnem zdravju;
- preventivne delavnice, ki se izvajajo na šolah in drugih lokacijah, ter preventivne akcije idr.

Zelo pomembno se nam zdi tudi povezovanje z različnimi organizacijami v celotni Mežiški dolini. Z različnimi aktivnostmi sodelujemo z Občino Prevalje na vsakoletnih Jesenskih srečanjih.

Med drugim že tretje leto skupaj s koordinatorico promocije zdravja in zdravstvene vzgoje Zdravstvenega doma Ravne na Koroškem izvajamo preventivne delavnice za dijake prvih letnikov Gimnazije Ravne in Srednje šole Ravne.

S skupnostnim pristopom želimo mlade ozavestiti o vplivu različnih substanc na telo in jih opremiti z veščinami in znanjem, »zakaj in kako drogam reči NE«.

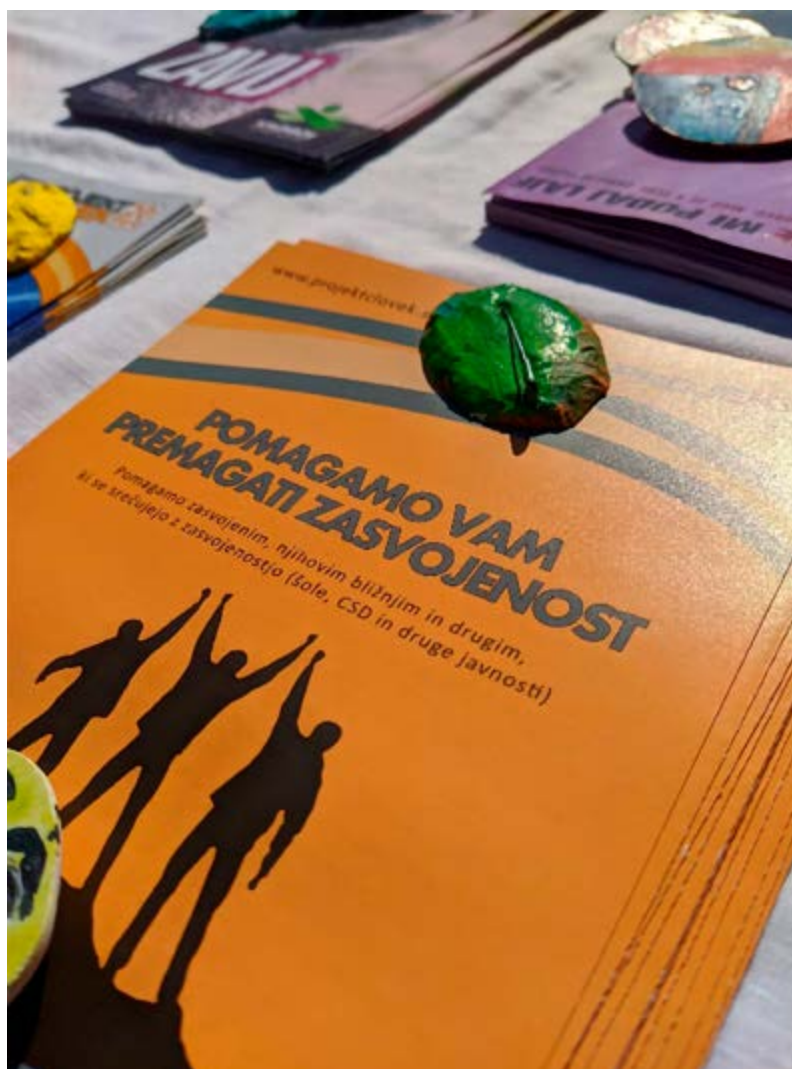
Vsi, ki delujemo na tem področju, opažamo, da je tovrstna problematika v porastu. S povezovanjem in sodelovanjem zato želimo prispevati k njenemu še bolj kakovostnemu in učinkovitejšemu reševanju.

Poleg preventivnih delavnic imajo mladostniki in njihovi starši možnost svetovanja preko celega leta v Regijskem sprejemnem centru Koroške, v okviru Društva Projekt Človek. Svetovanje je brezplačno in se izvaja v sklopu programa za mlade pod naslovom Križišče – nacionalna mreža za pomoč mladim. Program je namenjen otrokom in mladostnikom, ki se srečujejo s težavami v odrasčanju, ter njihovim svojcem. Na svetovanjih nudimo individualne in družinske svetovalne pogovore, dolgotrajne izkušnje pri delu s starši in pri delu z mladostniki, ki eksperimentirajo z drogo, alkoholom ali prekomerno uporabljajo tehnologijo, pomoč in podporo pri vzgoji, delavnice socialnih veščin, zaupnost, podporo in razumevanje idr.

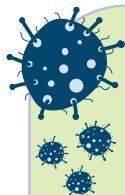
Naše izkušnje kažejo, da je težave v odrasčanju in težave, povezane z zasvojenostjo, mogoče premagati. Zato, dragi mladostniki, starši in občani iz Občine Prevalje, če se soočate s tovrstnimi težavami, lepo vabljeni, da se nam pridružite. Najdete nas v zgradbi Upravne enote Ravne na Koroškem, na Čečovju 12a. Poiščite nas in naj bo tudi vaše življenje zgodba o uspehu.

DRUŠTVO PROJEKT ČLOVEK

Regijski sprejemni center Koroške
Tel.: 059/720 271, telefaks: 059/720 272,
GSM: 051/637 267
Čečovje 12a, 2390 Ravne na Koroškem
sc.ravne@projektclovek.si
www.projektclovek.si

PRIPOROČILA ZA STAREJŠE V ČASU EPIDEMIJE NOVE VIRUSNE BOLEZNI COVID-19

Zaradi razlogov, ki jih še ne poznamo v celoti, pri starejših, ki zbolijo za novo virusno boleznijo COVID-19, bolezen pogosteje poteka v težji obliki. Nevarnost zapletov je večja tudi pri kronično bolnih. Zato je zelo pomembno, da starejši natančno upoštevajo sprejete ukrepe in sledijo nasvetom strokovnjakov glede zaščitnih ukrepov, prav tako pa je odgovornost vseh, da poskrbimo za kar največjo varnost starejših soživalcev.

OSNOVNA NAČELA RAVNANJA

Izogibajte se tesnim stikom z ljudmi. Varna razdalja je najmanj 1,5 m.

Še zlasti se izogibajte stikom z ljudmi, ki kihajo ali kašljajo.

Redno si umivajte roke z milom in vodo, zlasti kadar kašljate, kihate, se vsekujete; po vrnitvi domov, pred jedjo, po jedi, če kadite, po kajenju; roke si lahko občasno tudi razkužite.

Upoštevajte **pravila higiene kašlja**.

Ne dotikajte se oči, nosu in ust, da si čez sluznico ne vnesete virusa.

Izogibajte se zaprtih prostorov, v katerih se zadržuje več ljudi.

Za razkuževanje rok uporabite namensko razkužilo za roke. Vsebnost etanola v razkužilu za roke naj bo najmanj 60 %.

Izogibajte se dotikanja površin, ki se jih dotikajo tudi drugi (kljuke, držala, stikala...).

Poskrbite za redno zračenje zaprtih prostorov. Prezračite prostor za pet do deset minut večkrat na dan.

Uporabljajte samo svoj jedilni in higienski pribor, perilo in brisače.

Ohranajte čim bolj zdrav način življenja.

Družabne stike s svojci, prijatelji, sosedi, znanci vzdržujte na daljavo.

Če potrebujete pomoč, se obrnite na štab Civilne zaščite v vaši občini. Če potrebujete zdravstveno pomoč, pokličite svojega izbranega osebnega zdravnika.

KAKO LAHKO STAREJŠI LJUDJE PODPRETE SVOJ IMUNSKI SISTEM?

V skladu z navodili ostanite **telesno dejavni vsak dan**, v okviru svojih zmognosti; v prilagojenih okoliščinah ohranjanje navade redne telesne vadbe in vadbe moči.

Za optimalno delovanje imunskega sistema je potrebna **uravnotežena, pestra mešana prehrana**, prilagojena posameznikovim prehranskim potrebam in zdravstvenemu stanju; zdaj ni čas za kakršnekoli diete.

Ostajte **dejavni tudi duševno, socialno in duhovno**, prilagojeno priporočilom.

Pomagajte si s **telefonskimi pogovori**, da ostanete v stiku z najbližjimi, in negujte občutek medsebojne povezanosti, ki lahko povečuje občutek varnosti.

Potrebujete dovolj velik vnos **tekočin**. Izogibajte se uživanju alkohola.

Poskrbite za dovolj **spanja**; zmanjšajte spremljanje novic v medijih pred spanjem.

Prekinjajte tok negativnih misli, pomislite na kaj **pozitivnega** in krepite **hvaležnost**.

Naj se vam dnevna rutina v okviru priporočil ne ustavi, ohranjanje **pozitivno naravnano** in pogled na priložnosti; delček svojega dneva doma posvetite svoji najljubši **rutini ali obredu** (naj bo to branje, molitev, misel ali pa dejanje).

NIIZ Nacionalni inštitut za javno zdravje

Kupujmo slovensko in pojdimo po dobrote na slovenske kmetije!

Na Ptuju so v soboto, 5. septembra 2020, pod okriljem Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, Občine Ptuj ter Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ptuj že enaintridesetič zapored podelili priznanja in znake kakovosti najboljšim pridelovalcem slovenskih dobrot s kmetij. Večdnevni dogodek z razstavo nagrajenih dobrot, strokovnimi posveti in predavanji, s sejamskim dogajanjem ter spremljajočim kulturnim in zabavnim programom bi se prvotno moral odviti že med 15. in 17. majem, a se je zaradi ukrepov, povezanih s covidom-19, izvedel v okrnjeni obliki enodnevnega dogodka, brez tradicionalne razstave dobrot. Tako je prireditev ob razglasitvi rezultatov potekal kot tržnica, na kateri so se sodelujoči z nagrajenimi dobrotami lahko predstavili.

Da se lahko izdelek pošlje na ocenjevanje, sicer ni nujno, da je na kmetiji registrirana dopolnilna dejavnost, je pa prav prejeta priznanje marsikoga spodbudilo k njeni priglavitvi. Ima jo že nekaj več kot 60 odstotkov izdelovalcev, ki izdelke pošiljajo na ocenjevanje. Na letošnje ocenjevanje je prispelo 946 izdelkov, priznanja pa jih je prejelo 835 (520

zlatih, 208 srebrnih in 107 bronastih priznanj), od tega je bilo podeljenih 91 znakov kakovosti, za že trikrat zapored doseženo zlato priznanje za posamezno dobroto. Nagrajeni proizvajalci so lokalno obarvani, predstavljajo značilnosti po pokrajinah, so visoke kakovosti in nosijo bogastvo slovenskega podeželja ter lokalne kulinarike.

Iz Občine Prevalje je bilo na ocenjevanju nagrajenih 20 izdelkov, znak kakovosti pa sta prejela Prevaljčana, Katarina Gorenšek za kekse z marmelado – linške oči in Janez Pušnik za koroško solato.

Med prejemniki priznanj so bili:

- Damijan Smolak, kmetija DVORNIK → zlato priznanje za Dvornikov jager in srebrno priznanje za ekološki pirin kruh
- Danilo in Martina Libnik, kmetija GRADIŠNIK → zlato priznanje za domači rženi kruh in domači jogurt z Jamnice

Foto: facebook strani Dobrote slovenskih kmetij in Kmetijsko-gozdarskega zavoda Ptuj

- Janez Pušnik → zlata priznanja za koroško solato, koroški jager in kekse na stroj ter srebrna priznanja za jabolčni kis, koroško kislo kumarico, koroški ajvar, koroško špeharico, koroško salamo in koroško divjačinsko salamo
- Katarina Gorenšek, kmetija DVORNIK → zlato priznanje za kekse z marmelado – linške oči
- Marjeta Ročnik, kmetija JAMNIK → zlato priznanje za mlečni beli kruh ter srebrni priznanji za rženi mešani kruh in cimetov šarkelj z rozinami
- Valentina Kordež, kmetija DOBERNIK → zlato priznanje za mehki mladi sir in skuto iz kislega mleka ter srebrno priznanje za navadni tekoči jogurt

Prejemniki letošnjih nagrad (tisti, ki izdelke tržijo) so objavljeni v digitalnem katalogu, ki je dostopen na spletni strani Dobrote slovenskih kmetij, v njem so poleg fotografij izdelkov navedeni tudi kontaktni podatki za vse, ki bi izdelek želeli kupiti. V teh koronačasih se je namreč potrošnik še bolj začel zavedati pomena domače, lokalno pridelane hrane, kar je v nagovoru ob podelitvi priznanj poudarila tudi ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Aleksandra Pivec: »Letošnja epidemija je pokazala, kako pomembna sta kmet in celotni kmetijsko-prehranski sektor za preživetje slehernega naroda. Zato je potrebno, da hrani, ki nastaja na naši, slovenski zemlji, izkažemo posebno spoštovanje in z različnimi aktivnostmi dvigujemo njeno vrednost.«

Fotografije prejemnikov zlatih priznanj iz kataloga nagrajenih izdelkov, ki izpolnjujejo pogoje za trženje za leto 2020:

Mlečni beli kruh
(Marjeta Ročnik)

Dvornikov jager
(Damijan Smolak)

Jogurt z Jamnice
(Danilo in Martina Libnik)

Domači rženi kruh
(Danilo in Martina Libnik)

Mehki mladi sir
(Valentina Kordež)

Skuta iz kislega mleka
(Valentina Kordež)

Keksi z marmelado – linške oči
(Katarina Gorenšek)

Ana Krajnc, terenska kmetijska svetovalka II – pripravnica

Turistična kmetija Gradišnik je prejela ZLATO SONČNICO v akciji S kmetije za vas

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) s partnerjema Kmečki glas in Agrobiznis – Finance že 25 let pripravlja akcijo S kmetije za vas. Njen namen je izbrati kmetije, ki na izvirni, dovršeni in uspešni način neposredno tržijo kmetijske pridelke in izdelke ter storitve na kmetiji. V tem okviru se ocenjujejo tako urejenost kmetije kot raznovrstnost prodajnih poti in ne nazadnje prepoznavnost v prostoru.

Zanimive ideje in izvedene pozitivne prakse, ki so objavljene tako v Kmečkem glasu kot v Financah, so lahko tudi zgled za mnoge. Letos je v akciji sodelovalo 18 kmetij. Iz Koroške regije so se na akcijo prijavile tri kmetije: kmetija Hudobnik s Prevalj, turistična kmetija Gradišnik s Prevalj in turistična kmetija Lešnik iz Slovenj Gradca. Vse kmetije je obiskala strokovna komisija, ki so jo sestavljali predstavniki organizatorjev: Andrejka Krt, KGZS; Barbara Remec, Kmečki glas; in Petra Šubic, Agrobiznis – Finance. Članice komisije so si ogledale kmetije in izprašale nosilce kmetij. Komisija je vrednotila označenost in urejenost dostopa do kmetije ter njeno celostno podobo, urejenost prodajnega in degustacijskega prostora, načine neposredne prodaje, pestrost in izvirnost ponudbe, prepoznavnost izdelkov, embalažo, komuniciranje s potrošniki in javnostjo, načine pospeševanja prodaje ter nastop ponudnika pri predstavitvi kmetije in njene ponudbe.

Kmetije razdelijo na dva sklopa – zlata sončnica predelava in zlata sončnica turizem/storitev.

V sklopu Turizem je ekološka turistična kmetija Gradišnik z Jamnice nad Prevaljami prejela najvišje priznanje, zlato sončnico.

IZ OBRAZLOŽITVE KOMISIJE:

»Ob prihodu na kmetijo Gradišnik, po nekaj kilometrih prevožene gozdne ceste, se samo vprašaš: Kako jim uspeva? Odgovor je kmalu znan: ljubezniv sprejem, toplina doma in občutek domačnosti so z roko v roki med zakoncema Libnik in njunimi štirimi otroki stkali gnezdece, v katerem se gosti dobro počutijo. V mirnem in urejenem okolju, ob zvokih ptic in šumenju gozda, med vključevanjem v kmečka in gospodinjstva opravila, ob odpravi na zahtevne in manj zahtevne pohode ali na gorsko kolesarjenje in ob hrani, pridelani na kmetiji, je to pravi raj za vsakega novodobnega turista. Prav zato se na kmetijo Gradišnik obiskovalci radi vračajo. Še zlasti je priljubljena med družinami, saj se otroci svobodno igrajo v varnem okolju in tudi naučijo speči svoj kruhek.«

Iskrene čestitke kmetiji Gradišnik.

Darja Jeriček, svetovalka specialistka za razvoj podeželja

Europe Direct v Občini Prevalje

Informacijska točka Europe Direct Koroška je del mreže Europe Direct, ki se aktivno povezuje z državljani, jih informira in pripravlja raznovrstne dogodke, da se lahko o prihodnosti EU odločajo na podlagi informacij. V naši regiji to poslanstvo že 15 let opravlja Europe Direct Koroška, ki jo gosti podjetje A. L. P. Peca na Ravnah na Koroškem.

Na Prevaljah je Europe Direct Koroška letos organizirala medijsko izjemno odmeven Filmski teden Evrope, v okviru katerega je Mežiška dolina prvič doživela avtokino. Filmski teden Evrope, ki z brezplačnimi projekcijami odličnih evropskih filmov širši javnosti tradicionalno približuje bogastvo evropskega filma, je skupno privabil več kot 400 gledalcev. V sodelovanju z Občino Prevalje in Krajevno skupnostjo Šentanel je bila na Šentanelu pri Marinu na ogled nemška drama Lara. Veliki finale je bila projekcija drame Hladna vojna v avtokinu pod kozolcem na Poljani, organizirana v sodelovanju z Občino Prevalje in Turističnim društvom Poljana.

Europe Direct Koroška je še pred razglasitvijo epidemije po osnovnih šolah, tudi na Osnovni šoli (OŠ) Franja Goloba

Prevalje, izvajala delavnice medijske pismenosti in lažnih novic. V nadaljevanju leta 2020 je informacijska točka dejavnosti prilagajala razmeram in težišče komuniciranja predstavila na digitalne kanale. Prek Zooma je bila organizirana izjemno obiskana predstavitev programa Erasmus za mlade podjetnike z gostoma Tomom Novoselom in Polono Potočnik.

Za spodbujanje premišljevanja o Evropi sta bila februarja objavljena likovni natečaj za osnovnošolce in literarni natečaj za srednješolce; slednji je bil poleti odprt za vse. Zmagovalci likovnega natečaja so bili razglašeni v Vodnem parku Radlje

na dogodku Podobe prihodnosti; med njimi so štirje učenci OŠ Franja Goloba Prevalje: Kristian Merzdovnik, Tjaša Vogrin, Liza Šteharnik in Jera Stamenkovič. E-slikanico vseh prispevkov si lahko ogledate na: bit.ly/likovni_natecaj2020. Literarni natečaj se je zaključil z virtualno Okroglo mizo o prihodnosti Evrope. Na osnovi prispelih besedil se je odvil literarno-politični pogovor z evropskinci Milanom Zverom, Tanjo Fajon, Ireno Jovevo, Ljudmilo Novak, Klemnom Grošljem in Francem Bogovičem, vodjem Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji Zoranom Stančičem in komisijo, ki so jo sestavljali Martina Kanzian, Romana Lesjak, Dejan Meh Savič, Primož Suhodolčan in Barbara Žvirč. Po besedah Stančiča so poglobljena razmišljanja avtorjev predstavila aktualne izzive in ponudila rešitve, ki se vračajo k osnovam evropskega načina mišljenja – strpnosti, solidarnosti, zaščiti manjšin in enakim možnostim. E-zbornik je objavljen na: <https://bit.ly/e-zbornik>.

Europe Direct Koroška o svojih aktivnostih redno poroča na družbenih omrežjih Facebook, Instagram in Twitter ter na spletni strani www.europedirect.si.

V letu 2021 bodo aktivnosti poudarjale prioritete Komisije, to sta evropski zeleni dogovor in Evropa, pripravljena na digitalno dobo, vrata Europe Direct Koroška pa ostajajo odprta vsem – za informacije, brezplačne publikacije in sodelovanje.

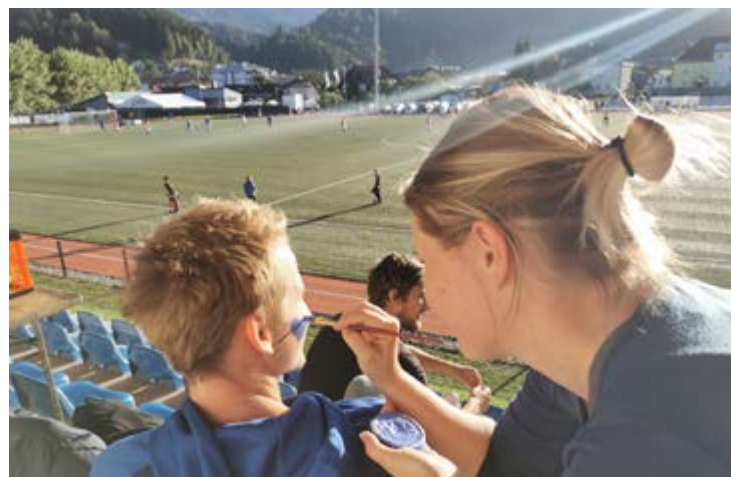
Alenka Miler

ŠPORT

NK Korotan z Ugaslih peči za domačo peč

Na Prevaljah zagotovo nismo edini, ki nam je drugi val koronavirusa prekrizal načrte za športni zaključek koledarskega leta, ko bi vse naše selekcije končale prvi del tekmovalnega sezone zimskim počitkom. Nekaj bi se nas preselilo v telovadnico, nekaj selekcij bi vztrajalo še na stadionu, kjer umetna trava omogoča, da treniramo zelo dolgo ... A narava je imela drugačne načrte, in tudi mi smo se morali soočiti z izzivi, ki jih svetu prinaša pandemija. Ugasle peči, kjer stoji naš stadion, smo bili prisiljeni zamenjati z domačo pečjo. A smo se dobro prilagodili, skupaj z Nogometnim klubom (NK) Peca vsak teden organiziramo spletne treninge preko storitve Zoom, tako da lahko vsi naši športniki vzdržujejo vsaj osnovni nivo telesne pripravljenosti, ki je v teh časih še posebno pomembna. Trenerji lahko kontrolirajo izvedbo športnikovih vaj, ohranjata se občutek pripadnosti klubu in ekipni duh, prav tako pa s tem ne pozabimo na ustaljene ritme treningov, ki nas čakajo, ko se razmere spet sprostijo. Pred nami bo očitno precej dolga zima. Tako dolgega premora, kot ga pričakujemo letos, naši nogometaši v svojih športnih življenjih verjetno še niso doživeli. Zato bomo storili vse, da ostanejo, predvsem tisti najmlajši, še naprej zasvojeni z žogo, nogometom in športom nasploh. Na tej točki iskrena zahvala vsem trenerjem in drugemu osebju, ki je z nami tudi v teh težkih časih, prav tako pa hvala vsem navijačem, ki zagotovo ne boste hitro pozabili na nas, spomladi pa se boste z veseljem spet zbrali na našem stadionu – zdravi, plavi, srečni in brez strahu pred virusom.

Se vidimo spomladi.

Košarkarska šola Jezerniki

V Košarkarski šoli Jezerniki Prevalje smo se, po prvem valu epidemije, na košarkarska igrišča vrnili junija in z upoštevanjem ukrepov nadaljevali vadbo. Sezono smo zaključili s tekmo med otroki in starši. Kljub zaključku sezone smo bili aktivni skozi celotno poletje. Konec junija in v začetku julija smo pripravili drugi Mini košarkarski kamp Jezerko, ki smo ga, glede na lansko izvedbo, podaljšali za en dan, ter ga, zaradi zaprtega šolskega igrišča, prestavili v Športni park Ugasle peči. Julija smo članom omogočili vadbo na »košarkarskih počitnicah«. Vse aktivnosti smo izvedli na zunanjih športnih površinah.

Avgusta smo z najstarejšo ekipo U13 in z udeležbo nekaj mlajših članov začeli priprave na novo tekmovalno sezono. Celotne priprave smo prav tako opravili na zunanjem košarkarskem igrišču. Septembra, z začetkom novega šolskega leta, pa smo se prvič po marcu z vsemi vadbenimi skupinami vrnili v športno dvorano. Kljub veselju ob vrnitvi smo se srečali z nekaj težavami, saj smo zaradi premajhnega števila terminov morali izvajanje vadb po predvidenem načrtu prilagajati in nekaj treningov izvesti na zunanjih igriščih, dokler so vremenske razmere to še dopuščale.

Ob koncu septembra je na državnem prvenstvu začela tekmovali naša »najstarejša« ekipa U13, ki je do prekinitve vseh aktivnosti zaradi razglašanih »izrednih razmer« nastopila dvakrat.

Na državno prvenstvo smo prijaviili še ekipo U11 in U9, ki bi morali začeti tekmovali v začetku leta 2021.

Pri izvedbi aktivnosti smo morali upoštevati vsa navodila NIJZ. Obvezno je bilo razkuževanje rok pred vadbo in med njo ter ob zaključku vadbe. Skrbeti smo morali za redno razkuževanje opreme, ki se je uporabljala med vadbo. Ob vrnitvi v športno dvorano pa je sledilo še obvezno nošenje obrazne maske pri vstopu in izstopu s površine za trening. Omejitev pa se je bilo treba držati tudi pri tekmovaljih, pri čemer je bil dovoljen vstop v športno dvorano zgolj igralcem

in strokovnemu vodstvu. Kljub vsem omejitvam te niso preveč vplivale na izvedbo vadbe.

Trenutno smo spet v situaciji, ko je prepovedana izvedba naših aktivnosti. V Košarkarski šoli Jezerniki Prevalje upamo, da se bomo lahko čimprej vrnili na košarkarska igrišča in našim članom omogočili organizirano športno vadbo. Do takrat se z raznimi video vsebinami trudimo poskrbeti, da so naši člani košarkarsko aktivni tudi v teh težkih časih. V naših mislih pa so že novi izzivi in cilji, ki jih želimo doseči v prihodnosti.

Matic Burjak

Odbojka

Začetek sezone 2020/2021 je bil za odbojkarice prve ekipe Odbojkarskega kluba (OK) Prevalje prelomen. V premoru med dvema sezonama se je zgodila zamenjava v strokovnem kadru. Dolgoletnega trenerja Bojana Ivartnika je zamenjala nekdanja odbojkarica Prevalj in trenerka v Novi KBM Branik Maribor, Urška Skarlovnik.

Že med poletnimi počitnicami so odbojkarice kljub omejenim možnostim zaradi covid-19 začele trenirati, treningi so se odvijali na prostem. Takoj ko so razmere dopuščale, so se preselile v dvorano, fizične priprave pa nadaljevale v fitnes centru Herkul na Prevaljah. Nastopil je čas tekem. Zaradi varnosti igralk in drugih prisotnih na tekmah so se te odvijale za zaprtimi vrati. Upoštevati je bilo treba vsa priporočila NIJZ in jih ustrezno izvajati. Dekleta so nastopila v Slovenskem pokalu in tekmovanje končala v četrtem krogu proti ekipi ŽOK Ljutomer. Pred tem pa so bile uspešne proti ekipama Mislinje in Puconcev.

V 2. DOL so tekmovanje sklenile po drugem krogu, uspešne pa so bile v Šoštanju in doma proti Črni. Oktobra 2020 so se treningi in tekme zaključili, saj so slednje zaradi epidemioloških razmer dovoljene samo na najvišji ravni. Upamo, da se bo trenutna situacija čim prej končala, saj si igralk želijo skupnih treningov in tekem.

Septembra so se prav tako pod strogimi ukrepi nadaljevali treningi drugih skupin. Tako kot že selekcijam višjih kategorij so se tudi drugim začela tekmovanja, kar tri od teh pa so se odvijala tudi na Prevaljah. Žal so se zaradi trenutnih razmer vsa tekmovanja hitro končala, in sedaj odbojkarice nestrpnost čakajo, kdaj bodo lahko ponovno oblekle športne majice ter zakorakale v dvorano in nadaljevale tekmovanja.

Vsi skupaj si želimo, da se epidemiološke razmere čim prej izboljšajo, da bomo lahko nadaljevali doseganje zastavljenih ciljev.

Miro Urnaut

ZABAVA

BQL

V teh čudnih in (tudi) za glasbenike še posebej težkih časih nas je zanimalo, kako se Rok in Anej Piletič, širni Sloveniji (in še kod) poznana kot dvojica BQL, spopadata s situacijo, ki glasbenikom onemogoča nastope že od marca letos.

Kot boste videli, fanta še zdaleč ne počivata. Prvega decembra sta izdala najnovejši videospot BUDALA, ki na koncu skriva presenečenje; to je (bo) enemu izmed bratov spremeno življenje. Že veste, o čem je govor. Ne? Po prebranem intervjuju je zadnji čas, da si videospot pogledate.

Kdo sta Rok in Anej, ko nista BQL?

»Rok in Anej sva preprosta koroška fanta s Prevalj, kamor se vedno rada vračava (zdaj namreč že dve leti živiva v Ljubljani). Misli da se, odkar sva stopila na glasbeno sceno, nisva kaj dosti spremenila. No, morda sva malo bolj izkušena in previdna, ampak načeloma sva ista.«

Kateri je vajin prvi glasbeni spomin iz otroštva?

Anej: »Najbolj mi je ostal v spominu moj prvi 'javni' nastop

na valeti v 9. razredu osnovne šole. Takrat sem prvič premagal tremo in nastopil pred ljudmi.«

Rok: »Moj spomin pa sega v tretji razred osnovne šole, ko sem bil kaznovan, ker sem 'bobnal' na mizo med poukom. Verjetno sem že takrat začutil ritem – a kaj, ko velikokrat niso bili pravi trenutki za izražanje mojega talenta.«

Sta morala, ko so domači opazili vajin glasbeni talent, vedno nastopati na družinskih slavnostih?

»Uh, še zdaj morava. Je izjemno lepo, ampak se večkrat sprahujeva, zakaj se sorodniki tega še niso naveličali.«

Kakšne načrte vse vama je prekrizala korona in kako sta preživljala letošnje leto v glasbenem smislu?

»Ne samo, da ni koncertov – nasploh je težko leto za glas-

benike, sploh ker se sprašuješ o smotrnosti svojega ustvarjanja. Izdajanje novih pesmi je v tem času verjetno izredno tvegano in za marsikoga morda celo nesmiselno, saj nimaš nobene opore, da bi si z izdanim prislužil kruh. No, midva kljub temu izdajava pesmi kot 'v dobrih starih časih', morda sva v tem letu celo produktivnejša na tem področju. Počasi pripravljava album, ki bo bolj 'za gavdo'.

Dobro sva začela s pesmijo Na frišno, ki ima v pol leta že več kot 2.000.000 ogledov na kanalu YouTube, kar je izjemen uspeh. Zdaj pa je na sporedu novi singel BUDALA, ki je prav tako pripravljen za žurke. Kljub uspehom najinih zadnjih projektov naju žalosti, da že dolgo nisva slišala ljudi pod odrom, kako na ves glas prepevajo skupaj z nama. Sva optimistična in verjameva, da bo to že kmalu.»

Za letos sta načrtovala tudi izdajo albuma, bosta to uresničila?

»Res je, načrtovala sva izdajo albuma, kar pa je covid-19 situacija rahlo zamrznila. Namreč, za izdajo albuma so potrebna določena finančna sredstva (produkcija pesmi, produkcija videospota ...) in ker je napoved tudi za v prihodnje negotova, smo se z ekipo odločili, da bomo raje počakali, preden dokončamo album. Manjka nama še nekaj pesmi, ki pa bodo prišle na vrsto takoj, ko se situacija za glasbenike izboljša.«

Snemanje katerega videospota je bilo najbolj zabavno, nam lahko zaupata kakšno anekdoto/dogodivščino?

»Najbolj zabavno je bilo verjetno snemanje videospota za novo pesem BUDALA. Vsi nastopajoči v spotu so najini prijatelji in znanci, tako da je bila res pristna energija med nami. Uživali smo, peli, plesali, se smejali. Na koncu že nismo imeli več občutka, da snemamo videospot.

Je pa videospot dobesedno skoraj splaval po vodi. Dan pred snemanjem je namreč zelo deževalo, cerkev, v kateri smo snemali, pa nima strehe. To je pomenilo dobrih 5 cm vode v cerkvi. Komaj smo jo očistili, rahlo zaostali po časovnici, ampak na koncu se je, hvala bogu, vse dobro izšlo.«

Na katero vprašanje bi si želela odgovoriti, pa vama ga nikoli ne zastavijo?

»Odlično vprašanje!

Ni ravno vprašanje, bi pa želela odgovarjati na temo 'glasbeni talent/udejstvolvanje je hobi in ne služba'. Ker se nama zdi, da ljudje velikokrat dojemajo to, da nekdo dobro poje, igra inštrument ... kot dejavnost, ki jo mora brez pomisleka deliti z drugimi, ker je to njegovo poslanstvo. Rada bi, da bi ljudje, preden pride do teme 'kako dobro glasbeniki služijo', dobili informacije, koliko je vlaganja v snemanje pesmi, produkcijo, videospote, oblačila in 'imidž', ter izvedeli, da glasba postane tvoje življenje in ne 'ših' od 7.00 do 15.00, šele nato bi se lahko ob izjavah 'kam pa hodiš v službo, poleg tega, da poješ' pogovarjali dalje.

Ne pozabimo, da smo prvi, ki smo prenehali z dejavnostjo in bomo zadnji, ki bomo začeli z njo. Hkrati smo po več kot pol leta zatišja še vedno stigmatizirani kot tisti, ki 'itak dovolj služijo, oni ne potrebujejo'. Sicer pa nočeva 'jamrati', si pa želiva, da bi, ko bo situacija s covidom-19 mimo, ljudje podprli glasbenike in se udeleževali prireditev ter koncertov v čim večjem številu.«

Letos vaju je najbrž redkokdo vprašal, kje bosta praznovala vstop v novo leto. Kje sta ga načrtovala in kje ga dejansko bosta?

»Optimalno bi bilo na odru, ampak glede na to, kako se letos situacija iz dneva v dan spreminja, težko napoveva, kje in s kom bova preživela novo leto. Vsekakor pa bova nekaj časa z družino.«

Kaj bi bralcem Prevaljskih novic voščila v tem prazničnem času?

»Predvsem zdravje in dobro počutje, veliko optimizma, dobrih sosedskih odnosov, dobre glasbe in čim manj skrbi. Prevaljčani smo dobri ljudje in povsod nas imajo radi. Naj tako tudi ostane!«

Z BQL se je pogovarjala Barbara Žvirc.

Foto utrinki z lanskoletnih Decembrskih gumbkov sreče na Prevaljah

Decembrski gumbki sreče na Prevaljah

Že desetletje na Prevaljah potekajo prireditve v sklopu prazničnega decembra, ki smo jih v minulem letu preimenovali v Decembrske gumbke sreče.

Prireditve organizirata Občina Prevalje in Osnovna šola (OŠ) Franja Goloba Prevalje.

Lani smo dogajanje na Prevaljah zelo popestrili. Poslušali smo različne koncerte, uživali v gledaliških predstavah, izvedli ustvarjalne delavnice za otroke in postavili stojnice z domačimi dobrotami. Pripravili smo pohode, občani pa so se lahko pomerili tudi v različnih športnih panogah. Obiskali so nas decembrski dobri možje in obdarili naše najmlajše. Zelo pester praznični december so imeli tudi na Holmcu, Lešah in v Šentanelu. Žal nam je letošnja zdravstvena situacija prekrizala načrte. Ne bomo mogli organizirati prireditev, postaviti stojnic, uživati ob pohodih z lučkami ... Kljub temu bomo poskušali v kraju pričarati vsaj kanček prazničnega vzdušja. Na Vandrovskem trgu bomo postavili smreko in jo okrasili. Prižgali bomo praznične luči in nago-

voril nas bo župan dr. Matic Tasič. Celotno dogajanje bomo neposredno prenašali preko družabnih omrežij. Namesto koncertov v dvorani bomo letos slišali praznično glasbo pred Družbenim domom. Izbrali jo bodo otroci iz Vrtca Krojaček Hlaček in učenci osnovne šole. Prostovoljci s Prevalj bodo, seveda v skladu z navodili zdravstvene stroke, obiskali naše starejše občane in jih skromno obdarili. Tudi vonj po cimetu si bomo morali letos pričarati sami. Skodelica toplega čaja lahko vnese prijetnost in toplino v vsak dom naše občine. Bo pa to vsekakor čas, ko bomo praznične dneve resnično preživljali s svojimi najdražjimi.

Vse ideje za pestro dogajanje na Prevaljah pa kljub temu pridno beležimo, da jih bomo lahko uresničili prihodnje leto.

Mateja Pečnik, pomočnica ravnateljice OŠ Franja Goloba Prevalje

